



Bendrai finansuoja
Europos Sąjunga



LIETUVOS RESPUBLIKOS
ŽEMĖS ŪKIO MINISTERIJA



NACIONALINĖ MOKĖJIMO AGENTŪRA

2024 metų tiesioginių išmokų ir paramos pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros
2023–2027 m. strateginio plano kaimo plėtros intervencines priemones aktualijos

Tiesioginių
išmokų naujovės
2-4 psl.

Paramos sąlygų reikalavimai
ir sankcijų prevencija
5-7 psl.

Ūkio darbai ir
ekologinės sistemos
8-9 psl.

Parama gyvulininkystei
ir patikrų aktualijos
10-13 psl.

Strateginio plano ir
tęstinės KPP priemonės
bei ekologinių sistemų
ūkio darbai
14-19 psl.

Patikrų grafikas,
teiktini dokumentai,
naudinga informacija
20-24 psl.

Visa informacija
www.nma.lt,
zum.lrv.lt

Mieli skaitytojai,

kasmet Nacionalinė mokėjimo agentūra (NMA) siekia kokybiškai, sklandžiai bei skaidriai administruoti paramą žemės ūkiui ir kaimo plėtrai. Mūsų tikslas – kuo anksčiau išmokėti paramą Jums, kuo mažiau varginti patikromis ir paklausimais, kuo aiškesnę informaciją suteikti tam, kad galėtumėte nesunkiai įvykdyti su parama prisiimamus įsipareigojimus.

Praėjusiais metais, prasidėjus naujam paramos laikotarpiui, netrūko iššūkių ir naujovių tiek mums, kaip organizacijai, tiek Jums, kaip paramos gavėjams. Dėl naujų ekologinių sistemų išmokų pasikeitė mokėjimo tvarka – atsižvelgiant į tai, kad jų įsipareigojimai tikrinami vėliau, nebegalime avansiniais mokėjimais išmokėti tiek daug paramos, kiek išmokėdavome praėjusiais metais. Visgi, siekiame, kad taip reikalinga parama Jus pasiektų kiek įmanoma anksčiau – 2023 m. Lietuva buvo viena iš penkių Europos Sąjungos šalių narių, kurios mokėjo ekologinių sistemų avansus jau nuo spalio 16 d. Iš viso iki metų pabaigos išmokėta daugiau kaip 493 mln. Eur išmokų pagal 2023 metų deklaracijas.

Ant slenksčio – 2024 m. kasmetinio žemės ūkio naudmenų ir pasėlių deklaravimo pradžia. Jau pirmuosiuose žingsniuose norime užkirsti kelią galimoms klaidoms ir pažeidimams, todėl, kaip ir kasmet, pakviesime į seminarus, viešinsime informaciją mūsų svetainėje www.nma.lt – čia NMA klientai bet kuriuo paros metu gali konsultuotis su [robotais konsultan-](#)

[tais](#), peržvelgti atnaujintą [Ūkininko kalendorių](#), o norintys neatsitraukti nuo ūkio darbų ir išgirsti svarbiausią informaciją kviečiami klausytis NMA radijo „Youtube“ platformoje. Be įprastinių informacijos sklaidos kanalų (klientų konsultavimas telefonu, el. paštu, Teams, interneto svetainės, renginiai, konferencijos, priemonių pristatymai ir pan.), nuolat pateiksime informaciją apie paraiškų vertinimo eigą Informaciniame portale adresu <https://portal.nma.lt>.

Be to, deklaravimo metu bus atliekamas išankstinis paraiškų duomenų tikrinimas tam, kad pareiškėjai iki deklaravimo termino pabaigos galėtų ištaisyti klaidas. Taip pat bus iš anksto siunčiami pranešimai dėl dokumentų, nuotraukų ar kitų įrodymų dėl įsipareigojimų vykdymo pateikimo, o NMA darbuotojai patikrų metu dalins atmintines, kuriose bus pateikiama informacija apie reikalavimus išmokoms gauti bei įsipareigojimus.

Didžiulis pagalbinkas – automatinė laukų nuolatinio stebėjimo sistema (ALNSIS), kuri leido daugiau nei du kartus sumažinti patikrų vietoje kiekį. Naudojantis ALNSIS praėjusiais metais buvo patikrinti visi 2,9 mln. ha deklaruotų plotų bei iš anksto, artėjant įsipareigojimų terminams, įspėti ūkininkai apie dar neįvykdytas veiklas, tuo pačiu jie galėjo laiku pasitaisyti bei išvengti sankcijų.

Šiais metais ALNSIS nustatyti laukų būklės rezultatai bus periodiškai pateikiami ūkininkams [NMA infor-](#)

[maciniame portale](#) „šviesoforo“ principu: žalia spalva – laukas tinkamas, geltona – vertinamas, oranžinė – netinkamas artėjant įsipareigojimo termino pabaigai, raudona – netinkamas po termino pabaigos. Daugiau apie ALNSIS galite sužinoti www.alnsis.lt

Pasėlių deklaravimo metu ūkininkai galės matyti palydovinius 1 metro rezoliucijos visos Lietuvos 2023 metų pabaigos vaizdus, preliminarius laukų ribų žemėlapius, kurie padeda tiksliau identifikuoti dirbamų laukų ribas ir išvengti sankcijų už neteisingą deklaravimą bei netikslų laukų įbraižymą. Jie bus matomi ir „NMA agro“ programoje, kurioje ūkininkai gali rasti ir naujus teminius sluoksnius, aktualius 2024 m. ir vėlesnių metų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės bei valdymo reikalavimų įsipareigojimų vykdymui, neariminės žemdirbystės plotus ir kt. Kviečiame naudotis „NMA agro“ programa, apie kurią visą informaciją rasite svetainėje www.nmaagro.lt.

Šis laikraštis – dar vienas būdas pateikti Jums svarbią informaciją. Jame susipažinsite su aktualiais teisės aktų pasikeitimais 2024 metais, dažniausiai pasitaikiusiais pažeidimais 2023 m. paraiškose bei rekomendacijomis, kaip jų galima išvengti, kitomis aktualijomis, kurias naudinga žinoti teikiantiems paraiškas. Tikimės, kad leidinys bus naudingas, o jei beskaitant kils papildomų klausimų – NMA darbuotojai mielai pakonsultuos Jums patogiausiu būdu.

Nacionalinė mokėjimo agentūra

KURKIME KLESTINTĮ
KRAŠTĄ KARTU!



Teikiant paraiškas 2024 m. svarbu atkreipti dėmesį į 2023–2027 m. programinio laikotarpio naujoves. Vienas naujas bendras reikalavimas – pareiškėjas turi būti aktyvus ūkininkas. Taip pat mokama papildoma perskirstomoji pajamų paramos išmoka paramos gavėjui, kuris deklaruoja mažiau kaip 500 ha, už nustatytą jo deklaruotų žemės ūkio naudmenų pirmųjų hektarų skaičių, o jaunieji ūkininkai, prisidėję naujus įsipareigojimus, turės pagrįsti pasirengimą ūkininkauti. Be to, pareiškėjai gali savanoriškai prisiišti papildomus įsipareigojimus ir reikalavimus bei gauti papildomą klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingų sistemų išmoką (ekologinės sistemos), ekologinės sistemos šiemet buvo papildytos dviem naujomis išmokomis. Taigi ūkininkai kviečiami atkreipti dėmesį į aktualius pokyčius bei svarbias deklaravimo datas.



Kasmetis pasėlių deklaravimas

Nuo gegužės 2 d. šalies žemdirbiai kviečiami deklaruoti žemės ūkio naudmenas, pasėlius ir kitus plotus bei gyvulius. Tai galima padaryti prisijungus prie **Paraiškų priėmimo informacinės sistemos** (PPIS), adresu <https://paseliai.vic.lt>, per Elektroninius valdžios vartus ar atvykus į savivaldybės, kurioje registruota žemės ūkio valda, seniūnijas. Deklaruoti bus galima iki birželio 21 d. Paraiškas pavėluotai dar bus galima teikti 10 kalendorinių dienų, t. y. nuo birželio 22 d. iki liepos 1 d., tačiau už kiekvieną pavėluotą darbo dieną išmokos suma bus mažinama 1 proc. (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena).

Deklaruojant bus galima matyti visos Lietuvos 2023 m. pabaigos palydovinius vaizdus, kurie padės ūkininkams kuo tiksliau identifikuoti dirbimų laukų ribas ir išvengti sankcijų už neteisingą deklaravimą bei netikslų laukų įbraižymą.

Siekdami, kad pareiškėjai operatyviau gautų aktualią informaciją, kviečiame jus rinktis informavimo būdą el. paštu ar trumpąja (SMS) žinute. Tais atvejais, kai pareiškėjas negalės patvirtinti el. pašto teikdamas paraišką savivaldybėje / seniūnijoje, jis tai galės padaryti vėliau, kai paraiška bus patvirtinta. Prisijungęs prie Paraiškų priėmimo informacinės sistemos (PPIS) adresu <https://paseliai.vic.lt/> per Elektroninius valdžios vartus, pareiškėjas galės savarankiškai pakeisti informavimo būdą.

Tiesioginę išmoką gali sudaryti:

- ◀ bazinė tiesioginė išmoka;
- ◀ išmoka jaunajam ūkininkui;
- ◀ papildoma perskirstomoji pajamų paramos išmoka (perskirstomoji išmoka);
- ◀ susietoji parama už plotą ir (arba) ūkinius gyvūnus;
- ◀ klimatui, aplinkai ir gyvūnų gerovei naudingos sistemos išmoka (ekologinės sistemos).

Tiesioginių išmokų paraiškoje ūkininkai gali prašyti paramos už plotus pagal tęstinę Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonę „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“, priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritį „Miško veisimas“, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonės „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ bei „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“. Taip pat paramos pagal Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencines priemones „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis“ „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“, „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ bei už ūkinius gyvūnus pagal intervencinę priemonę „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“.

Be to, ūkininkai galės prašyti susietosios paramos už pienines karves, už mėsinius galvijus ir (arba) avis, ir (arba) ožkas ar ekologinės sistemos „Gyvūnų gerovė“ išmokų: už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą ar išmokų penimoms kiaulėms už 20 proc. didesnę laikymo plotą, ar išmokų už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganyklą laukuose šiltuoju metų laiku, ar išmokų už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas.

Pareiškėjai privalo laikytis bendrųjų reikalavimų (valda turi būti įregistruota Žemės ūkio ir kaimo verslo (Valdų) registre, laikytis žemės ūkio veiklos valdymo, geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės

(GAAB) reikalavimų, deklaruoti visus valdomus naudmenų ir kitus plotus, deklaruojamuose naudmenų plotuose turi būti auginami žemės ūkio augalai (įskaitant pievas) arba laikomas pūdymas).

Primename, jog nuo 2023 m. atsirado naujas visiems pareiškėjams taikomas reikalavimas – **pareiškėjas turi būti aktyvus ūkininkas**. Atitikimas šiam reikalavimui tikrinamas pagal registrų duomenis, todėl pareiškėjui papildomų veiksmų atlikti nereikia.

Žemiau nurodyta, kad pareiškėjas atitinka aktyviam ūkininkui nustatytus žemės ūkio veiklos vykdymo reikalavimus:

- ◆ Jei už praėjusius deklaravimo metus pareiškėjas **gavo tiesioginių išmokų sumą** (apskaičiuotą bendrą visų paramos schemų sumą, kurią pareiškėjas turėjo teisę gauti, nors paramos administravimo procese ir buvo taikytos sankcijos), **kuri neviršija 2 000 Eur**, o tais atvejais, kai praėjusiais metais pareiškėjas neteikė paraiškos, pagal einamųjų metų deklaruotą plotą už praėjusius metus jam apskaičiuota paramos tiesioginių išmokų suma neviršija 2 000 Eur.
- ◆ Jeigu pareiškėjas gavo didesnę nei 2 000 Eur paramos sumą, jis laikomas atitinkančiu aktyviam ūkininkui nustatytus žemės ūkio veiklos vykdymo reikalavimus, jeigu einamaisiais metais **atitinka bent vieną iš šių kriterijų**:
 - ◀ ūkis registruotas Ūkininkų ūkių registre, pagrindinė valdos ekonominė veikla yra žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė (veikla patenka į Ekonominės veiklos rūšių klasifikatoriaus A sekciją „Žemės ūkis, miškininkystė, žuvininkystė“);
 - ◀ turi bent 1 sutartinį gyvulį (SG) valdoje, kuris (-ie) einamaisiais metais nuo sausio 1 d. iki gegužės 31 d. yra registruotas (-i) Ūkinių gyvūnų registre (SG gali turėti pats pareiškėjas, jo valdos partneriai, valdoje registruoti šeimos nariai);
 - ◀ nuosavybės teise priklauso registruota žemės ūkio technika (traktoriai, savaeigės ir žemės ūkio mašinos), kuri einamaisiais metais, bet ne vėliau kaip iki liepos 1 d. įskaitytinai, nepertraukiamai registruota Lietuvos Respublikos traktorių, savaeigių ir žemės ūkio mašinų ir jų priekabų registre ir iš jo neišregistruota (žemės ūkio technikos gali turėti pats asmuo, jo valdos nariai, kai pareiškėjas yra viešasis juridinis asmuo, techniką gali turėti pats pareiškėjas, jo dalyviai bei darbuotojai);
 - ◀ pareiškėjas yra mokslo ir studijų institucija arba profesinio mokymo įstaiga, vykdanči formalųjį ir neformalųjį švietimą ir (arba) mokslinius tyrimus ir (ar) eksperimentinę plėtrą žemės ūkio srityje;
 - ◀ pareiškėjas yra žemės ūkio bendrovė, žemės ūkio kooperatinė bendrovė (kooperatyvas);
 - ◀ pareiškėjas dalyvauja intervencinėse priemonėse, kuriomis siekiama aplinkosaugos ir klimato tikslų, t. y. dalyvauja kaimo plėtros intervencinėse priemonėse „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“, „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“, „Nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimas“, „Invazinių rūšių plitimo valdymas melioracijos griovių šlaituose“, „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis“.

NMA, įvertinusi 2023 m. paraiškas, nustatė tik 3 pareiškėjus, kurie neatitiko nė vieno iš aukščiau nurodytų kriterijų ir buvo pripažinti neaktyviais ūkininkais.

Valstybinės žemės deklaravimas

Tiesioginių išmokų paraiškoje paramos gavėjai gali deklaruoti tik tuos valstybinės žemės plotus, kuriuos

teisėtai naudoja ir valdo. Jei įbraižant plotai patenka į „valstybinės žemės“ ir (arba) „laisvos valstybinės žemės“ sluoksnius, žemės naudojimo ir valdymo teisės patvirtinimo dokumentus iki paraiškos patvirtinimo ir (ar) keitimo dienos pareiškėjai ir paramos gavėjai turi įregistruoti Valdų registre. Jei paminėti dokumentai nebus įregistruoti Valdų registre, nebus galima įbraižyti valstybinės žemės plotų.

Perskirstomosios išmokos diferencijavimas

Primename, kad naujuoju 2023–2027 metų programiniu laikotarpiu pajamų perskirstymo paramos dydis yra diferencijuojamas priklausomai nuo pareiškėjo deklaruojamų hektarų skaičiaus.

Pareiškėjai, kurie atitinka visus pagrindinei (bazinei) išmokai keliamus reikalavimus bei deklaruoja ne mažiau kaip 1 ha ir ne daugiau 500 ha žemės ūkio naudmenų, gauna papildomą pajamų perskirstymo paramą tvarumui didinti už pirmuosius 50 ha. Paramos suma bus diferencijuojama pagal paraiškoje deklaruojamo ploto režius, kurių yra keturi. Kiekvienam režiuui skiriamos išmokos dydis yra skirtingas ir didėja kartu su didėjančiu deklaruotų hektarų skaičiumi. Galutinė pajamų perskirstymo paramos tvarumui didinti išmoka apskaičiuojama suminiu būdu, pvz., deklaravus 25 ha, perskirstomosios išmokos preliminari suma apskaičiuojama 10 ha x 75 Eur/ha (preliminarus įkainis rėžyje nuo 1–10 ha) + 10 ha x 81 Eur/ha (preliminarus įkainis rėžyje nuo 10–20 ha) + 5 ha x 95 Eur/ha (preliminarus įkainis rėžyje nuo 20–30 ha) = 2 035 Eur.

Preliminarūs kiekvieno rėžio įkainiai

Rėžis	Įkainis, Eur / ha
nuo 1–10 ha	75
nuo 10–20 ha	81
nuo 20–30 ha	95
nuo 30–50 ha	108

Išmokos jaunajam ūkininkui

Jaunieji ūkininkai, kurie 2023 m. pasirinko gauti jaunojo ūkininko išmoką pagal 2014–2020 m. taikytus reikalavimus, gali ir šiemet pasirinkti toliau gauti šią paramą, kol sueis penkeri paramos gavimo metai pagal 2014–2020 m. taikytus jaunųjų ūkininkų išmokos reikalavimus, arba pasirinkti gauti paramą pagal naujus reikalavimus. Pasirinkę gauti paramą pagal naujus reikalavimus ir gavę ją, toliau gauti paramos pagal senus reikalavimus negalės. Atkreipiame dėmesį, kad pasibaigus paraiškų teikimo terminui, negalima keisti pasirinkimo, pagal kuriuos reikalavimus norima gauti jaunojo ūkininko išmoką.

Pasirinkusiems tęsti įsipareigojimus pagal 2014–2020 m. taikytus jaunųjų ūkininkų išmokos reikalavimus, išmoka bus mokama už kiekvieną paraiškoje deklaruotą ir reikalavimus bazinei tiesioginei išmokai gauti atitinkantį naudmenų hektarą iki 90 ha, o pasirinkus naujus reikalavimus – iki 70 ha.

Pareiškėjas, kuris 2024 m. pirmą kartą prašys jaunojo ūkininko išmokos, ne tik turės atitikti amžiaus ir valdos įkūrimo kriterijus (juridinio asmens veikloje dalyvaujantys fiziniai asmenys turės būti įregistruoti Juridinių asmenų registre bei Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje ar Juridinių asmenų dalyvių informacinės sistemos naudos gavėjų posistemyje), bet pareiškėjas taip pat turės atitikti ir pasirengimo ūkininkauti reikalavimus.

Pasirengimas ūkininkauti pagrindžiamas bent vienu iš šių kriterijų:

- ◀ įgytas žemės ūkio arba veterinarijos srities išsilavinimas ar kvalifikacija (kriterijų atitiks ir ne žemesnio kaip 3 kurso žemės ūkio ir (arba) veterinarijos sričių studentai);
- ◀ kompetencija, įgyta išklaudus su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, pagal Jaunųjų ūkininkų kompetencijos ugdymo mokymo programą (kodas 296162026) arba Ūkininkavimo pradmenų mokymo programą (kodas 261081106, kodas 261062110, kodas 296081073);
- ◀ praktinė ūkininkavimo patirtis, kuri įrodoma pateikiant pagrindžiančius dokumentus (pvz., darbo, paslaugų sutarčių kopijas) apie ne mažesnę kaip 1 metų darbo stažą žemės ūkio ar veterinarijos srityje;
- ◀ ūkio įregistravimas Ūkininkų ūkių registre.

Tais atvejais, kai jaunas ūkininkas yra fizinis ar juridinis vienasmenio valdymo asmuo, jis turės asmeniškai atitikti pasirengimo ūkininkauti reikalavimus, o kai jaunas ūkininkas yra juridinis daugiasmenio

valdymo asmuo, pasirengimo ūkininkauti reikalavimus turi atitikti ne mažiau kaip 50 proc. kolegialaus valdymo narių ir ne mažiau kaip 50 proc. juridinio asmens dalyvių.

Pasirengimą ūkininkauti pareiškėjas turi atitikti pirmą kartą teikdamas paraišką. Kai paraiška teikiama savarankiškai užpildant paraiškos elektroninę formą, prisijungus prie NMA, pareiškėjas privalo ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d. NMA pateikti dokumentus, pagrindžiančius pasirengimą ūkininkauti, išskyrus tuos atvejus, kai pasirengimas ūkininkauti pagrindžiamas ūkio įregistravimu Ūkininkų ūkių registre. Atkreipiamė dėmesį, kad NMA taip pat gali paprašyti pateikti šiuos dokumentus ir dalies pareiškėjų, kurie paraišką teikė seniūnijoje.

Jei pareiškėjai, kurie pirmą kartą valdą įkūrė 2014–2020 m. laikotarpiu, pasirinko paramą gauti pagal naujus nustatytus reikalavimus, tačiau iki paraiškos teikimo datos nepagrindė pasirengimo ūkininkauti, gali toliau tęsti įsipareigojimus pagal 2014–2020 m.

taikytus jaunųjų ūkininkų išmokos reikalavimus.

Bazinės išmokos dydžio apribojimas

Nuo 2023 m. pradėta taikyti maksimali bazinės pajamų paramos tvarumui didinti riba, kuri siekia 100 000 Eur. Tačiau pareiškėjai gali gauti ir didesnę paramos sumą, įvertinus pareiškėjo faktiškai išmokėtą darbo užmokestį, t. y. pareiškėjai gali gauti ir didesnę paramos sumą nei 100 000 Eur, tačiau ne didesnę nei suma, kuri lygi pareiškėjo Valstybinei mokesčių inspekcijai prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos deklaruotai darbo užmokesčio sumai visiems su pareiškėju darbo santykiais susijusiems darbuotojams, kurie yra įdarbinti pagal atitinkamas profesijas.

2023 m. 9 pareiškėjams buvo pritaikytas bazinės išmokos ribojimas, įvertinus faktiškai išmokėtą darbo užmokestį. Šiems pareiškėjams bendrai buvo neišmokėta 279 tūkst. Eur bazinės išmokos.

Tiesioginių išmokų naujovės

NMA atkreipia dėmesį į svarbiausias 2024 m. tiesioginių išmokų taisyklių naujoves ir kitą aktualią informaciją.

TIESIOGINIŲ IŠMOKŲ NAUJOVĖS IR AKTUALIJOS 2024 m.
• Deklaruojama nuo gegužės 2 d. iki birželio 21 d., pavėluotai iki liepos 1 d.
Sąvokos / apibrėžimai
• Ganykla arba pieva – užsėtas daugiametėmis žolėmis arba natūralus žemės plotas, kuris naudojamas ūkiniams gyvūnams ganyti, žolei ar žolės produkcijai gauti ir kuris įdirbamas ne rečiau kaip kas penkeri metai (deklaruojant turės būti žymimas dirbimo požymis NJ, jeigu pieva įdirbama ir atsėjama daugiametėmis žolėmis deklaravimo metais).
• Daugiametė ganykla arba pieva – užsėtas daugiametėmis žolėmis arba natūralus penkerius ar daugiau metų neriesamas žemės plotas, kuris skirtas ūkiniams gyvūnams ganyti, žolei ar žolės produkcijai gauti ir kurį galima atsėti nesuariant . Daugiametėje pievoje gali augti pavienių medžių ar krūmų.
Bendrieji reikalavimai
• Nuo 5 000 Eur iki 2 000 Eur sumažinta tiesioginių išmokų suma, kurią gavę už praėjusius metus, yra laikomi aktyviais ūkininkais be papildomų patikrinimų.
Jaunojo ūkininko išmoka
• Pareiškėjai, kurie pirmą kartą jaunojo ūkininko paramos prašė ankstesniu laikotarpiu , kasmet gali pasirinkti tęsti ir gauti paramą, kol sueis penkeri paramos gavimo metai pagal 2014–2020 m. taikytus jaunųjų ūkininkų išmokos reikalavimus, arba pasirinkti paramą gauti pagal naujus 2023–2027 m. taikomus reikalavimus . Pareiškėjai, kurie pirmą kartą prašys jaunojo ūkininko išmokos, paramos galės prašyti tik pagal naujus 2023–2027 m. reikalavimus.
• Siekiantiems gauti jaunojo ūkininko išmoką pagal naujus reikalavimus privalo pagrįsti pasirengimą ūkininkauti , t. y. būti įregistravus ūkininko ūkį ar turėti įgytą žemės ūkio ir (arba) veterinarijos srities išsilavinimą ar kvalifikaciją, ar kompetenciją, įgytą išklaudus su žemės ūkio veikla susijusius mokymus, ar praktinę ūkininkavimo patirtį.
Pakeitimai dėl šienavimo, žolės tvarkymo ir kitų reikalavimų
• Žaliojo pūdymas – auginamas bent dviejų einamaisiais metais pasėtu žemės ūkio augalų mišinys, jame turi vyrauti ir jis turi būti sudarytas iš taisyklių 6.3.2 papunktyje nurodytų augalų (nelieka svidrės). Ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d. turi būti įterpiamas į dirvą ar kitaip sutvarkomas (voluojamas, smulkinamas, skutamas). Prieš įterpiant ar sutvarkant žaliąjį pūdyimą, nuimti augalų derlių draudžiama.
• Pievas (klasifikatoriaus kodai GPŽ, DGP, AGP), žolinius azotą kaupiančius augalus ariamojoje žemėje (visi klasifikatoriaus III grupės kodai) nušienauti bent vieną kartą per metus arba nuganyti ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d.:
• laikantiems ne mažiau kaip 0,3 SG/ha bei ganantiems, žolės likučių papildomai šienauti nereikia, kai matomi ūkinių gyvūnų buvimo lauke pėdsakai;
• laikantiems mažiau ar iš viso neturintiems SG privaloma pievas nušienauti pasirinktu būdu; leidžiama žolę smulkinti ir paskleisti lauke, išvežti neprivaloma.
Susietoji parama už vaisius, uogas ir riešutus, daržoves
• Susietosios paramos už daržoves galės prašyti ir moliūgų augintojai, tačiau svarbu, jei deklaruojamas bendras 1 ha ir didesnis moliūgų plotas privaloma per „NMA agro“ programą pateikti nuotraukas iš kiekvieno lauko kelių skirtingų vietų, kur aiškiai matytųsi užaugintas moliūgų derlius. Taip pat svarbu, kad per „NMA agro“ programą nuotraukas deklaruojantys privalo pateikti ir bendrą 2 ha ir didesnę plotą susietosios paramos už vaisius, uogas ir riešutus, daržoves, prašantys pareiškėjai.



ALNSIS

Paramos gavėjų visoje Lietuvos teritorijoje atitiktis bazinės išmokos, papildomos pajamų paramos išmokos jaunajam ūkininkui, papildomos perskirstomosios pajamų paramos išmokos, susietosios pajamų paramos už baltyminių augalų ir cukrinių runkelių auginimą, ekologinės sistemos išmokos (kompleksinės ekologinės sistemos veiklos „Augalų kaita“, „Sertifikuotos sėklos naudojimas“), Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano kaimo plėtros intervencijų priemonių „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“, „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis“ reikalavimams 2024 m. bus vertinama pagal **ALNSIS** rezultatus. Bus stebimi šie žemės ūkio veiklos vykdymo reikalavimai:

- o šienavimas pagal tiesioginių išmokų taisyklių reikalavimus;
- o žemės ūkio augalų plotuose ariamoje žemėje auginami žemės ūkio augalai;
- o juodojo pūdyto įdirbimas;
- o deklaruota pieva nesuarta nuo praėjusių metų rugpjūčio 1 d. iki einamųjų metų birželio 30 d.;
- o deklaruoti tinkami gauti paramą plotai – nėra sumedėjusios augmenijos;
- o deklaruoti tinkami gauti paramą plotai – nėra žemės ūkio veikloje nenaudotinių plotų (pvz.: kūdra, statiniai);
- o deklaruotas pasėlis atitinka esantį lauke (KVV, KVŽ, MIV, MIŽ, RAV, RAŽ, RUŽ, KRV, KRŽ, PUP, ŽIR, AVI, CUR, KUK, GRI).

Iki rugsėjo 15 d. pareiškėjas gali atsisakyti paramos už lauką, kai **ALNSIS** nustatė lauko neatitikimus žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijams, **ar iki rugpjūčio 15 d. keisti žemės ūkio augalo kodą, paramos priemonių sutartinį kodą ar žymėjimą**, kai ALNSIS nustatė žemės ūkio augalo kodo neatitikimą deklaruotam, išskyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas buvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje ar paraiškoje aptiktas klaidas arba apie NMA prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus ar patikros vietoje metu nustatytus pažeidimus, pateikdamas prašymą NMA.

- Kai **ALNSIS** nustato, kad žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijus nėra įvykdytas iki reikalavimo įvykdymo termino pabaigos, pareiškėjas gali **per 10 darbo dienas pateikti įrodymą apie įvykdytą reikalavimą** per „NMA agro“ programą. Nuotraukos gali būti teikiamos tik per „NMA agro“ programą, o pareiškėjas, neturintis galimybės pateikti įrodymo per „NMA agro“ programą, apie tai turi informuoti NMA raštu ar el. paštu alnsis@nma.lt, nurodydamas valdos numerį, fizinio asmens vardą pavardę ar juridinio asmens įmonės pavadinimą.

Aktuali informacija apie daugiames pievas

Europos Komisija priėmė papildytą deleguotąjį reglamentą, kurio vienas iš papildymų valstybėms narėms suteikia galimybę netaikyti reikalavimo atkurti daugiames pievas, jeigu plotas, kuris turi būti pertvarkytas į daugiames pievas arba kuriame turi būti įkurtos daugiames pievos (t. y. plotas, kurį pareikalauta atkurti pareiškėju), neviršija daugiames pievų plotų, kurie yra

įregistruoti Kontrolinių žemės sklypų (KŽS) duomenų bazėje, bet nebuvo deklaruoti einamaisiais metais.

Pritaikius šią sąlygą Lietuvoje nustatyta, kad 2023 m. nedeklaruotų daugiames pievų plotai, esantys KŽS duomenų bazėje, padengia reikiamą atkurti daugiames pievų plotą, todėl daugiames pievų šiais metais atkurti nereikės.

Atkreipiame dėmesį, jog 5 proc. daugiames pievų pokyčio riba, palyginus su 2018 m. nustatytu referenciniu dydžiu, lieka galioti, todėl ateityje svarbu laikytis išsipareigojimo dėl pievų išlaikymo, o suarus pievas ar pakeitus jų paskirtį ir esant reikalavimui jas atkurti, šias pievas atkurti.

Taigi siekiant išvengti daugiames pievų sumažėjimo ir prievolės atkurti suartus daugiames pievų plotus, pareiškėjai turėtų deklaruoti visus valdomus daugiames pievų plotus. Informaciją apie suartus ir nedeklaruotus



daugiames pievų plotus galite rasti [žemėlapyje](#) NMA svetainėje pasirinkę skiltį „Parama kaimui“ > Parama > Informacija apie programas > Tiesioginės išmokos > Kaip išvengti pažeidimų > Daugiames pievų išlaikymas.

Paramos mokėjimo grafikas

Iš viso penkerių metų laikotarpiu 2023–2027 m. Lietuvos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai yra numatyta 446,5 mln. Eur su plotų deklaravimu susijusioms intervencinėms priemonėms, daugiau kaip 2,2 mlrd. Eur tiesioginėms išmokoms (tęstinėms) ir 752,9 mln. ekologinėms sistemoms. Europos Sąjungos reglamentas įpareigoja valstybes nares mokėti avansines išmokas už deklaruotus plotus nuo spalio 16 d. iki lapkričio 30 d., o galutines išmokas – nuo gruodžio 1 d. iki birželio 30 d. Taigi pagal daugelį paramos priemonių išmokos mokamos nurodytais laikotarpiais. Tačiau pažymėtina, kad parama yra mokama tik patikrinus pareiškėjų atitiktį keliamiems reikalavimams, laiku ir tinkamai įvykdytus išsipareigojimus, todėl pagal tam tikras priemones ji pradeda mokėti vėliau. **Priemonių, kurių mokėjimai atliekami vėliau arba nėra mokamos avansinės išmokos, yra pateikiamos lentelėje.**

Paramos schema	Avansų mokėjimas	Galutinių išmokų mokėjimo pradžia
Veiklos ariamoje žemėje – tarpiniai pasėliai (deklaruojant tarpinius pasėlius per žiemą)	-	kovo 15 d.
Kraštovaizdžio elementų priežiūra – už esamų kraštovaizdžio elementų priežiūrą	-	gruodžio 1 d.
Kraštovaizdžio elementų priežiūra – už naujų žolinių elementų įkūrimą	-	gruodžio 1 d.
Kraštovaizdžio elementų priežiūra – už naujų medėjančių elementų sodinimą	-	gruodžio 1 d.

Veiklos ariamoje žemėje – neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos	-	kovo 15 d.
Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)	-	gruodžio 1 d.
Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema – už EB svarbos šlapynių tvarkymą	-	kovo 1 d.
Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	-	kovo 1 d.
Gyvūnų gerovė – už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku	-	kovo 1 d.
Gyvūnų gerovė – už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas	-	kovo 1 d.
Veiklos „Parama už geresnes naminių paukščių (viščiukų broilerių (toliau – broilerių), kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą“ ir „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“	-	gegužės 16 d.
Susietoji pajamų parama uždaro grunto daržovių augintojams	-	gruodžio 1 d.
Susietoji pajamų parama sėklinių bulvių augintojams	-	birželio 1 d.
Susietoji pajamų parama mėsinių galvijų augintojams	-	kovo 1 d.
Susietoji pajamų parama avių augintojams	-	kovo 1 d.
Susietoji pajamų parama ožkų augintojams	-	kovo 1 d.
Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje ir parama „Natura 2000“ miškuose (2014–2020 m.)	-	gruodžio 1 d.
Agrarinė aplinkosauga ir klimatas (2014–2020 m.)	-	gruodžio 1 d.
Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų (2023–2027 m.)	-	gruodžio 1 d.

Paramos sąlygų reikalavimai

Juos sudaro dvi reikalavimų grupės:
 1. geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) reikalavimai;
 2. žemės ūkio veiklos valdymo reikalavimai (valdymo reikalavimai).

Nors reikalavimų nėra daug, tačiau visus juos būtina žinoti ir dar svarbiau – jų laikytis savo ūkio valdose. Priešingu atveju ūkiui gali būti taikomos gana griežtos sankcijos pagal žemės ūkio ministro įsakymu patvirtintą Sankcijų už paramos sąlygų reikalavimų pažeidimą taikymo metodiką. Patikrą, kaip ūkiuose laikomasi kompleksinio paramos susiejimo reikalavimų, atlieka Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba bei NMA. Pastaroji atsakinga ir už sankcijų

taikymą už nustatytus pažeidimus. Kontroluojančios institucijos patikras atlieka ūkininko ūkyje arba administraciniu patikros būdu pagal duomenų bazėse ir registruose esančius duomenis (priklausomai nuo reikalavimo, kuris yra tikrinamas), kurių metu nustatytus reikalavimų pažeidimus ir sankcijos dydį įvertins pagal:
 ▶ pažeidimo mastą (vertinamas pažeidimo sukeltų padarinių dydis bei jo pasireiškimo spektras – ar pažeidimas turi įtakos tik žemės ūkio valdai, ar turi platesnį poveikį);
 ▶ sunkumą (pažeidimų sukeltų padarinių svarba bus nustatoma atsižvelgiant į tai, kokių tikslų buvo siekiama

nustatant tam tikrą reikalavimą, kuris buvo pažeistas);
 ▶ poveikio trukmę (pažeidimo sukeltų padarinių poveikio trukmė įvertinama atsižvelgiant į galimybes tą poveikį nutraukti).
 Reikalavimų pažeidimas vertinamas ir pagal pasikartojimo kriterijų:
 ▶ Bus nustatoma, ar reikalavimų pažeidimas yra pakartotinis, tyčinis ar netyčinis. Didžiausios sankcijos bus taikomos nustačius tyčinius reikalavimų pažeidimus. Už šiuos pažeidimus ūkiui mokamos išmokos gali būti sumažintos nuo 15 proc. iki 21 proc., o pakartotinio tyčinio pažeidimo atveju ankstesnių metų sankcijos dydis dauginamas iš dviejų.
 ▶ Už netyčinius pažeidimus mažiausias sankcijos dydis 1 proc., o didžiausias –

5 proc. sumažintos išmokos.
Svarbu atkreipti dėmesį, kad apskaičiuotu sankcijos procentiniu dydžiu mažinamos visos ūkio išmokos pagal priemones, kurioms taikomi paramos sąlygų reikalavimai. Taip pat svarbu, kad nuo 2024 m. pareiškėjai privalo laikytis sėjomainos reikalavimų (GAAB 7 standartas): ne mažiau kaip 4 proc. savo deklaruojamos ariamosios žemės ploto turi skirti kraštovaizdžio elementams ir arba negamybinėms veikloms ir sistemoms (GAAB 8 standartas), prie visų pareiškėjų laukuose esančių melioracijos griovių, privalo būti deklaruojami pagrioviai (palaukė su žoline danga neįskaitant griovio šlaito). Minimalus pagriovių plotis – 3 m (GAAB 4 standartas).

Žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės (GAAB) reikalavimai

2023–2027 m. standartai	Reikalavimo aprašymas
GAAB 1 standartas – „Daugiames pievų ganyklų arba pievų išlaikymas“	Išlaikyti esamą daugiames pievų plotą, t. y. valstybė narė užtikrina, kad daugiames pievų einamaisiais metais nesumažės daugiau nei 5 proc., palyginti su referenciniais (2018) metais. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.
GAAB 2 standartas – „Šlapynių ir durpynų apsauga“ nuo 2025 m.	Nustatytuose šlapynių ir durpynų plotuose draudžiama: ▶ sausinti šlapynių ir durpynų plotus; ▶ deginti durpynų plotus; ▶ arti. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.
GAAB 3 standartas – „Draudimas deginti ariamąsias ražienas, išskyrus tuos atvejus, kai tai būtina dėl augalų sveikatos priežasčių“	Ražienos negali būti deginamos. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 19 proc. arba 21 proc.
GAAB 4 standartas – „Apsaugos ruožų išilgai vandentakių įrengimas“	Draudžiama dirbti žemę ir paskleisti mineralines trąšas, augalų apsaugos produktus, mėšlą ir (ar) srutas vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose. Nuo 2024 m. prie visų pareiškėjų laukuose esančių melioracijos griovių, privalo būti deklaruojami pagrioviai (palaukė su žoline danga neįskaitant griovio šlaito). Minimalus pagriovių plotis – 3 m. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 1 proc.
GAAB 5 standartas – „Žemės dirbimo valdymas siekiant sumažinti dirvožemio degradacijos riziką ir eroziją, be kita ko, atsižvelgiant į šlaito nuolydį“	Erozijai jautriose teritorijose privaloma: ▶ neauginti bulvių, pašarinių ir cukrinių runkelių, kitų šakniavaisių ir šakniagumbių; ▶ laikotarpiu nuo lapkričio 15 d. iki kovo 15 d. užtikrinti bent minimalią žolinių augalų augmeniją arba palikti ražienų laukus per žiemą arba kitas augalų liekanas. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.

GAAB 6 standartas – „Minimali dirvožemio dangą siekiant išvengti, kad dirvožemis bus tuščias pažeidžiamaisiais laikotarpiais“	Kiekvienais metais nuo lapkričio 15 d. iki kovo 15 d. ne mažesnis nei 50 proc. pareiškėjo deklaruotos ariamosios žemės plotas turi būti užimtas žemės ūkio augalais arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos. Juodąjį pūdymą iki kiekvienų metų spalio 1 d. būtina apsėti arba apsodinti žemės ūkio augalais. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.
GAAB 7 standartas – „Sėjomaina ariamojoje žemėje, išskyrus vandenyje auginamus pasėlius“	Pareiškėjai privalo laikytis minimalios augalų kaitos reikalavimo bent 65 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto kasmet skirti kitam pasėliui auginti, t. y. kitais metais po einamųjų metų turi būti auginamas kitas pasėlis nei einamaisiais metais. Plotai, kuriuose per pastaruosius dvejus metus pasėliai nebuvo pakeisti, trečiaisiais metais turi būti naudojami kitiems pasėliams auginti. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.
GAAB 8 standartas – „Mažiausia ariamos žemės, skirtos negamybiniam plotams arba objektams, dalis, o visame žemės ūkio paskirties žemės plote – kraštovaizdžio elementų išlaikymas ir draudimas pjauti gyvatvora ir medžius paukščių veisimosi ir jauniklių auginimo sezonu“	Pareiškėjai privalo išsaugoti saugomų kraštovaizdžio elementų sluoksnyje išskirtus ir pareiškėjų deklaruotus į pareiškėjų deklaruojamą ariamąją žemę patenkančius miškelius, tvenkinius ir kūdras. Plotuose, patenkančiuose į „Natura 2000“ paukščių apsaugai svarbių teritorijų sluoksnį, draudžiama kirsti ir genėti medžius ir gyvatvora paukščių jauniklių perėjimo ir augimo metu nuo kovo 1 d. iki rugpjūčio 1 d. 2024 m. pareiškėjai ne mažiau nei 4 proc. savo deklaruojamos ariamosios žemės ploto turi skirti kraštovaizdžio elementams ir (arba) negamybinėms veikloms ir atitinkamoms sistemoms. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.
GAAB 9 standartas – „Draudimas keisti „Natura 2000“ teritorijose esančių daugiamečių žolynų, kurie nustatyti kaip aplinkos požūrių pažeidžiami daugiamečiai žolynai, paskirtį arba juos artį“	Aplinkosaugos atžvilgiu pažeidžiamas daugiametės ganyklas arba pievas, patenkančias į teritoriją „Natura 2000“, draudžiama arti ar jose vykdyti ne žemės ūkio veiklą. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.

2023–2027 m. valdymo reikalavimai

Vandens apsaugos reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimų pažeidimą nuo 1 proc. iki 3 proc.)
Žemės ūkio subjektas, kuris išgauna 100 m ³ ir daugiau vandens per parą iš vieno paviršinio vandens telkinio, privalo turėti Lietuvos Respublikos vandens įstatyme nurodytą leidimą.
Žemės ūkio valdoje esantis ir naudojamas požeminio vandens gavybos gręžinys turi turėti gręžinio pasą.
Žemės ūkio veiklos subjektai, naudojančys gėlą požeminį vandenį, turi turėti leidimą naudoti žemės gelmių išteklius Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo nustatyta tvarka arba turėti iki 2014 m. liepos 1 d. išduotą taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą.
Draudžiama nuotekas, užterštas medžiagomis, tiesiogiai ar netiesiogiai išleisti į požeminį vandenį.
Deklaruotame plote, kuris patenka į karstinių įgriuvų apsaugos zoną, draudžiama arti ar kitaip dirbti žemę, tręšti organinėmis ir (ar) mineralinėmis trąšomis, naudoti augalų apsaugos produktus. Taikomas nuo 2026 m.
Vandens apsaugos nuo taršos nitratais iš žemės ūkio šaltinių reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimų pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Per metus į dirvą patenkančio azoto (tręšiant mėšlu, srutomis ir ganant gyvulius) kiekis negali viršyti 170 kg/ha.
Žemės ūkio veiklos subjektai tirštąjį mėšlą turi kaupti mėšlidėse arba tvartuose, taip pat tirštojo mėšlo rietuvėse prie tvarto, kurių talpa turi būti tokia, kaip nurodyta Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų apraše.
Draudžiama mėšlu ir (ar) srutomis tręšti šaltuoju metų laikotarpiu, nustatytu Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų apraše.
Draudžiama tręšiamaisiais produktais tręšti dirvą šaltuoju metų laikotarpiu, nustatytu Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų apraše.
Draudžiama mėšlą ir (ar) srutas skleisti arba įterpti ant įšalusios, įmirkusios, užtvindytos, apsnigtos žemės.
Draudžiama skystąjį mėšlą ir (ar) srutas skleisti arčiau kaip 3 m iki melioracijos griovių viršutinių briaunų.
Žemės ūkio veiklos subjektai, tręšiantys mineralinėmis ir organinėmis trąšomis daugiau kaip 30 ha žemės ūkio naudmenų per kalendorinius metus, privalo turėti tręšimo planą.
Žemės ūkio veiklos subjektai, tręšiantys ir skleidžiantys mėšlą ar srutas 10 ha ir daugiau žemės ūkio naudmenų per kalendorinius metus, Mėšlo ir srutų tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų apraše nustatytais terminais turi įvesti duomenis apie einamaisiais metais žemės ūkio valdoje panaudotą mėšlą ir (ar) srutas Paraiškų priėmimo informacinėje sistemoje, tręšiantys mėšlu ir (ar) srutomis iki 10 ha, duomenis apie panaudotą mėšlą ir (ar) srutas gali pateikti pasirinktinai – PPIŠ arba pildydami mėšlo ir (ar) srutų naudojimo žurnalą.
Žemės ūkio veiklos subjektai, naudojančys mineralines (neorganines) ir (arba) organines trąšas, 10 ha ir daugiau žemės ūkio naudmenų per kalendorinius metus Tręšiamųjų produktų naudojimo reikalavimų apraše nustatytais terminais turi įvesti duomenis apie einamaisiais metais žemės ūkio valdoje panaudotas mineralines (neorganines) ir (arba) organines trąšas.
Laukinių paukščių apsaugos reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimų pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Žemės ūkio subjekto valdos plote, kuris patenka į paukščiams svarbių teritorijų sluoksnį, turi būti laikomasi konkrečiam plotui nustatytų ūkinės veiklos apribojimų.
Natūralių buveinių, laukinės augalijos bei gyvūnijos apsaugos reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Žemės ūkio veiklos subjekto valdos plote, kuris patenka į PPIŠ esančių natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos sluoksnį, turi būti laikomasi konkrečiam plotui nustatytų ūkinės veiklos apribojimų natūralioje buveinėje, saugomų rūšių gyvūnų ir augalų buveinėse.
Maisto ir pašarų saugos reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimų pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Maisto tvarkymo subjektai, kurie atlieka bet kokią poveikį maistui arba veiksmus su juo ar atskiromis jo sudedamosiomis dalimis, galinčius turėti įtakos maisto saugai, kokybei ir mitybos vertei, turi imtis adekvačių priemonių, užtikrinančių, kad tik saugus maistas būtų tiekiamas rinkai.
Maisto tvarkymo subjektai turi turėti įdiegtą individualią rizikos veiksnių analizės ir svarbių valdymo taškų (RVASVT) sistemą arba kitą panašią RVASVT principais paremtą maisto savikontrolės sistemą.
Maisto tvarkymo subjektai turi ženklinti produktus pagal teisės aktų reikalavimus.
Maisto tvarkymo subjektai turi užtikrinti maisto ir maisto sudedamųjų dalių atsekamumą visuose maisto tvarkymo etapuose.
Maisto tvarkymo subjektai turi turėti nesaugaus maisto atšaukimo iš rinkos veiksmų aprašą.

Jei ūkio subjektai naudoja ne savo išaugintus ir pagamintus pašarus, pašarai turi būti įsigijami ir naudojami tik iš tų ūkio subjektų, kurie yra registruoti ir (arba) patvirtinti 2005 m. sausio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 183/2005, nustatančio pašarų higienos reikalavimus, su visais pakeitimais, nustatyta tvarka.
Nustačius, kad pašarų tyrimų rezultatai neatitinka teisės aktų reikalavimų, pašarų ūkio subjektai turi vykdyti privalomus Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nurodymus.
Žemės ūkio subjektai turi užtikrinti pašarų atsekamumą.
Žemės ūkio subjektai turi tvarkyti apskaitą, susijusią su tiekiamų rinkai pašarų paskirties vieta bei kiekiu.
Siekiant išvengti pašarų užteršimo draudžiamomis ūkiniais gyvūnams šerti medžiagomis, pašarai turi būti sandėliuojami atskirai nuo šių medžiagų.
Vaistiniai pašarai turi būti laikomi ir tvarkomi taip, kad būtų išvengta kitų pašarų užteršimo ir nekelty rizikos ūkiniams gyvūnams, kuriems vaistiniai pašarai nėra skirti.
Ūkinių gyvūnų sveikatingumo reikalavimai
Ūkinių gyvūnų laikytojas turi naudoti tik Veterinarinių vaistų registre įregistruotus veterinarinius vaistus. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 3 proc. arba 5 proc.
Žemės ūkio veiklos subjektai, laikantys ūkinius gyvūnus, privalo laikytis kai kurių medžiagų, turinčių hormoninį ar tirostatinį poveikį, ir beta agonistų draudimo naudoti gyvulininkystėje reikalavimų. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 5 proc.
Maistinių gyvūnų savininkams draudžiama maistinius gyvūnus skersti žmonių maistui, nepasibaigus išlaukai. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 21 proc.
Augalų apsaugos produktų (AAP) naudojimo reikalavimai
Jei žemės ūkio valdoje naudojami profesionaliajam ir (ar) neprofesionaliajam naudojimui skirti AAP, turi būti pildomas AAP naudojimo žurnalas. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 3 proc.
AAP profesionalieji ir neprofesionalieji naudotojai turi laikytis AAP etiketėje nurodytų AAP naudojimo reikalavimų. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 5 proc.
AAP profesionalieji ir neprofesionalieji naudotojai žemės ūkio valdose turi naudoti tik Lietuvos Respublikoje registruotus AAP ar AAP, tapačius Lietuvos Respublikoje registruotiems AAP. Tai reiškia, jog yra draudžiama naudoti nelegalius augalų apsaugos produktus, už tai taikomas sankcijos dydis yra 21 proc. nuo bendrai skiriamos paramos už deklaruotus plotus ir ūkinius gyvūnus sumos.
AAP profesionalieji naudotojai privalo AAP ir beicuotą sėklą saugoti rakinamuose ir įspėjamaisiais ženklais paženklintuose pagalbinio ūkio paskirties pastatuose arba jų patalpose. Sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 1 proc.
Tausaus augalų apsaugos produktų naudojimo reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimų pažeidimą nuo 1 proc. iki 3 proc.)
AAP profesionalieji naudotojai privalo turėti augalų apsaugos pažymėjimą.
AAP leidžiama purkšti tik apdorojimo įranga, turinčia galiojančius apdorojimo AAP įrangos pažymėjimus.
Pagalbinio ūkio paskirties pastatuose ar jų patalpose, kuriuose (-iose) saugomi profesionaliajam naudojimui skirti AAP, privalo būti talpyklos su natūraliais ir (ar) sintetiniais sorbentais, kurie naudojami išsiipuliusiems ar išsibarsčiusiems AAP sugerti ir jų taršai apriboti.
Pagalbinio ūkio paskirties pastatai ar jų patalpos, kuriuose (-iose) saugomi profesionaliam naudojimui skirti AAP ir (ar) beicuota sėkla, turi atitikti šiuos reikalavimus: <ul style="list-style-type: none"> ◀ grindys turi būti atsparios laikomų cheminių medžiagų poveikiui ir iš skysčiams nelaidžios dangos; ◀ turi būti natūralus arba įrengtas mechaninis vėdinimas.
Nepanaudoti profesionaliajam ir neprofesionaliajam naudojimui skirti AAP ar beicuota sėkla ir jų likučiai saugomi produkto gamintojo pakuotėse.
Tuščios profesionaliajam ir (ar) neprofesionaliajam naudojimui skirtų AAP pakuotės ir (ar) AAP likučiai turi būti tvarkomi AAP etiketėse, saugos duomenų lapuose nurodytais ir (ar) atliekų tvarkymą reglamentuojančiais teisės aktų reikalavimais.
Tuščios profesionaliajam naudojimui skirtų AAP ir (ar) beicuotos sėklos pakuotės turi būti laikomos atskiroje pagalbinio ūkio paskirties pastatų ar jų patalpų vietoje.
Veršelių gerovės reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Veršelių laikytojai turi laikytis Veršelių gerovės reikalavimų.
Kiaulių gerovės reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą nuo 1 proc. iki 5 proc.)
Kiaulių laikytojai turi laikytis Kiaulių gerovės reikalavimų.
Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimai (sankcijos dydis už reikalavimo pažeidimą 1 proc. arba 5 proc.)
Ūkinių gyvūnų laikytojai turi laikytis Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų.

Į ką reikėtų atkreipti dėmesį, norint išvengti sankcijų. Patarimai

Siekdama prevenciškai užkirsti kelią galimiems pažeidimams, NMA primena ūkininkams dažniausiai jų daroma klaidas, nustatomas pažeidimus, kurių galima išvengti, jeigu yra laikomasi paramos skyrimo reikalavimų.

1. Laiku pateikti paraišką ar pakeisti paraiškos duomenis

Paskutinius trejus metus vėlavimo sankcijos dėl pavėluotai pateiktų paraiškų ar pakeistų paraiškos duomenų buvo netaikomos, todėl pareiškėjams ir paramos gavėjams svarbu nedelsti ir paraiškas bei paraiškos duomenų keitimus atlikti laiku, t. y. iki birželio 21 d. Pavėluotai pateikus paraišką arba laiku pateiktoje paraiškoje pavėluotai įbraižius naują lauką (didinant įbraižytą lauką) už kiekvieną pavėluotą darbo dieną **visos išmokos mažinamos 1 proc.** Tad kuo ilgiau ūkininkas vėluos pateikti paraišką ar pakeisti esminius jos duomenis, tuo didesnius jis patirs nuostolius. Pavyzdžiui, jei ūkininkas deklaruoja 20 ha ir paraišką vėluoja pateikti 5 darbo dienas, jis praranda 160 Eur tiesioginių išmokų. Nuostolis gali būti dar didesnis, jeigu prašoma susietosios paramos už plotą ir (arba) gyvulius ar kompensacinės išmokos už vietas, kuriose esama gamtinių ar kitų specifinių kliūčių, ar kitų išmokų. **Pavėluotai pateikę paraišką ar pakeitę paraiškos duomenis ūkininkai priskiriami rizikingųjų kategorijai**, todėl jų ūkiuose atliekamos papildomos patikros, taip pat pareiškėjų prašoma pateikti visų deklaruotų plotų valdymo teisės ir žemės dirbimo faktą pagrindžiančius dokumentus. Taip pat pareiškėjams, prisiėmusiems įsipareigojimus pagal Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Pirmas žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos srities „Miško veisimas“ reikia nepamiršti pateikti tiesioginių išmokų paraiškų visą įsipareigojimų laikotarpį ir deklaruoti tikslų įveisto miško plotą. Siekiant išvengti sankcijų už nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimo veiklą, reikia laiku informuoti NMA (per 30 d.) apie gyvūnų pasikeitimus, laikytis prisiimtų įsipareigojimų ir kitų įgyvendinimo taisyklėse numatytų reikalavimų.

2. Laikytis Veiksmingumo ir efektyvumo metodikos reikalavimų dalyvaujant kompleksinėje ekologinėje sistemoje „Veiklos ariamojoje žemėje“

Veiksmingumo ir efektyvumo metodika yra taikoma kompleksinei ekologinei sistemai „Veiklos ariamojoje žemėje“, kurią sudaro šios veiklos:

Gamybinės veiklos:

- ◀ augalų kaita;
- ◀ tarpiniai pasėliai;
- ◀ sertifikuotos sėklos naudojimas;
- ◀ neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos.

Negamybinės veiklos:

- ◀ kraštovaizdžio elementų priežiūra;
- ◀ trumpaamžių medingųjų augalų juostos;
- ◀ daugiamečių žolių juostos.

Pareiškėjai, kurie nori dalyvauti kompleksinėje ekologinėje sistemoje „Veiklos ariamojoje žemėje“, privalo:

- laisvai pasirinkti **mažiausiai vieną gamybinę veiklą**;
- laisvai pasirinkti **mažiausiai vieną negamybinę veiklą**, ekologinę sistemą arba žaliąjį pūdymą (ir prie privalomo pagal GAAB 8 deklaruoto ariamosios žemės ploto **papildomai skirti ne mažiau kaip 1 proc.** deklaruotos ariamosios žemės ploto) iš:
 - ◀ kompleksinės ekologinės sistemos negamybinių veiklų;
 - ◀ ekologinių sistemų – „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“, „Eroduotos žemės keitimas pievomis“;
 - ◀ tęstinės KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklų „Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“, „Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamoje žemėje“;
 - ◀ žaliojo pūdymo.

Negamybinės veiklos (rinktis ≥1)	GAAB8	≥ 1 proc.**/ žalias pūdymas
Papildomai skirti ≥ 1 proc. deklaruotos ariamosios žemės ploto nereikalaujama, jei pasirenkama:		
I alternatyva	≥ 4 proc. kraštovaizdžio elementų (KE)* pagal GAAB8	
II alternatyva	≥ 3 proc. KE* pagal GAAB8	≥ 4 proc. II/III grupės augalai (be AAP ir mineralinių trąšų) pagal GAAB8
III alternatyva	≥ 1 proc.**	≥ 3 proc. bet kokių negamybinių elementų pagal GAAB8
IV alternatyva	≥ 4 proc. bet kokių negamybinių elementų, azotą kaupiančių augalų, tarpinių pasėlių pagal GAAB8 (tik 2024 m.)	
V alternatyva	GAAB8	įkurti ≥ 3 proc. daugiamečių pievų

* Pasirinktinai: „kraštovaizdžio elementai“ (išskyrus „ežias (ribines juostas), palaukes“), be priežiūros reikalavimo; taip pat KPP veikla Melioracijos griovių šlaitų priežiūra.

** Pasirinktinai dalyvauti (t. y. su priežiūros reikalavimu):

negamybinės kompleksinės ekologinės sistemos veiklose (Kraštovaizdžio elementų priežiūra, Trumpaamžių medingųjų augalų juostos, Daugiamečių žolių juostos); ekologinėse sistemose (Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis, Eroduotos žemės keitimas pievomis); KPP veiklose Melioracijos griovių šlaitų priežiūra, Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamoje žemėje.

Veiksmingumo ir efektyvumo metodika **netaikoma** pareiškėjams, kurie atitinka bent vieną iš sąlygų:

- deklaruoja mažiau kaip 10 ha ariamosios žemės;
- daugiau kaip 75 proc. deklaruotos ariamosios žemės yra pievos iki 5 m., žaliasis pūdymas arba pupiniai augalai (klasifikatoriaus kodai: GPŽ, RZV, 5PT-7, 5PT-8, MAJ, DGJ, PUP, PPO, PPE, VIK, ŽIR, AVN, PEL, LEŠ, LUB, DOB, ESP, BAR, LIC, GAR, OŽI, SER, PER, AKM, BMI, ŽMI, PDŽ), arba naudojama keliais minėtais tikslais;
- daugiau kaip 75 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos arba pievos iki 5 m. (klasifikatoriaus kodai: DGP, DGA, DGI, AGP, EPT, EPG, SPT, 5PT-2, ŠLT, EBB, MNP, MNŠ, DKP, EKP, DGG, AKP, GPŽ, RZV, 5PT-7, 5PT-8, MAJ, DGJ), arba naudojama keliais minėtais tikslais;
- daugiau kaip 40 proc. paramai tinkamo ploto yra daugiametės pievos (klasifikatoriaus kodai: DGP, DGA, DGI, AGP, EPT, EPG, SPT, 5PT-2, ŠLT, EBB, MNP, MNŠ, DKP, EKP, DGG, AKP);
- pasirenka tik kompleksinės ekologinės sistemos negamybinę veiklą. Ekologiškai ūkininkaujantiems – taikomos tokios pačios sąlygos.

3. Tinkamai įgyvendinti paramos sąlygų reikalavimus (GAAB ir valdymo reikalavimus)

Paramos sąlygų reikalavimų turi laikytis visi ūkininkai. **Nustačius reikalavimų pažeidimų, sankcijos taikomos visai paraiškai**, t. y. mažinamos visos išmokos. Dėl šio pažeidimo ūkininkas gali netekti reikšmingos išmokų sumos. 2024 m. dažniausiai pasitaikantys paramos sąlygų reikalavimų pažeidimai buvo šie:

- **6 GAAB standarto** („Minimali dirvožemio danga siekiant išvengti, kad dirvožemis bus tuščias pažeidžiamiausias laikotarpiais“) pažeidimas, kai pareiškėjas, kiekvienais metais nuo lapkričio 15 d. iki kovo 15 d. neaugina žemės ūkio augalų arba nepalieka neapartų ražienų arba kitų augalų liekanų.
- Ūkinių gyvūnų laikytojai nesilaiko Ūkinių gyvūnų gerovės reikalavimų.
- **5 GAAB standarto** („Žemės dirbimo valdymas siekiant sumažinti dirvožemio degradacijos riziką ir eroziją, be kita ko, atsižvelgiant į šlaito nuolydį“) pažeidimas, kai pareiškėjai erozijai jautrioje teritorijoje augina kaupiamuosius žemės ūkio augalus – šakniavaisius ir šakniagumbius ir kiekvienais metais laikotarpiu nuo lapkričio 15 d. iki kovo 15 d. neužtikrina bent minimalios žolinių augalų augmenijos (apsėjimas, ražienų laukai per žiemą arba palikti kitas augalų liekanas).
- Žemės ūkio veiklos subjektai tirstojo mėšlo nekaupia mėšlidėse arba tvartuose, taip pat tirstojo mėšlo rietuvėse prie tvarto. Be to, yra pasirenkama netinkama talpa mėšlidžių, srutų kauptuvų ir tirstojo mėšlo rietuvių prie tvarto.

4. Kuo tiksliau nurodyti auginamą pasėlį bei vykdyti ūkininkavimo veiklą

Ūkininkai paraiškoje turi tiksliai nurodyti deklaruojamuose plotuose auginamas augalų kultūras, t. y. tiksliai pažymėti pasėlio kodus, nes tai svarbu apskaičiuojant susietosios paramos už plotus (pvz., už baltyminių augalų auginimą, vaisių ir uogų auginimą atvirajame grunte) išmokas. Atkreipiame dėmesį, jog nustačius kitą pasėlį nei deklaruotas, prašant susietosios paramos, pareiškėjui parama papildomai sumažinama dar puse to ploto dydžio, kuris nustatytas neteisingai deklaruojant.

NMA jau gali nustatyti Lietuvos mastu, koks auginamas pasėlis, taip pat identifikuoti atvejus, kai pieva tyčia klaidingai deklaruojama kaip pasėlis (pvz., kaip šaltalankiai, žirniai, pupos).

5. Laikytis šienavimo terminų

Nušienauti pievas (kodai GPŽ, DGP, AGP), žolinius azotą kaupiančius augalus ariamojoje žemėje (visi klasifikatoriaus III grupės kodai) privalu ne mažiau kaip 1 kartą per metus ir ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d. Jei ūkininkas gauna ne tik tiesiogines išmokas, bet ir paramą pagal KPP priemones, Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano intervencines priemones, kurių įgyvendinimo taisyklėse nurodyti kiti šienavimo terminai, jis turi vadovautis pastaraisiais terminais.

6. Laiku pateikti deklaruotų plotų valdymo teisę pagrindžiančius dokumentus

Ūkininkas turi deklaruoti tik žemės valdymo teisę (nuosavybės, nuomos ar panaudos pagrindais) jam priklausančius plotus. Svarbu atkreipti dėmesį, kad nuomos ir panaudos sutartys, įregistruotos registruose, ne tik padeda išvengti ginčų ar juos išspręsti, tačiau ir mažina administracinę naštą ūkininkams. Ūkininkams, kurių deklaruojamų laukų valdymo teisė yra registruota Nekilnojamo turto registre ar deklaruojami sklypai yra registruoti ūkininko valdoje Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registre, teikti valdymo teisę patvirtinančių dokumentų nereikia – NMA vadovaujasi minėtų registrų duomenimis.

Dokumentai turi būti pateikti per 20 darbo dienų nuo NMA prašymo pateikti nurodytus dokumentus gavimo dienos, išskyrus atvejus, **kai ūkininkas padidino deklaruotą plotą, siekdamas gauti didesnę išmoką už pirmuosius 50 ha ar jaunojo ūkininko išmoką, – šiuo atveju dokumentai teikiami NMA iki spalio 1 d.** (jei iki rugpjūčio 1 d. jų nebus Žemės ūkio ir kaimo verslo valdų registre), o pavėluotai – iki spalio 25 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) paramos suma mažinama 1 proc., bei atveju, **kai ūkininkas deklaruoja pirmą kartą – šiuo atveju dokumentai teikiami NMA iki rugsėjo 1 d.** (jei iki rugpjūčio 1 d. jų nebus valdų registre), o pavėluotai – iki rugsėjo 26 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) paramos suma mažinama 1 proc.

7. Laiku pateikti Ūkinių gyvūnų registre (ŪGR) duomenis apie gyvulius

Siekiant gauti susietąją paramą už pieninę karvę, mėsinių galviją, avį ar ožką, duomenis apie gyvulio perkėlimą ir (ar) kaitą per išlaikymo laikotarpį pateikti ŪGR per 7 kalendorines dienas nuo įvykio.

Pateikti duomenis, kurie reikalingi apskaičiuoti kraujo dalis.

Ūkinių gyvūnų (galvijai, avys, ožkos) kraujo laipsnis apskaičiuojamas, atsižvelgus į visą Ūkinių gyvūnų veislininkystės informacinėje sistemoje esančią kilmės informaciją, ir skelbiamas procentais visų galvijų, esančių Ūkinių gyvūnų registre.

Viso gimusio ir registruojamo prieauglio Lietuvoje kraujo laipsnis apskaičiuojamas pagal iki prieauglio gimimo užpildytus sėklinimo, kergimo duomenis, kurie suvesti į [Žemės ūkio duomenų centro \(ŽŪDC\)](#) duomenų bazes. Jeigu prieauglio registravimo metu nebuvo užpildyti ir suvesti į Ūkinių gyvūnų registrą sėklinimo ar kergimo duomenys su nurodytais tėvo duomenimis, apskaičiuojamos tik motinos kraujo dalys (pvz., motina turi 100 proc. atitinkamos veislės kraujo, tai prieaugliui bus apskaičiuota 50 proc. iš motinos ir 50 proc. nežinoma veislė).

Reikia ŽŪDC pristatyti iš užsienio šalių įvežamų gyvulių zootechninius kilmės pažymėjimus arba kitus dokumentus, kuriuose nurodytas kraujo laipsnis.

Svarbu. Reikia pasitikrinti ŽŪDC duomenų bazėse, ar sėklinimo, kergimo dokumentuose yra nurodytos ir apskaičiuotos nurodytų gyvūnų veislės kraujo dalys, nes pagal šių gyvūnų informaciją bus skaičiuojamas prieauglio kraujo laipsnis.

8. Pateikti nuotraukas per „NMA agro“ programą

Pareiškėjai, kurie deklaruoja bendrą 2 ha ir didesnę vaisių, uogų ir daržovių atvirajame grunte bei 1 ha didesnę riešutų ar moliūgų plotą ir prašo susietosios paramos, iki spalio 1 d. (likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki pirmo derliaus nuėmimo) per „NMA agro“ programą turi pateikti nuotraukas iš kiekvieno lauko kelių skirtingų vietų, kuriose aiškiai matytųsi užaugintas derlius ir bendras lauko vaizdas.

Taip pat siekiantys susietosios paramos už daugiamečius sodinius privalo juos išlaikyti (ir jie turi būti randami patikros vietoje metu) visus kalendorinius metus, kuriais teikiama paraiška. Tais atvejais, kai daugiamečiai sodiniai iki kalendorinių metų pabaigos nebus išlaikyti, pareiškėjai privalo per „NMA agro“ programą pateikti nuotraukas iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi auginti daugiamečiai sodiniai ir bendras lauko vaizdas.

Tais atvejais, kai iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d. neišlaikomas deklaruotas pasėlis ar jo liekanos, iš kurių būtų matyti, kad lauke buvo augintas paraiškoje deklaruotas pasėlis, privalu per programą „NMA agro“ pateikti nuotraukas iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi auginamas pasėlis ir bendras lauko vaizdas.

Reikalavimas informuoti per „NMA agro“ taikomas ir tais atvejais, kai ruošiamasi posėlį ar įsėlį išlaikyti trumpiau nei taisyklėse numatyta galutinė išlaikymo data. Tokiu atveju ūkininkas privalo pasėjęs posėlį ar įsėlį ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas el. paštu poselis@nma.lt ar per „NMA agro“ programą informuoti apie sėją, nurodydamas valdos numerį, kontrolinio žemės sklypo ir lauko numerius, tikslią sėjos datą, nuo kurios bus skaičiuojamas posėlio ar įsėlio išlaikymo dirvoje terminas. Primintina, kad šiais atvejais posėlis ar įsėlis privalo nepertraukiamai būti išlaikomas dirvoje bent 8 savaites.

Pareiškėjai, kurie siekia gauti paramą pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklą „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ ir deklaruoja nuo 1 ha, kodu 5PT-3 laukus, ne mažesnius kaip 0,1 ha, atlikę šlapynės sutvarkymo darbus turi informuoti NMA per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki kovo 1 d., per „NMA agro“ programą, pateikdami nuotraukas iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi deklaruotos ir sutvarkytos šlapynės vaizdas.

Kai prašoma paramos pagal kompleksinės ekologinės sistemos veiklą „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“, būtina pateikti deklaruotų natūralios (gamtinės) kilmės akmenynų, akmenų, šakų, kelmų krūvų nuotraukas per „NMA agro“ programą iki einamųjų metų liepos 1 d.

Pareiškėjai, kurie siekia gauti paramą pagal ekologinės sistemos „Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“ veiklą „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“, privalo drugių (kraujalakinio melsvio (*Maculinea teleius*), šiaurinio auksinuko (*Lycaena helle*), auksuotosios šaškytės (*Euphydryas aurinia*)) buveinių apsaugos plotuose nušienautą žolę išdžiovinti prieš surenkant ir likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki išdžiovintos žolės išvežimo, bet ne vėliau nei iki einamųjų metų spalio 1 d., per programą „NMA agro“ pateikti deklaruojamame lauke nušienautos žolės nuotraukas iš skirtingų lauko vietų.

Pareiškėjai, kurie siekia gauti paramą pagal ekologinę sistemą „Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“ ir kurie nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d. įrengę vabzdžių kenkėjų feromonines gaudyklės ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki rugsėjo 5 d., per „NMA agro“ turi pateikti deklaruojamame lauke įrengtos (–ų) feromonų gaudyklės (–ių) nuotraukas iš skirtingų lauko vietų.

Nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d. įrengę biologinę įvairovę palaikančius elementus (paukščių ar šikšnosparnių inkilus ir (ar) vabzdžių lizdus) ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 5 d., per „NMA agro“ programą turi pateikti deklaruojamame lauke įrengtų biologinę įvairovę palaikančių elementų nuotraukas iš skirtingų lauko vietų. Atkreipiame dėmesį, jog pavėluotai nuotraukos priimamos iki einamųjų metų rugsėjo 20 d., tačiau už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) paramos suma pagal ekologinę sistemą yra mažinama 1 proc.

9. Dirbtinai nedidinti arba nemažinti deklaruoto ploto

Siekiant patikrinti, ar ūkininkas, siekdamas didesnės paramos (pvz., gauti jaunojo ūkininko išmoką, išmoką už pirmuosius hektarus) ar vengdamas vykdyti kitus reikalavimus, galimai tyčia ar dirbtinai padalino valdą (sumažindamas jos plotą) į kelias valdas (padidindamas kitų esamų valdų plotus iki papildomomis išmokomis finansuojamos ribos arba sukurdamas naujas valdas), yra nustatyti dirbtinio valdų skaidymo tikrinimo kriterijai pagal atskiras paramos priemones.

Valdų skaidymo tikrinimo kriterijai (visus kriterijus galima rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Parama > Informacija apie programas > Tiesioginės išmokos > Kaip išvengti pažeidimų:

Paramos schema	Kriterijai
Jaunojo ūkininko išmoka	<ul style="list-style-type: none"> pareiškėjai, teikiantys paraišką, kurioje pirmą kartą siekia gauti jaunojo ūkininko išmoką ir deklaruoja nuo 70 iki 110 ha žemės ūkio naudmenų; pareiškėjai, teikiantys paraišką, kurioje nebe pirmą kartą siekia gauti jaunojo ūkininko išmoką ir einamaisiais metais deklaruoja nuo 70 iki 110 ha žemės ūkio naudmenų, o praėjusiais metais deklaravo nuo 20 iki 60 ha žemės ūkio naudmenų, ir einamaisiais metais deklaravo daugiau nei 30 ha daugiau palyginti su praėjusiais metais.
Išmoka už pirmuosius hektarus	<ul style="list-style-type: none"> pareiškėjai, kurių pirmą kartą deklaruojamas plotas yra nuo 20 iki 40 ha; pareiškėjai, kurie einamaisiais metais deklaravo nuo 20 iki 40 ha žemės ūkio naudmenų, o praėjusiais deklaravimo metais deklaravo nuo 5 iki 20 ha žemės ūkio naudmenų, ir valdoje einamaisiais metais deklaravo nuo 10 iki 30 ha daugiau, palyginti su praėjusiais metais.
Susietoji pajamų parama už pienines karves	Palyginant einamaisiais metais deklaruotą gyvulių skaičių su praėjusių metų deklaruotu skaičiumi. Tikrinami pareiškėjai, kurie atitinka šias sąlygas: einamaisiais metais valdoje nustatytas pienui karvių skaičiaus padidėjimas yra susijęs su pareiškėju, kurio valdoje praeitais metais buvo atitinkamos pienui karvės, t. y. einamaisiais metais išmokos dydžio pakopa yra aukštesnė, palyginti su ankstesniais metais.

Pareiškėjai, kurie atitinka dirbtinio valdų skaidymo tikrinimo kriterijus, turi NMA pateikti visų deklaruotų plotų valdymo teisės ir žemės dirbimo faktą pagrindžiančius dokumentus. Nepateikus bent dalies dokumentų, taikomos sankcijos. Pareiškėjai, kuriems galimai nustatytas galimos valdos skaidymas dėl pienui karvių padidėjimo, turi pateikti pienui karvių įsigijimą patvirtinančius dokumentus.

10. Tiksliai įbraižyti laukų ribas bei nurodyti visus netinkamus paramai plotus

Ūkininkai **Paraiškų priėmimo informacinėje sistemoje** (PPIS) turi tiksliai įbraižyti savo laukų ribas pagal pateikiamą aerofotografinę žemės dangos nuotrauką matomas žemėnaudų ribas. Jei žemėnaudų ribos yra pasikeitusios nuo pateiktųjų aerofotografinę žemės dangos nuotraukoje, ūkininkas turi nurodyti aktualias faktines laukų ribas. Taip pat ūkininkai turi įvertinti, ar jų deklaruojamuose laukuose nėra netinkamų paramai plotų, net jeigu jie nėra matomi pateiktoje aerofotografinę žemės dangos nuotraukoje. Pavyzdžiui, jeigu deklaruojamuose plotuose yra pastatyti nauji pastatai, iškasti tvenkiniai, atsirado nuolatinis kelias ar saulės jėgainės, auga krūmai ar miškai, ar yra kitų objektų, tai pastarieji plotai turi būti (bent apytiksliai) išskirti iš tinkamų paramai plotų. Ūkininkams gali pagelbėti PPIS pateikiami NMA praėjusių metų patikrų vietoje duomenys.

Išsamesnę informaciją ir pavyzdžius, kaip tiksliai įbraižyti laukų ribas, galite rasti NMA svetainės skiltyje „Parama kaimui“ pasirinkę Parama > Informacija apie programas > Tiesioginės išmokos > Kaip išvengti pažeidimų > Kaip tiksliai įbraižyti laukų ribas?

Netiksliai įbraižydami savo laukų ribas ir neišskirdami netinkamų paramai plotų, ūkininkas rizikuoja, kad, NMA atlikus deklaruotų laukų matavimus arba atnaujins aerofotografinę žemės dangos nuotrauką, gali būti nustatytas pažeidimas, dėl kurio gali būti taikomos sankcijos ir gali prireikti grąžinti jau gautą paramą. Parama gali būti susigrąžinta skaičiuojant nuo metų, kuriais buvo padarytas pažeidimas, t. y. už tiek metų, kiek plotas buvo netinkamas paramai, tačiau ne daugiau kaip už ketverius metus.

11. Ekologiškai ūkininkaujant laikytis reikalavimų

Pagal 2023–2027 m. intervencinę priemonę „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ deklaruotuose plotuose taikyti ekologinės gamybos praktiką ir metodus bei laikytis ekologiškai gamybai keliamų reikalavimų visą prisiimtų įsipareigojimų laikotarpį.

Pagrindiniai ir specialieji reikalavimai bei ūkio darbai (tiesioginės išmokos)

Lentelėje nurodyti svarbiausi tiesioginių išmokų, susietosios paramos ir paramos sąlygų reikalavimai, darbai bei jų atlikimo terminai. Visus aktualiausius įsipareigojimus ir jų datas galite rasti svarbiausių datų kalendoriuje NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ ir paspaudę „Kalendorius“.

Programa / schema	Reikalavimai	Data
Tiesioginės išmokos už žemės ūkio naujmenų ir kitus plotus	Žemės ūkio augalų plotuose ariamojoje žemėje auginti žemės ūkio augalus (žemės ūkio augalų auginimas nustatomas sėja ir (arba) augalų vegetacija, ir (arba) derliaus nuėmimu). Pareiškėjas privalo užtikrinti, kad patikros vietoje metu NMA darbuotojas rastų paraiškoje deklaruotą žemės ūkio augalą. Pareiškėjui iki numatytos datos neišlaikius augalo, lauke turi būti randama jo liekanų, pagal kurias būtų galima nustatyti, kad lauke buvo augintas paraiškoje deklaruotas žemės ūkio augalas, arba per „NMA agro“ programą pateikiamos nuotraukos iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi auginamas augalas ir bendras lauko vaizdas.	Iki rugpjūčio 1 d.
	Išlaikyti pūdyką Deklaruojant pūdyko plotus užtikrinti: - kad juodajame pūdyke nebūtų vykdoma jokia žemės ūkio gamyba (sėja, auginimas, derliaus nuėmimas) einamųjų metų produkcijai.	Iki rugpjūčio 1 d.
	- kad juodasis pūdykas bent kartą po birželio 1 d. būtų įdirbtas taip, kad jame nebūtų subrendusių ir žydėjimo stadiją pasiekusių piktžolių; - kad žaliajame pūdyke nebūtų vykdoma žemės ūkio gamyba (ganomi gyvuliai, šienaujama žolė, išskyrus žaliosios masės įterpimą į dirvą ir sutvarkymą) einamųjų metų produkcijai gauti.	Iki rugpjūčio 1 d.
	- kad žaliajame pūdyke būtų auginamas bent dviejų einamaisiais metais pasėty žemės ūkio augalų mišinys, kuris turi vyrauti ir būti sudarytas iš šių augalų: vasarinių rapsų, rapsukų, garstyčių (baltųjų ir rudųjų, juodųjų), ridikų (aliejinųjų ir baltųjų, juodųjų), avižių, facelijų, grikių, saulėgrąžų ir visų klasifikatoriaus II bei III grupės augalų, kuris ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 1 d. būtų įterpiamas į dirvą ar kitaip sutvarkomas (voluojami, smulkinami, skutami) (prieš įterpiant sutvarkant žaliąjį pūdyką, nuimti augalų derlių draudžiama).	Iki rugsėjo 1 d.
	Ganyklas arba pievas (klasifikatoriaus kodai GPŽ, DGP, AGP), žolinius azotą kaupiančius augalus ariamojoje žemėje (visi klasifikatoriaus III grupės kodai) nušienauti bent 1 kartą per metus arba nuganyti (būtinai gyvulių buvimo lauke požymiai). Nupjautą žolę (šienas, žalioji masė ar kt.) pievose ir žolinius azotą kaupiančius augalus ariamosios žemės (visi klasifikatoriaus III grupės kodai) laukuose sutvarkyti (išvežti iš lauko arba supresuoti, arba šieną sudėti į kūgius arba susmulkinti ir tolygiai paskleista, arba palikta suguldyta vietoje). ♦ Laikantiems ne mažiau kaip 0,3 SG/ha bei ganantiems, žolės likučių papildomai šienauti nereikia, kai matomi ūkinių gyvūnų buvimo lauke pėdsakai. ♦ Laikantiems mažiau, ar iš viso neturintiems SG, privaloma pievas nušienauti jų pasirinktu būdu. Leidžiamas žolės smulkinimas ir paskleidimas lauke. Išvežimas neprivalomas.	Iki rugsėjo 1 d.
	Deklaruojantys trumpos rotacijos plantacinius želdinius: - gluosnių, tuopų ar baltalksnių (klasifikatoriaus kodai: GLU, TUO, BAL) plotuose tarp medžių eilių turi išlaikyti ne didesnę kaip 5 metrų atstumą (matuojamas tarp kamienų); - kiršti gluosnius ne rečiau kaip kas 5 metus, tuopas ir baltalksnius – ne rečiau kaip kas 8 metus. Išskirtus, ne vėliau kaip per 5 kalendorines dienas per „NMA agro“ programą pateikti nuotraukas iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi bendras iškirto lauko vaizdas.	Per 5 kalendorines dienas nuo kirtimo
	Pareiškėjas, atsižvelgęs į NMA informaciniame portale skelbiamus ALNSIS rezultatus, turi teisę keisti Klasifikatoriaus kodą (išskyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas buvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje ar paraiškoje aptiktas klaidas arba apie NMA prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus ar patikros vietoje metu nustatytus pažeidimus).	Iki rugpjūčio 15 d.
	Pareiškėjas, atsižvelgdamas į NMA informaciniame portale skelbiamus ALNSIS rezultatus, turi teisę atsakyti paramos už deklaruotą lauką, išskyrus tuos atvejus, kai buvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje ar paraiškoje aptiktas klaidas arba apie NMA prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus ar patikros vietoje metu nustatytus pažeidimus.	Iki rugsėjo 15 d.
	Kai pievų augalai (motiejukai, eraičiniai, svidrės ir kt.) einamaisiais metais yra auginami sėklai, kaip viena žemės ūkio augalų rūšių, arba žoliniai azotą kaupiantys augalai ariamojoje žemėje (visi klasifikatoriaus III grupės kodai) yra auginami sėklai, paraiškoje tokie laukai turi būti deklaruojami kodu GPŽ arba klasifikatoriaus III grupės kodais, pasirenkant vieną iš sutartinių kodų SE, JS tokiu atveju aukščiau minimi reikalavimai netaikomi, bet laukuose turi būti nuimtas derlius. Jeigu lauke, kuriam pasirinktas vienas iš sutartinių kodų SE, JS, nėra vyraujančios augalų rūšies (t. y. vizualiai įvertinus skirtingų augalų (jeigu tokių yra) paplitimą galima nustatyti, kad auginami daugi- au nei vienos žolinių augalų rūšių augalai), laikoma, kad pievos augalai neauginami sėklai ir išimtis netaikoma.	Iki spalio 15 d.
	Susietoji parama už vaisių, uogų, riešutų ir daržovių auginimą atvirajame grunte	Išlaikyti daugiamečius sodinius. Jeigu daugiamečiai sodiniai neišlaikomi, privaloma per programą „NMA agro“ pateikti nuotraukas iš skirtingų lauko vietų, kuriose aiškiai matytųsi auginti daugiamečiai sodiniai ir bendras lauko vaizdas.
Sodų, riešutynų ir uogynų tarpueilius (išskyrus tuos tarpueilius, kuriuose yra pieva) periodiškai įdirbti taip, kad juose būtų sunaikintos piktžolės. Sodų, riešutynų ir uogynų tarpueilius, kuriuose yra pieva, nušienauti ne mažiau nei 1 kartą. Pašalinti negyvus vaismedžius ir (arba) vaiskrūmius arba jų liekanas. Nupjautą žolę (šieną, žaliąją masę ar kt.) sodų ir uogynų tarpueiliuose, kuriuose yra pieva, sutvarkyti (išvežti iš lauko, supresuoti arba šieną sudėti į kūgius; susmulkinti ir tolygiai paskleisti; palikti suguldytą vietoje).		Iki rugsėjo 1 d.
Deklaruojantiems bendrą 2 ha ir didesnę vaisių, uogų ir daržovių atvirajame grunte bei 1 ha didesnę riešutų ir moliūgų plotą per „NMA agro“ programą pateikti nuotraukas iš kiekvieno lauko, kuriuose turi matytis užaugintas derlius (šakniavaisių atveju – jų šaknys) ir bendras lauko vaizdas.		Iki spalio 1 d., tačiau likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki pirmo derliaus nuėmimo (pavėluotai priimamos iki spalio 15 d., išmokos suma mažinama 1 proc.).
Įdirbtoje ariamojoje žemėje iki derliaus nuėmimo užtikrinti, kad vyrautų auginamos daržovės.		Iki spalio 1 d., tačiau likus ne mažiau kaip 10 darbo dienų iki pirmo derliaus nuėmimo.
Susietoji parama už daržovių auginimą uždarajame grunte	Gamybinę veiklą vykdyti ne trumpiau kaip 8 mėnesius. Realizuoti užaugintą produkciją.	Per kalendorinius metus. Gamybinės veiklos laikotarpis.
	Šiltnamius įregistruoti kaip statinius Nekilnojamojo turto registre	Iki lapkričio 15 d.
	Pateikti NMA dokumentus ar jų kopijas, susijusius su Taisyklių 20.2 (dėl gamybinės veiklos pabaigos) ir 20.6 papunkčiuose minimų reikalavimų įgyvendinimu	Iki gruodžio 1 d.
Susietoji parama už pienines karves	Užregistruoti valdos partnerius	Iki balandžio 30 d.
	Ūkinių gyvūnų registre nustatyta tvarka įregistruoti duomenis apie pieninės karvės prieauglio atvedimą arba gaišimą (negyvo prieauglio atvedimą arba išsimetimą) per 18 mėnesių. Siekiant gauti priedą už produktyvumo tyrimus, tiriamoji pienučių gyvūnų banda turi dalyvauti produktyvumo tyrimuose nepertraukiamai.	Iki balandžio 30 d. Nuo praėjusių metų gegužės 1 d. iki einamųjų metų balandžio 30 d.
	Ūkinių gyvūnų registre įregistruotas valdos valdytojo ir (ar) partnerių vardu einamųjų metų pienines karves nepertraukiamai išlaikyti valdoje.	Gegužės 1 d. – birželio 30 d. (imtinai)
Susietoji parama už mėšinius galvijus, avis, ožkas	Mėšinius galvijus, avis, ožkas užregistruoti Ūkinių gyvūnų registre	Iki lapkričio 30 d.
	Valdoje nepertraukiamai išlaikyti savo ir (ar) valdos partnerio (-ių), ir (ar) šeimos narių vardu nustatyta tvarka Ūkinių gyvūnų registre įregistruotas ir suženklintas ne jaunesnes kaip 60 kalendorinių dienų amžiaus avis ir ožkas bei (ar) ne jaunesnius nei 12 mėn. mėšinius galvijus. Siekiant gauti priedą už produktyvumo tyrimus, duomenis turi įregistruoti Ūkinių gyvūnų veislininkystės sistemoje.	Nuo sausio 15 d. iki gruodžio 31 d. nepertraukiamai 30 kalendorinių dienų. Iki gruodžio 31 d.
Paramos sąlygų reikalavimai	Juodąjį pūdyką apšėti arba apsodinti žemės ūkio augalais	Iki spalio 1 d.
	Ariamosios žemės plote (įskaitant ir sodų ir uogynų plotus) turi būti auginami žemės ūkio augalai arba paliekamos neapartos ražienos, arba kitos augalų liekanos. Žemės dirbimas deklaruotuose plotuose su augaline danga ar augalų liekanomis nuėmus derlių ir neplanuojant nurodytu laikotarpiu apšėti yra draudžiamas.	Nuo lapkričio 15 d. iki kovo 15 d.

Ekologinės sistemos

Ūkininkai gali savanoriškai pasirinkti, kurioje ekologinėje sistemoje nori dalyvauti ir gauti išmokas: kompleksinėje ekologinėje sistemoje „Veiklos ariamojoje žemėje“, „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“, „Eroduotos žemės keitimas pievomis“, kompleksinėje pievų ir šlapynių priežiūros schemoje, „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“, „Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“, „Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)“, „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“ bei „Gyvūnų gerovė“.

Siekiantys gauti paramą pagal ekologines sistemas privalo atitikti bendrusius reikalavimus ir jų laikytis visą įsipareigojimų laikotarpį. Įsipareigojimų laikotarpio trukmė yra skaičiuojama nuo einamųjų metų paraiškos pateikimo dienos iki paraiškų teikimo pradžios, einančios po paskutinių įsipareigojimų metų pabaigos.

Nors pirmaisiais naujojo programinio laikotarpio įgyvendinimo metais kai kurios ekologinės sistemos pagal pateiktų paraiškų skaičių dar nepasižymėjo dideliu populiarumu, norėtume paminėti ypatingą jų svarbą padedant išlaikyti, atkurti bei išsaugoti daugiamečių pievų plotus. Pavyzdžiui, pareiškėjai, kurie dalyvauja ekologinėse sistemose „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“ (2023 m. pateiktos 405 paraiškos) ir „Eroduotos žemės keitimas pievomis“ (2023 m. pateikta 19 paraiškų) bei pirmaisiais įsipareigojimų metais įkūrė pievas (plotas užsėjamas daugiamečiais žolėmis ar jų mišiniu) arba leidę augalijai įsikurti natūraliai tuose ariamuosiuose durpžemiuose bei eroduotuose žemės plotuose, kurie praėjusiais metais buvo deklaruoti kaip ariamoji žemė, jau po penkerių metų galės reikšmingai prisidėti prie daugiamečių pievų plotų išsaugojimo, kadangi pasibaigus penkerių metų įsipareigojimų laikotarpiui, pagal šias ekologines sistemas deklaruoti plotai privalės tapti daugiamečiais pievomis.

Taip pat nuo šių metų pradėdamos įgyvendinti ekologinės sistemos „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“ veiklos: „Ariamosios žemės keitimas daugiamečiais pievomis“ ir „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“. Ūkininkai, nusprendę dalyvauti bet kurioje šių veiklų, įsipareigojimus vykdys penkerius metus, o pagal veiklą „Ariamosios žemės keitimas daugiamečiais pievomis“ deklaruoti plotai, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, taip pat turės tapti daugiamečiais pievomis.



Nepaprastai didele gamtine reikšme pasižymi ekologinės sistemos „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“ (2023 m. pateikta 261 paraiška) bei „Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“ veiklos: „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“ ir „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“ (iš viso 2023 m. pateiktos 2 144 paraiškos). Tai veiklos, kurios padės išsaugoti ne tik pievų ir šlapynių plotus, bet ir juose jaukias buveines įsikūrusias ar besikuriančias vabzdžių, paukščių bei kitų gyvūnų rūšis.

Daugiamečių pievų atkūrimui turėtų būti tinkami ir pagal kompleksinės ekologinės sistemos „Veiklos ariamojoje žemėje“ veiklą „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“ deklaruojami žoliniai kraštovaizdžio elementai – ežios (ribinės juostos), palaukės ir paviršinio vandens telkinių pakrantės, įskaitant apsaugos juostas, pagriovius (neįskaitant griovio šlaito). Ekologinių sistemų ūkio darbų kalendorių galite rasti 14–17 psl.

Įsipareigojimai pagal ekologines sistemas nuo 2024 m.:

Eil. Nr.	Ekologinė sistema	Įsipareigojimų laikotarpis (trukmė metais)	Tinkamas paramai plotas	
			Mažiausias lauko plotas (ha)	Mažiausias bendras laukų plotas (ha)
1.	Kompleksinė ekologinė sistema „Veiklos ariamojoje žemėje“:			
1.1.	augalų kaita	4	0,1	1
1.2.	tarpiniai pasėliai	1	0,1	1
1.3.	sertifikuotos sėklos naudojimas	1	0,1	0,5
1.4.	kraštovaizdžio elementų priežiūra (esamų kraštovaizdžio elementų priežiūra; naujų žolinių elementų įkūrimas; naujų medėjančių elementų sodinimas)	3 / 5	Plotas neribojamas	0,5/0,1
1.5.	trumpaamžių medingųjų augalų juostos	1	0,1	0,5/01
1.6.	daugiamečių žolių juostos	5	0,1	0,5/0,1
1.7.	neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos	1 / 2	0,1	1
2.	Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu	1	0,1	1
3.	Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa	3	0,1	1
4.	Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis	5	0,1	0,5
5.	Eroduotos žemės keitimas pievomis	5	0,1	0,5
6.	Kompleksinės pievų ir šlapynių priežiūros schemas:			
6.1.	veikla „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“	1	0,1	1
6.2.	veikla „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“	2	0,1	1
7.	Ekstensyvus šlapynių tvarkymas	2	0,1	1
8.	„Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“:			
8.1.	veikla „Ariamosios žemės keitimas daugiamečiais pievomis“	5	0,1	0,5
8.2.	veikla „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“	5	0,1	0,5
9.	Gyvūnų gerovė:			
9.1.	veikla „Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumo didinimą“ ir veikla „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“	1	Plotas nenurodomas	Plotas nenurodomas
9.2.	veikla „Parama už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku“ ir veikla „Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas“	1	Plotas nenurodomas	Plotas nenurodomas

Gyvulininkystės sektorius / reikalavimai

Gyvulininkystės sektoriuje paramos dydžiai yra diferencijuojami ir mokamos papildomos išmokos.

Susietosios paramos žymėjimas paraiškose

Norint gauti susietąją paramą už gyvulius, teikiant paraišką nereikia nuimti žymos, kad prašoma ir susietosios paramos už gyvulius. Sankcijos nebus taikomos, jei paraiškoje bus žyma, tačiau pareiškėjas neturės gyvulių.

Bendrieji reikalavimai

- Pareiškėjai, kurie nori gauti susietąją paramą už gyvulius, turi būti teisės aktų nustatyta tvarka registruoti atitinkamų gyvulių laikytojais ir iki paraiškos pateikimo dienos atnaujinti gyvulių duomenis Ūkinių gyvūnų registre (ŪGR).
- Taip pat, kaip nurodyta TI taisyklėse, pareiškėjai einamaisiais metais turi būti pateikę NMA paraiškas gauti paramą už deklaruotus plotus ir šiose paraiškose nurodę, jog prašo skirti susietąją paramą už pienines karves, už visus valdoje laikomus valdos valdytojo ir (ar) partnerio, ir (ar) šeimos narių mėsinius galvijus ir (arba) avis, ir (arba) ožkas.

Reikalavimai gauti paramą už pienines karves

- Parama bus mokama valdos valdytojams, kurie atitiks visus šiuos reikalavimus:
 - Einamaisiais metais pateiks NMA paraiškas gauti paramą už deklaruotus plotus ir paraiškose nurodys, jog prašo skirti susietąją paramą už pienines karves. Valdos partneriai valdoje gali būti užregistruoti ne vėliau kaip iki einamųjų metų balandžio 30 d. (imtinai).
 - Už ŪGR įregistruotas valdos valdytojo ir (ar) partnerių vardu ir nepertraukiamai išlaikytas valdoje nuo einamųjų metų gegužės 1 d. iki birželio 30 d. (imtinai) (toliau – išlaikymo laikotarpis) pienines karves.
 - Jeigu ŪGR yra nustatyta tvarka įregistruoti duomenys apie pieninės karvės prieauglio atvedimą arba gaišimą (negyvo prieauglio atvedimą arba išsimeimą) per paskutinius 18 mėnesių iki einamųjų metų balandžio 30 d. Jeigu per minėtus 18 mėnesių pieninė karvė ŪGR buvo registruota kitos valdos valdytojo ir (ar) partnerio vardu, laikoma, kad šis reikalavimas įvykdytas, jeigu prieauglio atvedimas arba gaišimas užregistruotas ŪGR bet kurios valdos valdytojo ir (ar) partnerio vardu per minėtus 18 mėnesių.

Paramos dydžiai bus diferencijuojami

Paramos dydžiai bus diferencijuojami pagal valdoje įregistruotų pieninių veislių karvių skaičių. Strateginiame plane numatytos 4 pakopos:

- už pirmąsias 10 karvių (imtinai),
- už 11–50-ą karvę (imtinai),
- už 51–150-ą karvę (imtinai),
- nuo 151 karvės ir daugiau už likusias karves.
- Paramos dydžiai bus apskaičiuojami vadovaujantis atskiru Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro įsakymu patvirtinta paramos dydžių apskaičiavimo metodika. Tikslūs paramos dydžiai bus nustatyti atskirais žemės ūkio ministro įsakymais, kasmet paaiškėjus tiksliam pareiškėjų skaičiui ir jų ūkiuose laikomų pieninių karvių skaičiui.

Papildoma išmoka

- Papildomą 10 Eur išmoką už pieninę karvę, kuri atitinka reikalavimus gauti paramą, numatoma skirti, jeigu laikytojo tiriamoji pieninių gyvūnų banda dalyvavo produktyvumo tyrimuose nepertraukiamai nuo praėjusių metų gegužės 1 d. iki einamųjų metų balandžio 30 d.
- Papildoma 30 Eur išmoka už pieninę karvę einamaisiais metais skiriama valdos valdytojui, kuris atitinka taisyklių reikalavimus, jeigu laikytojas buvo pripažintos žemės ūkio kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) narys nepertraukiamai nuo praėjusių metų gegužės 1 d. iki einamųjų metų balandžio 30 d. ir tuo pačiu laikotarpiu šiam kooperatyvui pardavė pieną perdirbti. Kooperatyvai turi būti pripažinti vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2016 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 3D-435 „Dėl Kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) pripažinimo žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) tvarkos aprašo patvirtinimo“ bei užregistruoti Žemės ūkio duomenų centre pieno supirkėjais, vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2001 m. gegužės 9 d. įsakymu Nr. 146 „Dėl Pieno supirkimo taisyklių patvirtinimo“. Išmoka gali būti skiriama už ne daugiau kaip 150 pieninių karvių vienam valdos valdytojui.
- Valdos valdytojai ir jų partneriai privalo laikytis Ūkinių gyvūnų laikymo vietų registravimo ir jose laikomų ūkinių gyvūnų ženklinimo ir apskaitos tvarkos aprašo.
- **Labai svarbu** į ŪGR laiku suvesti ne tik pieninių veislių karvių duomenis, bet ir duomenis apie pieninės karvės prieauglio atvedimą arba gaišimą (negyvo prieauglio atvedimą arba išsimeimą), t. y. per 7 kalendorines dienas, skaičiuojant nuo kitos dienos po įvykio.
- Taip pat išlikusi nuostata, kad valdos valdytojai turės laikytis valdymo ir žemės ūkio naudmenų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės reikalavimų (GAAB reikalavimai).

Administravimo tvarka išlieka ta pati. VĮ Žemės ūkio duomenų centras pateiks duomenis iš registrų, o Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba atliks ūkinių gyvūnų patikras vietoje. NMA, remdamasi gautais duomenimis, atlikusi administracines patikras, apskaičiuos galutines paramos sumas ir perves į valdos valdytojų sąskaitas.



Reikalavimai gauti paramą už mėsinius galvijus, avis ir ožkas

Parama mokama valdos valdytojams, kurie atitiks visus reikalavimus:

- Valdos valdytojai einamaisiais metais turi pateikti NMA paraiškas gauti paramą už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus pagal Paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraiškos ir tiesioginių išmokų administravimo bei kontrolės taisykles ir paraiškose nurodyti, jog prašo skirti išmokas už visus valdoje laikomus valdos valdytojo ir (ar) partnerio, ir (ar) šeimos nario mėsinius galvijus ir (arba) avis, ir (arba) ožkas.
- Valdos valdytojai galės gauti paramą už valdoje einamaisiais metais laikotarpiu nuo sausio 15 d. iki gruodžio 31 d. nepertraukiamai išlaikytas ne mažiau nei 30 kalendorinių dienų iki paskutinės laikymo dienos savo ir (ar) valdos partnerio (-ių), ir (ar) šeimos narių vardu nustatyta tvarka Ūkinių gyvūnų registre (ŪGR) įregistruotas ir suženklintas ne jaunesnes kaip 60 kalendorinių dienų amžiaus avis ir (ar) ožkas bei (ar) ne jaunesnius nei 12 mėn. amžiaus mėsinius galvijus (mėsiniai galvijai ir (ar) avys, ir (ar) ožkos turi būti ŪGR įregistruoti iki einamųjų metų lapkričio 30 d.).
- Išmoka pagal einamaisiais metais pateiktą paraišką už tą patį mėsinį galviją, avį ir ožką gali būti skiriama tik vieną kartą, jeigu mėsiniai galvijai ir (arba) avys, ir (arba) ožkos buvo parduoti (ar dovanoti) kitam laikytojui, pardavėjui (dovanojusiajam asmeniui) išmokos neskiriamos (šių ūkinių gyvūnų pirkėjas (dovanos gavėjas) gali pretenduoti į išmokas, jei atitinka visas taisyklėse numatytas išmokų skyrimo sąlygas).
- Išmokos pagal einamaisiais metais pateiktą paraišką už mėsinį galviją ir (ar) avį, ir (ar) ožką gali būti skiriamos valdos valdytojui, jei, pasibaigus numatytam išlaikymo laikotarpiui, nurodytas ūkinis gyvūnas nugaišo, buvo paskerstas savo reikmėms arba parduotas skerdyklai, išvežtas į kitą Europos Sąjungos valstybę narę ar eksportuotas į trečiąją šalį (paties valdos valdytojo ar jo partnerio, ar šeimos nario arba parduotas prekiautojui galvijais, avimis ir (ar) ožkomis arba galvijų, avių ir (ar) ožkų surinkimo centrui, kuris šiuos ūkinius gyvūnus išvežė į kitas ES valstybes nares, arba galvijų, avių ir (ar) ožkų karantino punktu, kuris šiuos ūkinius gyvūnus eksportavo į trečiąsias šalis) arba jei einamųjų metų gruodžio 31 d. buvo registruotas ŪGR valdos valdytojo ar jo partnerio, ar šeimos nario vardu ir jei duomenys apie nurodyto ūkinio gyvūno perkėlimą ir (ar) kaitą ūkinio gyvūno išlaikymo laikotarpiu buvo registruoti ŪGR apraše nustatytais terminais ir būdais.

Paramos dydžiai bus diferencijuojami

Išmokos dydžiai už mėsinius galvijus diferencijuojami pagal laikomo galvijo mėsinės veislės kraujo laipsnio dalį:

- išmokos už mėsinius galvijus, kurių mėsinės veislės kraujo laipsnio dalis siekia 51 ir daugiau proc.;
- išmokos už mėsinius galvijus, kurių mėsinės veislės kraujo laipsnio dalis nesiekia 51 proc.

Paramos dydžiai bus apskaičiuoti ne vėliau kaip iki kitų metų vasario 10 d. atskiru žemės ūkio ministro įsakymu, gavus informaciją iš Žemės ūkio duomenų centro.

Papildoma išmoka

Valdų valdytojams, kurių valdoje einamaisiais metais produktyvumo tyrimų vykdytojo, turinčio leidimą teikti mėsinių veislių galvijų produktyvumo tyrimus pagal Leidimų teikti mėsinių veislių gyvūnų produktyvumo tyrimų paslaugas išdavimo taisykles, arba grynaveislių veislinių gyvūnų veisimo organizacijos (produktyvumo tyrimų vykdytojas) buvo atlikti grynaveislių mėsinių veislių galvijų privalomi svėrimai, vieną kartą per mėsinio galvijo gyvenimą mokamas 6 Eur susietosios pajamų paramos išmokos priedas už kiekvieną kontroliuojamą mėsinį galviją, su sąlyga, kad duomenys apie atliktus privalomus svėrimus ne vėliau kaip einamųjų metų gruodžio 31 d. nustatyta tvarka buvo įregistruoti Ūkinių gyvūnų veislininkystės sistemoje.

LABAI SVARBU

- Parama nemokama valdos valdytojui, kuris pats arba jo sutuoktinis yra patvirtinti paramos gavėjai pagal Kaimo plėtros 2004–2006 metų plano priemonę „Ankstvyvo pasitraukimo iš prekinės žemės ūkio gamybos rėmimas“ ir Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 metų programos priemonę „Ankstvyvas pasitraukimas iš prekinės žemės ūkio gamybos“.

- **Laiku suvesti duomenis** už mėsinį galviją ir (ar) avį, ir (ar) ožką apie jų perkėlimą ir (ar) kaitą ūkinio gyvūno išlaikymo laikotarpiu į ŪGR.
- **Atkreipti dėmesį, kad parama nemokama** deklaravusiam mažesnę negu 1 ha žemės ūkio naudmenų plotą, kai susumavus išmokų dydžius už visus potencialiai tinkamus gauti susietajai paramai ūkinius gyvūnus (mėsinius galvijus, ir (arba) avis ir arba ožkas) apskaičiuota paramos suma nesiekia 100 Eur.

Reikalavimai gauti paramą už nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių ir naminių paukščių išsaugojimą

- ◀ Pareiškėjas einamaisiais metais patvirtintoje bendrojoje paramos paraiškoje turi nurodyti, jog prašo skirti kompensacinę išmoką už nykstančių vietinių senųjų ūkinių gyvūnų ir naminių paukščių laikymą ir veisimą bei deklaruoti bent 0,01 ha žemės ūkio naudmenų ar kitos paskirties plotą (bendrosios paramos paraiškos forma ir pildymo instrukcija pateikta TI taisyklėse).
- ◀ Pareiškėjas turi laikyti jam priklausančius nykstančių Lietuvos senųjų veislių ūkinius gyvūnus ir (ar) naminius paukščius, registruotus Ūkinių gyvūnų

registre, ir einamaisiais metais iki paramos paraiškos pateikimo dienos turi atnaujinti duomenis.

- ◀ Bus galima prašyti paramos už Lietuvos tamsiąsias bites. Pareiškėjas, kuris norės gauti paramą už šias bičių šeimas, privalės dalyvauti įgyvendinant veislininkystės institucijos selekcinę programą ir (arba) dalyvauti asociacijos „Lietuvos tamsioji bitė“ bičių veisimo programoje (sudarius sutartį su asociacija).
- ◀ Pareiškėjas kartu su paramos paraiška turi pateikti paramos paraiškoje išpareigotą laikyti vištinių žąsų kilmės pažymėjimų kopijas (teikiama NMA) ir nurodyti arklių, galvijų, kiaulių ir avių tapatybės nustatymo numerius bei bičių kilmės pažymėjimus.
- ◀ Laikytis gyvūnų gerovės, gyvūnų sveikatingumo, ūkinių gyvūnų registravimo ir ženklavimo, veislinių kiaulių, bičių motinų ženklavimo ir registravimo taisyklių reikalavimų; išlaikyti paramos paraiškoje deklaruotą nykstančių Lietuvos senųjų veislių gyvulių, naminių paukščių ar bičių šeimų skaičių 5 metus ir vykdyti intervencinę priemonę nuo pirmos paramos paraiškos pateikimo dienos iki paskutiniųjų išpareigojimo metų nustatytos žemės ūkio naudmenų ir kitų plotų deklaravimo pradžios dienos.

Stebėsenos sistema

NMA, siekdama, kad ūkininkai nebūtų varginami ir gaišinami patikromis vietoje, kad išmokos pasiektų tik tikruosius ūkininkus, neimituojančius veiklos, iš anksto informuoja savo klientus apie dar neįvykdytus išpareigojimus ir kasmet tobulina nuotolinių patikrų įrankius – ALNSIS ir „NMA agro“ programą.



NMA specialistai, atlikdami patikras prižiūri, kaip ūkininkai ir kiti paramos gavėjai, gavę ES ir Lietuvos Respublikos valstybės paramą laikosi prisiimtų išpareigojimų. Patikros atliekamos:

- nuotoliniu būdu vadovaujantis ALNSIS, aerofotografiniais ir palydoviniais vaizdais arba per „NMA agro“ mobilią programą gautomis nuotraukomis;
- naudojant bepiločius orlaivius sunkiai prieinamose vietose (šlapynės, stogai ir kt.);
- apsilankant projekto įgyvendinimo arba deklaruotų pasėlių / laikomų gyvulių vietoje.

Ne pirmus metus NMA kryptingai siekia tikslo – atlikti **visas nuotolines patikras**. Mūsų siekis – paramos gavėjo prisiimtus išpareigojimus tikrinti remiantis palydoviniais duomenimis, „NMA agro“ programos pagalba ir kitomis priemonėmis.

Patikroms optimizuoti pasitelkiamos šiuolaikinės technologijos. NMA laukų matavimus dažniausiai atlieka nuotoliniu būdu vadovaudamasi aerofotografiniais ir palydoviniais vaizdais, o į laukus vyksta tik išskirtiniais atvejais, kai nėra galimybės aiškiai identifikuoti pagal palydovinius vaizdus arba nebuvo gauta nuotraukų per mobiliąją programą „NMA agro“. 2023 m. laukus, kuriuose ALNSIS nematė įvykdytos veiklos artėjant išpareigojimų terminams, patikrinome nuotoliniu būdu naudodami „Sentinel-2“ palydovo pagerintos 1 metro rezoliucijos vaizdus. 2024 m. NMA ir toliau sieks ne tik laiku atlikti patikras, bet ir didinti nuotoliniu būdu atliekamų patikrų skaičių, taikydama pažangiausias palydovinius vaizdus ir technologijas bei tobulindama atrankų nuotolinėms patikroms procesą.

Automatinė laukų nuolatinio stebėjimo sistema (ALNSIS)

Automatinė laukų nuolatinio stebėjimo sistema (ALNSIS) – tai dirbtinio intelekto įrankis, skirtas reguliariai ir sistemingai, nuotoliniu būdu naudojant palydovinius duomenis, stebėti ir vertinti žemės ūkio veiklas visoje Lietuvos teritorijoje. ALNSIS sugeba nuotoliniu būdu nustatyti 19 pagrindinių Lietuvoje auginamų pasėlių (žieminius kviečius (KVŽ), vasarinius kviečius (KVV), vasarinius miežius (MIV), žieminius rapsus (RAŽ), avižas (AVI), grikius (GRI), žirnius (ŽIR), pupeles (PUP), žieminius rugius (RUŽ), žieminius kvietrugius (KRŽ), žieminius miežius (MIŽ), cukrinius runkelius (CUR), kukurūzus (KUK), vasarinius rapsus (RAV), vasarinius kvietrugius (KRV), juodąjį pūdymą (PDJ), žaliąjį pūdymą (PDŽ), daugiametes ganyklas ir pievas (DGP) ir ganyklas, pievas (GPŽ)). NMA specialistai naudodamiesi ALNSIS tikrina auginamus pasėlius, žemės dangą, pūdymų įdirbimą, ar pievos šienautos/ganytos, suartos, ar žemė apleista, ar žolė išdegusi, užlieta ir kitas veiklas.

NMA, naudodamasi ALNSIS, 2023 m. patikrino visus 2,9 mln. ha deklaruotų plotų bei iš anksto, artėjant išpareigojimų terminams, įspėjo ūkininkus apie dar neįvykdytas veiklas. Tai leido net 2 kartus sumažinti patikrų vietoje kiekį, itin sumažėjo ir pažeidimų skaičius. 2023 m. informaciniai pranešimai apie iki rei-

kalavimo termino pabaigos neįvykdytas veiklas išsiųsti dėl daugiau nei 7 000 laukų. Po priminimo net 85 proc. laukų reikalavimas įdirbti juodąjį pūdymą ar nušienauti/nuganyti pievas buvo įvykdytas.

Tikimasi, kad ši nauja stebėsenos sistema ir toliau leis skirti daugiau paramos ūkininkams, kurie realiai vykdo žemės ūkio veiklą, laikosi reikalavimų gauti ES paramą, padės mažinti NMA apsilankymų skaičių jų ūkiuose, o nesąžiningi pareiškėjai bus atgrasyti nuo bandymo pasinaudoti parama. 2024 m. numatoma ir toliau tobulinti bei plėsti ALNSIS galimybes, kuriant naujus algoritmus, tikslinti, atsižvelgiant į aktualius taisyklių pasikeitimus, naujai išleistus EK teisės aktus, gaires.

Visą informaciją apie ALNSIS galima rasti internetinėje svetainėje www.alnsis.lt

2024 m. pareiškėjų atitiktis bazinės išmokos, papildomos pajamų paramos išmokos jaunajam ūkininkui, papildomos perskirstomosios pajamų paramos išmokos, susietosios pajamų paramos už baltyminių augalų ir cukrinių runkelių auginimą, ekologinės sistemos išmokos (kompleksinės ekologinės sistemos veikla „Augalų kaita“, „Sertifikuotos sėklos naudojimas“), Lietuvos žemės ūkio ir kaimo plėtros 2023–2027 m. strateginio plano kaimo plėtros intervencinių priemonių „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai išpareigojimai“, „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtėmis“ reikalavimams, visoje Lietuvos teritorijoje bus vertinama pagal ALNSIS rezultatus. Paramos gavėjai su ALNSIS rezultatais galės susipažinti [NMA informaciniame portale](#).

2024 m. NMA informaciniame portale bus atvaizduojami šie ALNSIS rezultatai:

- šienavimas/ganymas pagal tiesioginių išmokų taisyklių reikalavimus;
- ar žemės ūkio augalų plotuose ariamoje žemėje auginami žemės ūkio augalai;
- juodojo pūdymo įdirbimas;
- deklaruota pieva nesuarta nuo praėjusių metų rugpjūčio 1 d. iki einamųjų metų birželio 30 d.;
- deklaruoti tinkami gauti paramą plotai – nėra sumedėjusios augmenijos;
- deklaruoti tinkami gauti paramą plotai – nėra žemės ūkio veikloje nenaudotinių plotų (pvz.: kūdra, statiniai);
- deklaruotas pasėlis atitinka esantį lauke (KVV, KVŽ, MIV, MIŽ, RAV, RAŽ, RUŽ, KRV, KRŽ, PUP, ŽIR, AVI, CUR, KUK, GRI).

Nuo liepos 15 d. ALNSIS rezultatai bus matomi [NMA informaciniame portale](#) ir atnaujinami kas 10 dienų. Kadangi palydoviniams duomenims apdoroti reikia laiko, NMA informaciniame portale bus rodomi prieš 10 dienų užfiksuoti rezultatai. Nuo liepos 15 d. juodojo pūdymo įdirbimo atveju ir nuo rugpjūčio 14 d. šienavimo/ganyto atveju pareiškėjai bus individualiai informuojami apie ALNSIS nustatytus neatitikimus. Taigi pareiškėjai jau iki reikalavimų įvykdymo termino pabaigos galės matyti informaciją apie dar neįvykdytus išpareigojimus pagal paramos priemones ir atlikti veiksmus, kuriuos reikia atlikti. Taip tikriesiems ūkininkams suteikiama galimybė pasitaisyti, o imituojančius ūkininkavimą siekiama atgrasyti nuo kėsinimosi neteisėtai gauti paramą.

Deklaruotiems stebimiems laukams suteikiama žalia, geltona, oranžinė arba raudona spalvos.



Žalia spalva deklaruotame lauke rodo, jog išpareigojimas yra įvykdytas. **Geltona** spalva nurodo, jog išpareigojimas yra stebimas. **Oranžinė** spalva nurodo, jog išpareigojimas neįvykdytas ir artėja termino pabaiga, o **raudona** – išpareigojimas neįvykdytas pasibaigus terminui. Ūkininkai turėtų vadovautis [NMA informaciniame portale](#) pateikiamais nurodymais ir, jei reikia, atsiųsti nuotrauką apie atliktą veiklą per „NMA agro“ programą. Nuotraukos gali būti teikiamos tik per „NMA agro“, o pareiškėjai, neturintys galimybės naudotis programa, apie tai gali informuoti NMA el. paštu alnsis@nma.lt ar oficialiu raštu.

ALNSIS stebimi įsipareigojimai dėl paramos už plotus:

Laukui taikomas reikalavimas	ALNSIS rodomo rezultato spalva	ALNSIS rezultatas	Ka reikia daryti? 2024 m. liepos 11–17 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. liepos 17–23 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. rugpjūčio 12–19 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. rugpjūčio 16–22 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. rugpjūčio 29 d. – rugsejo 4 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. rugsejo 6–12 d.	Ka reikia daryti? 2024 m. rugsejo 27 d. – spalio 2 d.
Sienavimas/ganymas pagal tiesioginių išmokų taisyklių reikalavimus	Žalia	Reikalavimas įvykdytas	07-15		08-14	Papildomų veiksmų atlikti nereikia			
	Geltona	Reikalavimas stebimas					Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų surinkimus. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkamais paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.		
Oranžinė	Reikalavimas neįvykdytas iki termino pabaigos					Prašome iki reikalavimo termino pabaigos (rugsėjo 1 d.) nusišienauti ar nusi-ganyti. Jei šiuos darbus atlikote, rekomenduojame pateikti lauko nuotraukas per MMA agro programą****. Jei nuotraukas jau pateikėte, pakartotinai teikti nereikia. Pažymime, kad rezultatas gali kisti atlikus papildomus duomenų surinkimus.			
						Prašome iki reikalavimo termino pabaigos (rugsėjo 1 d.) nusišienauti ar nusiganyti. Jei šiuos darbus atlikote, prašome pateikti lauko nuotraukas per MMA agro programą****. Jei nuotraukas jau pateikėte, pakartotinai teikti nereikia. Pažymime, kad jei nuotraukų nepateikėte ir atlikus papildomus duomenų surinkimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, parama už lauką nebus mokama**			
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas								Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais. Pažymime, kad už lauką, kuriame tinkamumo reikalavimas nėra įvykdytas, parama mokama nebus.
Žemės ūkio augalų plotuose ariamoje žemėje auginami žemės ūkio augalai pagal tiesioginių išmokų taisyklių reikalavimus	Žalia	Reikalavimas įvykdytas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia***						
	Geltona	Reikalavimas stebimas							Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų surinkimus. Jei lauke auginamas kitas nei deklaruotas pasėlis, prašome iki rugpjūčio 15 d. patikslinti žemės ūkio augalo kodą.*
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas								Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**
Juodojo pūdy-mo įdirbimas	Žalia	Reikalavimas įvykdytas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia						
	Geltona	Reikalavimas stebimas							Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų surinkimus. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkamais paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.

Oranžinė	Reikalavimas neįvykdytas	Prašome iki reikalavimo termino pabaigos (rugpjūčio 1 d.) įdirbti pūdyką. Jei darbus atlikote, prašome pateikti lauko nuotrauką per MMA agro programą****. Pažymime, kad jei nuotraukų nepateiksite ir atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, parama už lauką nebus mokama*	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatas gali kisti, kadangi vyksta papildomas duomenų sušikrinimas. Jei atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, parama už lauką nebus mokama**	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti, kadangi vyksta papildomus duomenų sušikrinimus. Jei atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, parama mokama	SVARBU: nustatyto rezultato parodymo data vėlesnė iki 10 dienų dėl palydovinių stebėjimo duomenų apdorojimo. Jeigu bus atliekama patikra vietoje, nepriklausomai nuo stebėsenos rezultato paraiška bus vertinama vadovaujantis patikros vietoje rezultatais. * Pažymėtina, kad keisti žemės ūkio augalo kodą galite iki rugpjūčio 15 d., atsisakyti paramos už deklaruotą lauką iki rugsėjo 15 d. (išsilyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas buvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje, paraiškoje apitiktas klaidas arba apie NMA prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus ar patikros vietoje metu nustatytus pažeidimus). **Pažymėtina, kad turite teisę iki rugsėjo 15 d. atsisakyti paramos už deklaruotą lauką (išsilyrus tuos atvejus, kai pareiškėjas buvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje ar paraiškoje apitiktas klaidas arba apie NMA prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus ar patikros vietoje metu nustatytus pažeidimus). ***Pažymėtina, kad šis algoritmas nevertina deklaruoto žemės ūkio augalo kodo, tad paramos gavėjai dalyvaujantys priemonėse, kuriose žemės ūkio augalo kodas turi įtakos paraiškos vertinimui, gali būti tikrinami papildomai. **** Paaiškiname, kad nuotraukos gali būti teikiamos tik per NMA agro programą. Tuo atveju, jei neturite galimybės pateikti įrodymo per NMA agro programą, apie tai galite informuoti NMA raštu ar el. paštu ahsis@nma.lt .
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas		Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais. Pažymime, kad už lauką, kuriame tinkamumo reikalavimas nėra įvykdytas, parama mokama nebus**	Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais. Pažymime, kad už lauką, kuriame tinkamumo reikalavimas nėra įvykdytas, parama mokama nebus**	
Žalia	Reikalavimas įvykdytas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia			
Geltona	Reikalavimas stebimas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų sušikrinimus. Jei lauke auginamas kitas nei deklaruotas pasėlis, prašome iki rugpjūčio 15 d. patikslinti žemės ūkio augalo kodą*	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų sušikrinimus. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkami paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkami paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas			Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais. Pažymime, kad už lauką, kuriame tinkamumo reikalavimas nėra įvykdytas, parama mokama nebus**	
Žalia	Reikalavimas įvykdytas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia			
Geltona	Reikalavimas stebimas	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų sušikrinimus. Jei lauke auginamas kitas nei deklaruotas pasėlis, prašome iki rugpjūčio 15 d. patikslinti žemės ūkio augalo kodą.	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Atkreipiame dėmesį, jog rezultatai gali kisti atlikus papildomus duomenų sušikrinimus. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkami paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.	Papildomų veiksmų atlikti nereikia. Laukai, kuriuose po reikalavimo termino pabaigos nenustatytas reikalavimo neįvykdymo faktas, yra laikomi tinkami paramai gauti. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.	
Oranžinė	Reikalavimas neįvykdytas iki termino pabaigos	Jei lauke auginamas deklaruotas pasėlis, prašome pateikti lauko nuotrauką per MMA agro programą****. Jei lauke auginamas kitas nei deklaruotas pasėlis, prašome iki rugpjūčio 15 d. patikslinti žemės ūkio augalo kodą. Atkreipiame dėmesį, kad rezultatas gali kisti, kadangi vyksta papildomus duomenų sušikrinimas. Jei atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais*	Atkreipiame dėmesį, kad rezultatas gali kisti, kadangi vyksta papildomas duomenų sušikrinimas. Jei atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	Atkreipiame dėmesį, kad rezultatas gali kisti, kadangi vyksta papildomas duomenų sušikrinimas. Jei atlikus papildomus duomenų sušikrinimus nebus nustatyta, kad reikalavimas įvykdytas, vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas			Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas			Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais**	Lauke nustatytas netinkamas paramai plotas – sumedėjusi augmenija. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.
Raudona	Reikalavimas neįvykdytas				Lauke nustatytas netinkamas paramai plotas. Vertinimas bus atliekamas vadovaujantis taisyklių reikalavimais.

Strateginio plano kaimo plėtros intervencinės priemonės ir KPP 2014–2020 m. tęstinės priemonės



Šiais metais ūkininkai gali teikti paraiškas gauti paramą pagal tęsines KPP 2014–2020 m. priemones ir naujas 2023–2027 m. intervencines priemones. Kviečiame susipažinti su nauja intervencine priemone „Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtėmis“, naujais intervencinių priemonių „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ ir „Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų“ pakeitimais bei KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ aktualiais pakeitimais. Taip pat primename svarbiausius KPP 2014–2020 m. priemonės „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“ veiklos sričių reikalavimus.

Jei pareiškėjas 2022–2023 m. dalyvavo KPP 2014–2020 m. priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ veikloje „Parama ekologiniam ūkininkavimui“, 2024 m. jis gali:

- nedalyvauti ekologinėje gamyboje ir

neteikti paraiškos, pereiti prie įprastinio ūkininkavimo;

- dalyvauti 2023–2027 m. intervencinėje priemonėje „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ ir prisiimti pagal šią priemonę naujus įsipareigojimus **penkeriems metams**.

Jei pareiškėjas 2022–2023 m. dalyvavo KPP 2014–2020 m. priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ veikloje „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“, 2024 m. jis gali:

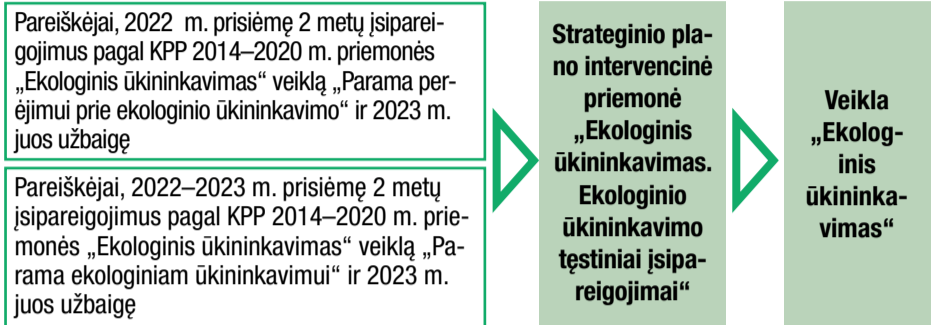
- nedalyvauti ekologinėje gamyboje ir neteikti paraiškos, pereiti prie įprastinio ūkininkavimo; dalyvauti 2023–2027 m. intervencinėje priemonėje „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ ir prisiimti pagal šią priemonę likusius įsipareigojimus **trejiems metams**;

- jei po **2022 m. birželio 6 d.** buvo prisiėmęs 2 metų įsipareigojimus pagal KPP 2014–2020 m. priemonės „Ekologinis ūkininkavimas“ veiklą „Parama perėjimui prie ekologinio ūkininkavimo“, 2024 m. **privalo** tęsti prisiimtus įsipareigojimus dar trejus metus pagal naujo periodo intervencinę priemonę „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“.

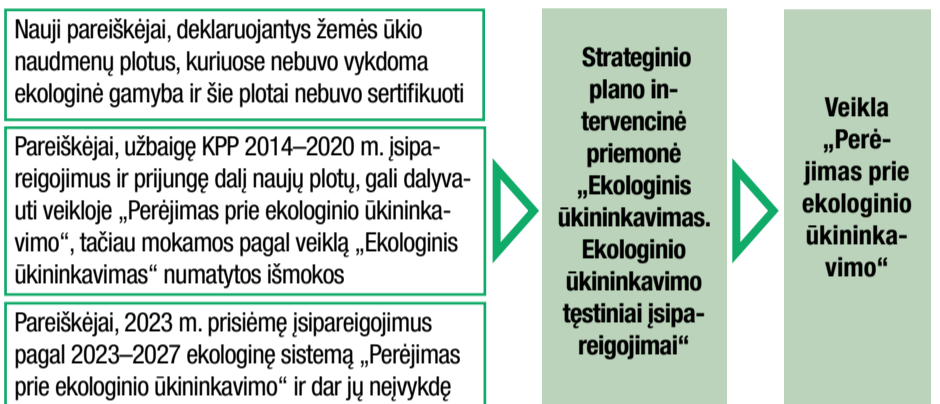
Deklaruojant naudmenų plotus ir **prašant** paramos pagal 2023–2027 m.

Dalyvavimo 2023–2027 m. intervencinėje priemonėje galimybės

1 Schema. Dalyvavimas 2023–2027 m. intervencinės priemonės „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ veikloje „Ekologinis ūkininkavimas“



2 Schema. Dalyvavimas 2023–2027 m. intervencinės priemonės „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“ veikloje „Perėjimas prie ekologinio ūkininkavimo“



intervencinę priemonę „**Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai**“,

paraiškoje būtina nurodyti atitinkamus sutartinius žymėjimus, nurodantus TI taisyklių klasifikatoriuje.

INTERVENCINĖ PRIEMONĖ „EKOLOGINIS ŪKININKAVIMAS. EKOLOGINIO ŪKININKAVIMO TĘSTINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI“

Paramos gavėjai – fiziniai ir juridiniai asmenys, atitinkantys aktyvaus ūkininko reikalavimus.

Tinkamas paramai plotas, už kurį mokamos kompensacinės išmokos, – ne mažesnis kaip 1 ha, sudarytas iš ne mažesnių kaip 0,1 ha ploto laukų.

Paramos įsipareigojimus galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Naudinga informacija > [Atmintinės ir rekomendacijos](#).



INTERVENCINĖ PRIEMONĖ „LAUKINIŲ PAUKŠČIŲ APSAUGA UŽ „NATURA 2000“ TERITORIJOS RIBŲ“

Parama skiriama kasmet už pievų plotą, esantį už „Natura 2000“ teritorijos ribų, siekiant paramos gavėjams kompensuoti dėl prisiimtų įsipareigojimų patirtas papildomas išlaidas ir prarastas pajamas.

Pareiškėjas privalo būti aktyvus ūkininkas, kuris atitinka bendruosius reikalavimus, nustatytus TI taisyklių II skyriuje, ir kurio žemės ūkio valda ar jos dalis patenka į laukinių paukščių apsaugos plotų už „Natura 2000“ teritorijos ribų erdvių duomenų sluoksni.

Tinkamas paramai pievų plotas, už kurį mokamos kompensacinės išmokos (klasifikatoriaus kodai DGP, AGP, DGG arba EPT, SPT, 5PT-2, 5PT-3, MNP, MNŠ, MNN), ne mažesnis kaip 1 ha, sudarytas iš ne mažesnių kaip 0,1 ha ploto laukų.

Tinkamumo reikalavimai:

- pareiškėjas atitinka aktyviam ūkininkui keliamus bendruosius reikalavimus;
- žemės ūkio valda turi būti įregistruota Valdų registre;



- pareiškėjui neiškelta byla dėl bankroto ir jis nėra likviduojamas;
- privalo deklaruoti plotus, už kuriuos prašo ir už kuriuos neprašo paramos.

Paramos įsipareigojimus galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Naudinga informacija > [Atmintinės ir rekomendacijos](#).

Ūkio darbų kalendorius (2023–2027 m. ekologinės sistemos)

Reikalavimai / įsipareigojimai	Data
Kompleksinė ekologinė sistema „Veiklos ariamojoje žemėje“:	
„Augalų kaita“	
Pagal šią veiklą pasirinktame deklaruotame plote kasmet auginti ne mažiau kaip 4 skirtingus augalus.	Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu
Nesėti to paties žemės ūkio augalo dvejus metus iš eilės tame pačiame plote.	Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu
Vykdyti žemės ūkio veiklą taip, kad kasmet vienas iš augalų kaitos narių būtų iš pupinių šeimos.	Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu
„Tarpiniai pasėliai“	
Tarpinius žieminius pasėlius pasėti (tarpinius pasėlius per žiemą leidžiama tvarkyti (smulkinti, voluoti) nesuardant dangos, jų plotuose privaloma nuimti pagrindinių žemės ūkio augalų derlių).	Iki rugsėjo 15 d. ir išlaikyti iki 2024 m. kovo 15 d., pluoštinės kanapės gali būti sėjamos tik po birželio 30 d.

<p>Įsėlį įsėti į pagrindinius žemės ūkio augalus ir po jų derliaus nuėmimo nepertraukiamai išlaikyti dar bent 8 savaites. Įsėlis turi būti matomas lauke po pagrindinės rūšies augalų derliaus nuėmimo iki einamųjų metų spalio 1 d. Įsėlį galima išlaikyti trumpiau nei nurodyta, jei jis nepertraukiamai išlaikomas dirvoje bent 8 savaites, o pareiškėjas po derliaus nuėmimo ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas el. paštu iselis@nma.lt ar per „NMA agro“ programą informuoja NMA, nurodydamas valdos numerį, kontrolinio žemės sklypo (KŽS) ir lauko numerius, tikslią derliaus nuėmimo datą, nuo kurios bus skaičiuojamas įsėlio išlaikymo dirvoje terminas.</p>	<p>Iki liepos 1 d. į pagrindinius žemės ūkio augalus. Įsėlis turi būti matomas lauke po pagrindinės rūšies augalų derliaus nuėmimo iki spalio 1 d.</p>
<p>Posėlį pasėti po pagrindinių žemės ūkio augalų derliaus nuėmimo iki einamųjų metų rugpjūčio 15 d. (pluoštinės kanapės gali būti sėjamos tik po einamųjų metų birželio 30 d.) ir nepertraukiamai išlaikyti bent 8 savaites. Posėlis turi būti matomas lauke iki einamųjų metų spalio 10 d. Posėlį galima išlaikyti trumpiau nei nurodyta, jei jis nepertraukiamai išlaikomas dirvoje bent 8 savaites, o pareiškėjas, pasėjęs posėlį, ne vėliau kaip per 7 kalendorines dienas el. paštu poselis@nma.lt ar per „NMA agro“ informuoja NMA apie sėją, nurodydamas valdos numerį, KŽS ir lauko numerius, tikslią sėjos datą, nuo kurios bus skaičiuojamas posėlio išlaikymo dirvoje terminas.</p>	<p>Iki rugpjūčio 15 d. Posėlis turi būti matomas lauke iki spalio 10 d.</p>
<p>„Sertifikuotos sėklos naudojimas“</p>	
<p>NMA pateikti sertifikuotos sėklos įsigijimo faktui pagrįsti reikalingus dokumentus (kai paraiška teikiama savarankiškai). Pavėluotai nurodyti dokumentai priimami iki einamųjų metų rugpjūčio 15 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną (savaitgaliai, šventinės dienos ir po jų einanti pirma darbo diena laikomi viena darbo diena) už sertifikuota sėkla apsėtus plotus paramos suma mažinama 1 proc. Po einamųjų metų rugpjūčio 15 d. dokumentai nedarministruojami ir ekologinės sistemos išmoka už sertifikuota sėkla apsėtus plotus neskiriama, išskyrus atvejus, kai vėlavimą lėmė nuo pareiškėjo valios nepriklausančios aplinkybės (nenugalimos jėgos (force majeure) ar išimtinės aplinkybės). Esant šioms aplinkybėms ekologinės sistemos išmokos už sertifikuota sėkla apsėtus plotus mažinimas (1 proc. už kiekvieną pavėluotą darbo dieną) netaikomas.</p>	<p>Ne vėliau kaip iki rugpjūčio 1 d., pavėluotai nurodyti dokumentai priimami iki rugpjūčio 15 d.</p>
<p>„Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos“</p>	
<p>Taikoma tiesioginė sėja arba kiti bearimių technologijų žemės dirbimo būdai:</p>	
<p>Taikyti žemės dirbimo būdą be plūgo.</p>	<p>Nuo 2023 m. lapkričio 15 d. iki 2025 m. kovo 15 d.</p>
<p>Šiai veiklai 2024 m. naudotų plotų nesuarti (išlaikyti dirvos dangą, kaip nustatyta 6 GAAB standarte „Minimali dirvožemio dangą siekiant išvengti, kad dirvožemis bus tuščias pažeidžiamaisiais laikotarpiais“).</p>	<p>Nuo 2023 m. lapkričio 15 d. iki 2024 m. kovo 15 d. ir nuo 2024 m. lapkričio 15 d. iki 2025 m. kovo 15 d.</p>
<p>„Kraštovaizdžio elementų priežiūra“</p>	
<p>Prižiūrint esamus kraštovaizdžio elementus (ežias (ribines juostas), palaukes, paviršinio vandens telkinių pakrantes, įskaitant apsaugos juostas, pagriovius, medžių ir krūmų juostas, pavienius medžius ar krūmus, natūralios kilmės akmenynus, akmenų, šakų, kelmų krūvas, medžių ir krūmų grupes, miškelius, apleistas sodybviets ir ūkinius pastatus, vandens telkinius (kūdras, tvenkinius, ežerėlius) – nušienauti vieną kartą per metus (nušienautą žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti).</p>	<p>Iki einamųjų metų rugsėjo 1 d.</p>
<p>Prižiūrint esamus kraštovaizdžio elementus – neleisti apaugti krūmais kasmet užmirkstančių nuolatinių vietų ariamojoje žemėje.</p>	<p>Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu.</p>
<p>Įkuriant naujus žolinius elementus (ežias (ribines juostas), palaukes, paviršinio vandens telkinių pakrantes, įskaitant apsaugos juostas, pagriovius) – leisti augalijai įsikurti natūraliai arba užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu.</p>	<p>Iki liepos 15 d.</p>
<p>Sodinant naujus medėjančius elementus (medžių ir krūmų juostas) – sodinti ne žemesnius kaip 1 m medžių ar krūmų sodinukus, išskyrus pušų sodinukus, kurie turi būti ne žemesni kaip 0,5 m.</p>	<p>Iki gruodžio 1 d.</p>
<p>Šienauti, apsaugant kamieną nuo galimų pažeidimų, – medžius šienauti po lają, krūmus 1 m atstumu nuo lajos, nušienautą žolę galima palikti suguldytą vietoje, susmulkinti arba išvežti.</p>	<p>Iki rugsėjo 1 d.</p>
<p>Atsodinti išnykusius naujai pasodintus medėjančius elementus, jei jie bet kuriais įsipareigojimų laikotarpio metais išnyko, kad būtų pasiektas reikalaujamas medžių ir krūmų atstumas pagal augalų rūšis.</p>	<p>Iki gruodžio 1 d.</p>
<p>Pateikti deklaruotų natūralios (gamtinės) kilmės akmenynų, akmenų, šakų, kelmų krūvų nuotraukas per „NMA agro“ programą.</p>	<p>Iki liepos 1 d., pavėluotai dokumentai priimami iki rugpjūčio 15 d.</p>
<p>Kai siekiama gauti paramą už naujų medėjančių elementų sodinimą (išskyrus, kai paraiška teikiama savarankiškai), seniūnijos darbuotojui pateikti, kad seniūnijos darbuotojas galėtų patikrinti, medžių ir krūmų įsigijimo faktą pagrindžiančius dokumentus (sodinukai turi būti įsigyti ne anksčiau kaip prieš 12 mėnesių iki einamųjų metų paraiškų teikimo laikotarpio pabaigos).</p>	<p>2024 m. paraiškos teikimo metu.</p>
<p>Kai paraiška teikiama savarankiškai, užpildant paraiškos elektroninę formą, prisijungus prie PPIS, NMA pateikti medžių ar krūmų įsigijimo faktui pagrįsti reikalingus dokumentus (sodinukai turi būti įsigyti ne anksčiau kaip prieš 12 mėnesių iki einamųjų metų paraiškų teikimo laikotarpio pabaigos).</p>	<p>Iki rugpjūčio 1 d., pavėluotai dokumentai priimami iki rugpjūčio 15 d.</p>
<p>„Trumpaamžių medingųjų augalų juostos“</p>	
<p>Pasėti trumpaamžių medingųjų augalų mišinį.</p>	<p>Nuo balandžio 1 d. iki birželio 1 d.</p>
<p>Medingaisiais augalais apsėtą plotą nušienauti, nušienautą žolę išvežti ar susmulkinti.</p>	<p>Nuo liepos 15 d. iki spalio 1 d.</p>
<p>„Daugiamečių žolių juostos“</p>	
<p>Pirmaisiais metais pasėti daugiamečių žolių mišinį.</p>	<p>Nuo balandžio 1 d. iki birželio 1 d.</p>
<p>Daugiametėmis žolėmis apsėtą plotą nušienauti, nušienautą žolę išvežti ar susmulkinti.</p>	<p>Nuo liepos 15 d. iki spalio 1 d.</p>
<p>Ekologinė sistema „Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis“</p>	
<p>Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais iki einamųjų metų liepos 15 d. pievas įkurti (užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu) arba leisti augalijai įsikurti natūraliai.</p>	<p>Iki liepos 15 d.</p>
<p>Nuganyti arba nušienauti bent vieną kartą per metus.</p>	<p>Iki rugsėjo 1 d.</p>
<p>Ekologinė sistema „Eroduotos žemės keitimas pievomis“</p>	
<p>Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais iki einamųjų metų liepos 15 d. pievas įkurti (užsėti daugiametėmis žolėmis ar jų mišiniu) arba leisti augalijai įsikurti natūraliai.</p>	<p>Iki liepos 15 d.</p>
<p>Nuganyti arba nušienauti bent vieną kartą per metus.</p>	<p>Iki rugsėjo 1 d.</p>
<p>Ekologinė sistema „Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“:</p>	
<p>Veikla „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius“:</p>	
<p>Valdoje turėti ne mažiau kaip 0,1 SG/ha pievų (klasifikatoriaus kodas EPG) ūkinių gyvūnų, registruotų Ūkinių gyvūnų registre pareiškėjo ar jo valdos nario vardu, nurodytų tiesioginių išmokų taisyklių (TI taisyklės) 3 priedo lentelės 1–9 eilutėse, įsipareigotiems pagal veiklą plotams.</p>	<p>Nuo sausio 1 d. iki gegužės 31 d.</p>
<p>Ganyti ūkinius gyvūnus, nurodytus TI taisyklių 78.2 papunktyje, ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal šią veiklą plote.</p>	<p>Ganiavos laikotarpis neribojamas.</p>

Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote, šienauti tik žolės likučius, žolę smulkinti ir paskleisti draudžiama.	Nuo birželio 20 d.
Nušienautą žolę išvežti.	Iki spalio 1 d.
Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal šią veiklą plote (klasifikatoriaus kodas EPG) ir lauke yra aiškių ganyto požymių (ekskrementų liekanos, išguldyta ir (arba) nuėsta žolė ar kiti požymiai), žolės likučių nebūtina šienauti, o po ganyto lauke likusi nenuėsta žolė nebus laikoma neatitikimu reikalavimams, žolės likučiai gali būti smulkinami ir paskleidžiami.	Iki spalio 1 d. (žolės likučių šienauti nebūtina)
Veikla „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas“:	
Valdoje turėti ne mažiau kaip 0,1 SG/ha pievų (klasifikatoriaus kodas EBB) ūkinių gyvūnų, registruotų Ūkinių gyvūnų registre pareiškėjo ar jo valdos nario vardu, nurodytų TI taisyklių 3 priedo lentelės 1–9 eilutėse, įsipareigotiems pagal veiklą plotams*. * Šis reikalavimas netaikomas Valstybinei miškų ūrėdijai ir Saugomų teritorijų direkcijoms.	Nuo sausio 1 d. iki gegužės 31 d.
Pasirinkus tvarkymo būdą šienavimą – pradėti šienauti įsipareigotą plotą ne anksčiau, kaip nurodyta TI taisyklėse.	Nuo birželio 20 d., išskyrus stulgių buveinėse (kai individo aptikimo ir vėlyvojo šienavimo plotai pažymėti PPIS) – nuo liepos 15 d., meldinių nendrinukių buveinėse (kai individo aptikimo ir vėlyvojo šienavimo plotai pažymėti PPIS) – nuo rugpjūčio 15 d., didžiųjų kuolingų buveinėse 50 proc. deklaruojamo ploto šienaujama nuo birželio 20 d., likusi dalis nuo liepos 15 d.
Nušienauti ir surinkti žolę į krūvas (ar susukti į rulonus).	Iki rugsėjo 1 d., išskyrus balinių vėžlių, didžiųjų kuolingų, stulgių, meldinių nendrinukių, kraujalakiinių melsvių, šiaurinių auksinukų buveines, kuriose šienavimą ir žolės surinkimą į krūvas (ar susukimą į rulonus) baigti iki spalio 1 d.
Iš pievų ir šlapynių išvežti nušienautą žolę (pievose žolę išvežti iki einamųjų metų spalio 1 d., šlapynėse – iki kitų metų kovo 1 d.).	Iki spalio 1 d. iš pievų, iki 2025 m. kovo 1 d. iš šlapynių.
Šienaujant kasmet palikti 20–30 proc. nešienauto ploto, tačiau vienoje vietoje paliekamas nešienautas plotas negali viršyti 2 ha, išskyrus meldinių nendrinukių mezotrofinėse buveinėse (mezotrofinių buveinių plotai išskiriami PPIS), kasmet privaloma palikti 50 proc. nešienauto ploto.	Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu.
Kasmet keisti nešienaujamo ploto vietą.	Veiklos įgyvendinimo laikotarpiu.
Drugių (kraujalakinio melsvio (Maculinea teleius), šiaurinio auksinuko (Lycaena helle), auksuotosios šaškytės (Euphydryas aurinia)) buveinių apsaugos plotuose nušienautą žolę išdžiovinti prieš surenkant ir likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki išdžiovintos žolės išvežimo, tačiau ne vėliau nei iki einamųjų metų spalio 1 d., per „NMA agro“ programą pateikti nušienautos žolės nuotraukas iš skirtingų deklaruojamo lauko vietų.	Iki spalio 1 d., pavėluotai nuotraukos priimamos iki spalio 15 d.
Pasirinkus tvarkymo būdą ganyimą (ganyti meldinių nendrinukių buveinių plotuose draudžiama) – ganyti ūkinius gyvūnus, nurodytus TI taisyklių 79.2 papunktyje, ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote (išskyrus EB svarbos buveinėse: 2130 pilkosiose kopose, 2140 kopų varnauogynuose, 2190 drėgnose tarpkopėse, 2320 pajūrio smėlynų tyruliuose, 2330 nesusivėrusiose žemyninėse smiltpievėse, 5130 kadagynuose, 6120 karbonatinių smėlynų pievose, 6210 stepinėse pievose, 6230 rūšių turtinguose briedgauryuose, kuriose privaloma ganyti ne didesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote).	Ganiavos laikotarpis neribojamas.
Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote (klasifikatoriaus kodas EBB), žolės likučius nušienauti, žolę smulkinti ir paskleisti draudžiama.	Nuo birželio 20 d., išskyrus stulgių buveinėse (kai individo aptikimo ir vėlyvojo šienavimo plotai pažymėti PPIS) – nuo liepos 15 d., meldinių nendrinukių buveinėse (kai individo aptikimo ir vėlyvojo šienavimo plotai pažymėti PPIS) – nuo rugpjūčio 15 d., didžiųjų kuolingų buveinėse 50 proc. deklaruojamo ploto šienaujama nuo birželio 20 d., likusi dalis nuo liepos 15 d.
Nušienautus žolės likučius išvežti.	Iki spalio 1 d. iš pievų, iki 2025 m. kovo 1 d. iš šlapynių.
Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 0,5 SG/ha įsipareigotame pagal šią veiklą plote (klasifikatoriaus kodas EBB) ir lauke yra aiškių ganyto požymių (ekskrementų liekanos, išguldyta ir (arba) nuėsta žolė ar kiti požymiai), žolės likučių nebūtina papildomai šienauti, o po ganyto lauke likusi nenuėsta žolė nebus laikoma neatitikimu reikalavimams. Nenuėstos žolės likučių smulkinimas ir paskleisti draudžiama. Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,5 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal šią veiklą plote (klasifikatoriaus kodas EBB) ir lauke yra aiškių ganyto požymių (ekskrementų liekanos, išguldyta ir (arba) nuėsta žolė ar kiti požymiai), žolės likučių nebūtina papildomai šienauti, o po ganyto lauke likusi nenuėsta žolė nebus laikoma neatitikimu reikalavimams, žolės likučiai gali būti smulkinami ir paskleidžiami. EB svarbos buveinėse: 2130 pilkosiose kopose, 2140 kopų varnauogynuose, 2190 drėgnose tarpkopėse, 2320 pajūrio smėlynų tyruliuose, 2330 nesusivėrusiose žemyninėse smiltpievėse, 5130 kadagynuose, 6120 karbonatinių smėlynų pievose, 6210 stepinėse pievose, 6230 rūšių turtinguose briedgauryuose) po ganyto likę žolės likučiai nešienaujami ar kitaip netvarkomi.	Iki spalio 1 d. iš pievų, iki 2025 m. kovo 1 d. iš šlapynių.
Ekologinė sistema „Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“	
Kasmet šienauti arba ganyti ūkinius gyvūnus (pareiškėjui laisvai apsisprendus).	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu.
Pasirinkus šienavimą – šienauti pradėti ne anksčiau kaip einamųjų metų birželio 20 d.	Nuo birželio 20 d.
Nušienautą žolę išvežti.	Iki 2025 m. kovo 1 d.
Pasirinkus ūkinių gyvūnų ganyimą – valdoje turėti ūkinius gyvūnus, registruotus Ūkinių gyvūnų registre pareiškėjo ar jo valdos nario vardu, nurodytus TI taisyklių 3 priedo lentelės 1–9 eilutėse.	Nuo metų sausio 1 d. iki gegužės 31 d.
Ganyti ūkinius gyvūnus ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal ekologinę sistemą plote (klasifikatoriaus kodas ŠLT).	Ganiavos laikotarpis neribojamas.
Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,1 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote, žolės likučius nušienauti ir išvežti, žolę smulkinti ir paskleisti draudžiama. Jei ganoma ne mažesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha įsipareigotame pagal veiklą plote ir lauke yra aiškių ganyto požymių (ekskrementų liekanos, išguldyta ir (arba) nuėsta žolė ar kiti požymiai), žolės likučių nebūtina papildomai šienauti, o po ganyto lauke likusi nenuėsta žolė nebus laikoma neatitikimu reikalavimams, žolės likučiai gali būti smulkinami.)	Nuo birželio 20 d., nušienautą žolę išvežti iki 2025 m. kovo 1 d.
Ekologinė sistema „Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu“	
1 ha bendrame sodų ir (ar) uogynų plote, sudarytame iš atskirų laukų, įrengti bent 1 vabzdžių kenkėjų feromoninę gaudyklę (prižiūrimą, su feromonais, kurie turi būti aktyvūs) (skaičiuojant sveikajam hektarui skaičiu). Deklaruojant didesnį nei 1 ha bendrą sodų ir (ar) uogynų plotą, sudarytą iš atskirų laukų, vabzdžių kenkėjų feromoninės gaudyklės turi būti įrengiamos skirtinguose laukuose.	Nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d.

Įrengus gaudyklę ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki rugsėjo 5 d., per „NMA agro“ programą pateikti kiekvienos deklaruojamame lauke įrengtos feromonų gaudyklės nuotraukas iš skirtingų lauko vietų.	Iki rugsėjo 5 d., pavėluotai nuotraukos priimamos iki rugsėjo 20 d.
1 ha bendrame sodų ir (ar) uogynų plote, sudarytame iš atskirų laukų, įrengti bent 2 biologinę įvairovę palaikančius elementus (paukščių ar šikšnosparnių inkilus ir (ar) vabzdžių namelius). Deklaruojant didesnį nei 1 ha bendrą sodų ir (ar) uogynų plotą, sudarytą iš atskirų laukų, biologinę įvairovę palaikantys elementai turi būti įrengiami skirtinguose laukuose. Paukščių ar šikšnosparnių inkilai turi būti įrengti ne žemesniame kaip 3 m aukštyje ir ne mažesniu kaip 30 m vienas nuo kito atstumu.	Nuo gegužės 1 d. iki rugsėjo 1 d.
Ne vėliau kaip per 5 darbo dienas, bet ne vėliau kaip iki einamųjų metų rugsėjo 5 d., per „NMA agro“ programą pateikti kiekvieno deklaruojamame lauke įrengto biologinę įvairovę palaikančio elemento nuotraukas iš skirtingų lauko vietų.	Iki rugsėjo 5 d., pavėluotai nuotraukos priimamos iki rugsėjo 20 d.
Sodų ir uogakrūmių tarpueilius apsėti žoliniais augalais, nurodytais klasifikatoriaus III, IV grupėse.	Iki birželio 1 d.
Sodų ir uogakrūmių tarpueilius laikyti apsėtus.	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu.
Ekologinė sistema „Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)“	
Kasmet naudotis individualiomis, konsultantų (kurie yra akredituoti teikti paslaugas) paslaugomis.	Konsultavimo paslaugų teikimo trukmė turi būti ne trumpesnė nei 4 valandos kiekvienais metais per ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpį.
Sodų ir uogynų tarpueiliuose visą vegetacijos laikotarpį neturi būti augmenijų stelbiančių (išskyrus posėlinius (sideracinius) augalus), sustabarėjusių, taip pat sėklas subrandinusių ir (arba) išbarsčiusių piktžolių. Sodų ir uogynų tarpueilius (išskyrus tuos tarpueilius, kuriuose yra pieva) reikia periodiškai jdirbti taip, kad juose būtų sunaikintos piktžolės. Sodų ir uogynų tarpueiliai, kuriuose yra pieva, turi būti nušienauti ne mažiau kaip 1 kartą per metus (antrojoje vegetacijos pusėje piktžolių naikinimas naudmenose (išskyrus sodų ir uogynų pokrūmiuose po derliaus nuėmimo) atliekamas mechaninėmis priemonėmis).	Iki rugpjūčio 1 d.
Pareiškėjas ir (ar) paramos gavėjas turi būti įregistruotas Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Integruotoje augalų apsaugos informavimo, konsultavimo ir mokymų informacinėje sistemoje (IKMIS).	Ne vėliau kaip iki TI taisyklėse nustatyto paraiškų teikimo laikotarpio pabaigos ir jei siekiama valdoje taikyti integruotos augalų apsaugos principus, kiekvienais einamaisiais metais naudotis IKMIS.
Turėti kontrolės institucijos išduodamą sertifikatą	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu.
Ekologinė sistema „Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra“:	
Veikla „Ariamosios žemės keitimas daugiametėmis pievomis“:	
Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais pasėti žolinius augalus ar jų mišinį (visi klasifikatoriaus III grupės kodai ir (ar) klasifikatoriaus kodas GPŽ), išskyrus atvejus, kai minėti žoliniai augalai ar jų mišinys buvo įsėti į prieš tai auginamus žemės ūkio augalus.	Iki rugpjūčio 15 d.
Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, įkurtų ar prižiūrimų pievų ir jų nepersėti.	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu (antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais).
Kasmet prižiūrėti pievas – nuganyti (ganiavos laikotarpis neribojamas, būtina, kad deklaruojamuose laukuose būtų ūkinių gyvūnų buvimo lauke požymių – ekskrementų liekanų, išguldytos ir (arba) nuėstos žolės ar kitų požymių, ganiavos laikotarpis neribojamas) ir (arba) nušienauti TI taisyklių 8.1 papunktyje nustatyta tvarka ir terminais.	Ganiavos laikotarpis neribojamas, nušienauti bent vieną kartą per metus ne vėliau kaip iki rugsėjo 1 d.
Pagal veiklą deklaruoti plotai, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, turės tapti daugiametėmis pievomis.	Pasibaigus penkerių metų veiklos įgyvendinimo laikotarpiui
Veikla „Daugiamečių pievų išlaikymas ir priežiūra“:	
Pirmaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais įsėti žolinius augalus ar jų mišinį (visi klasifikatoriaus III grupės kodai ir (ar) klasifikatoriaus kodas GPŽ), taikant bearimes technologijas.	Iki rugpjūčio 15 d.
Nearti, įskaitant ir bearimes technologijas, įkurtų ar prižiūrimų pievų ir jų nepersėti.	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu (antraisiais–penktaisiais įsipareigojimų laikotarpio metais).
Kasmet prižiūrėti pievas – nuganyti (ganiavos laikotarpis neribojamas, būtina, kad deklaruojamuose laukuose būtų ūkinių gyvūnų buvimo lauke požymių – ekskrementų liekanų, išguldytos ir (arba) nuėstos žolės ar kitų požymių, ganiavos laikotarpis neribojamas) ir (arba) nušienauti TI taisyklių 8.1 papunktyje nustatyta tvarka ir terminais.	Ganiavos laikotarpis neribojamas, nušienauti bent vieną kartą per metus ne vėliau kaip iki rugsėjo 1 d.
Pagal veiklą deklaruoti plotai, pasibaigus įsipareigojimų laikotarpiui, turės išlikti daugiametėmis pievomis.	Pasibaigus penkerių metų veiklos įgyvendinimo laikotarpiui.
Ekologinė sistema „Gyvūnų gerovė“:	
Veikla „Parama už geresnes naminių paukščių (broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) laikymo sąlygas ir sveikatingumą didinimą“ ir veikla „Parama už 20 proc. didesnio laikymo ploto užtikrinimą penimoms kiaulėms“	
Ekologinės sistemos išmokos mokamos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ir kaimo verslo registre registruotiems žemės ūkio valdų (valda) valdytojams, kurie einamaisiais metais pateikė NMA paramos už žemės ūkio naudmenas ir kitus plotus bei ūkinius gyvūnus paraišką pagal TI taisyklės, kurioje nurodė: <ul style="list-style-type: none"> naminių paukščių (viščiukų broilerių, kalakutų ir vištų dedeklių) pulko ir (ar) kiaulių bandos numerį; unikalius tvartų, kuriuose laikomi paukščiai ir (ar) kiaulės, už kuriuos prašoma skirti ekologinės sistemos išmokas, numerius – bendrą gardų plotą m²; vidutinį skaičių sutartinais gyvuliais (SG), už kuriuos prašo skirti ekologinės sistemos išmokas ir kurių vidutinį skaičių įsipareigoja išlaikyti nuo einamųjų metų gegužės 1 d. iki kitų metų balandžio 30 d. 	Paraišką pateikti iki 2024 m. gegužės 15 d.
Veikla „Parama už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku“ ir veikla „Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę, ganyklas“	
Pagal veiklą „Parama už galimybę pieniniams galvijams išeiti į ganyklas, įtraukiant jų ganymą laukuose šiltuoju metų laiku“ (1 veiklos sritis) privalo paraiškoje įsipareigoti pieninių veislių galvijus (pieniniai galvijai) ganyti ganykloje.	Ganyti ganykloje nepertraukiamai ne trumpiau kaip 140 dienų 2024 m.
Pagal veiklą „Parama už galimybę galvijams laisvai išeiti į atvirą erdvę / ganyklas“ (2 veiklos sritis) privalo paraiškoje įsipareigoti išleisti ganytis pieninius ir (arba) mėsinius galvijus į atvirą erdvę, diendaržius ar ganyklas.	Ne trumpiau kaip 120 dienų arba pienines užtrūkusias karves 60 dienų 2024 m. nuo ganymo / išleidimo į mociono aikšteles pradžios pasirinktu nepertraukiamu laikotarpiu iki gruodžio 31 d.
Pareiškėjai pateikia paraišką, kurioje nurodo, jog prašo skirti išmoką pagal pasirinktą priemonės veiklą, nurodydami galvijų bandos numerį, ganymo pradžios (ne ankstesnę nei einamųjų metų gegužės 15 d.) ir pabaigos datą ir SG skaičių, kurį įsipareigoja ganyti ganykloje / išleisti ganytis į atvirą erdvę.	Ganymo pradžios data – ne ankstesnė nei 2024 m. gegužės 15 d., pabaigos – iki 2024 m. gruodžio 31 d.
Išlaikyti SG skaičių, nurodytą paraiškoje.	Ekologinės sistemos įgyvendinimo laikotarpiu.
Užtikrinti, kad pieniniai ir (arba) mėsiniai galvijai turėtų galimybę išeiti į diendaržius, atvirą erdvę ar ganyklas nepertraukiamam ne trumpesniai kaip 120 dienų laikotarpiui per kalendorinius metus.	Iki gruodžio 31 d.
Užtikrinti, kad pieninės užtrūkusios karvės, kurių produktyvumo tyrimai vykdomi einamaisiais metais, turėtų galimybę ganytis atviroje erdvėje, diendaržiuose, ganyklose nepertraukiamai ne trumpiau kaip 60 dienų per metus.	Iki gruodžio 31 d.

KPP 2014–2020 m. priemonės (tęstinės)

Pareiškėjai, pateikę paraiškas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos (KPP) priemones „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ ir „Su „Natura 2000“ ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“, įsipareigojimus privalo tęsti arba jei yra prisiėmę naujus įsipareigojimus, juos vykdyti pagal atitinkamų priemonių įgyvendinimo taisyklių nuostatas. Su pagrindiniais reikalavimais ir įsipareigojimais galite susipažinti ūkio darbų kalendoriuje, kurį galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ ir paspaudę „Kalendorius“.

Ūkio darbų kalendorius (KPP 2014–2020 m. plotinės priemonės)

Reikalavimai / įsipareigojimai	Data
„Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“	
„Rizikos“ vandens telkinių būklės gerinimas“	
Jeigu daugiametė ganykla arba pieva paverstas laukas bus naudojamas gyvulininkystės tikslams, plėtoti tik ekstensyvią gyvulininkystę (ne daugiau kaip 1 SG / ha)	Nuo gegužės 1 d. iki spalio 30 d.
Ariamojoje žemėje pirmaisiais metais įsėti daugiamečių žolės	Iki liepos 1 d.
Antraisiais ir paskesniais metais po įsėjimo pirmąją žolę nupjauti ir ją išvežti	Iki rugpjūčio 1 d.
Antrąją žolę nupjauti	Nuo rugpjūčio 15 d. iki rugsėjo 30 d.
Antrosios pjūties žolę išvežti (visais atvejais nušienautą žolę išvežti)	Iki rugsėjo 30 d.
Įveistose daugiamečiose ganyklose (pievoje) nenaudoti augalų apsaugos produktų ir mineralinių trąšų. Organines trąšas galima skleisti antraisiais ir vėlesniais metais	Iki spalio 10 d.
Nenuganytos žolės likučius nušienauti ir išvežti (išskyrus žolės likučius ganytuose plotuose, kai žolėdžių ūkinių gyvūnų metinis vidurkis sudarė 0,5–1 SG)	Iki spalio 30 d.
„Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius“	
Gyvulių ganyimo laikotarpis	Nuo gegužės 1 d. iki spalio 30 d.
Nenuganytos žolės likučius nušienauti ir išvežti (išskyrus, kai žolėdžių ūkinių gyvūnų metinis vidurkis sudarė ne mažiau kaip 0,5 SG)	Iki spalio 30 d.
„Ekstensyvus šlapynių tvarkymas“	
Ganyti gyvulius ganiavos laikotarpiu ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha pagal priemonės veiklą deklaruotame plote.	Nuo gegužės 1 d. iki spalio 30 d.
Pradėti šienauti	Nuo liepos 15 d.
Nenuganytos žolės likučius nušienauti. Pašalinti nušienautą žolę bei nenuganytos arba nušienautos žolės likučius (nušienautos ir nenuganytos žolės likučius smulkinti ir paskleisti draudžiama, išskyrus žolės likučius ganytuose plotuose, kai žolėdžių ūkinių gyvūnų metinis vidurkis sudarė 0,5–1 SG)	Iki 2025 m. kovo 1 d.
„Specifinių pievų tvarkymas“	
Pasirinkus pievų sutvarkymo būdą, kai ganomi gyvuliai: laikyti gyvulius ir vidutiniškai ganiavos laikotarpiu juos ganyti ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha pagal priemonės veiklą deklaruotame plote	Nuo gegužės 1 d. iki spalio 30 d.
Pasirinkus pievų sutvarkymo būdą, kai šienaujama žolė: šienavimą pradėti	Nuo liepos 15 d.
Nušienautos žolės nesmulkinti ir nepaskleisti. Žolė iš lauko turi būti išvežta	Iki spalio 15 d.
Nenuganytos žolės likučius nušienauti	Iki spalio 15 d.
„Nykstančio paukščio maldinės nendrinukės buveinių saugojimas natūraliose ir pusiau natūraliose pievose“	
Paramos paraiškų priėmimo vietoje ar prisijungus elektroniniu būdu susipažinti su PPIIS atnaujintais duomenimis, atsižvelgiant į Aplinkos ministerijos ar jos įgaliotos institucijos pateiktą informaciją dėl maldinės nendrinukės nustatymo fakto pagal veiklą deklaruotuose plotuose	Nuo birželio 15 d. iki liepos 1 d.
Aplinkos ministerijai ar jos įgaliotai institucijai neradus maldinės nendrinukės buveinėse perinčių paukščių (veisimosi elgesį demonstruojančių patinų), pradėti šienauti pusę pagal šią veiklą deklaruoto ploto (50 proc.)	Nuo liepos 1 d. iki liepos 30 d.
Visą likusį pagal šią veiklą deklaruotą plotą (50 proc.) nušienauti	Nuo rugpjūčio 1 d.

Aplinkos ministerijai ar jos įgaliotai institucijai radus maldinės nendrinukės buveinėse perinčių paukščių (veisimosi elgesį demonstruojančių patinų), pradėti šienauti pusę pagal šią veiklą deklaruoto ploto (50 proc.)	Nuo rugpjūčio 15 d.
Nušienautą žolę išvežti iš lauko	Iki spalio 1 d. (išskirtiniais atvejais dėl aukšto gruntinio vandens (kai negali įvažiuoti žolei išvežti reikalinga technika) lygio iki spalio 1 d. nušienauta žolė turi būti sukrauta į krūvas ir išvežta iš lauko iki 2025 m. kovo 1 d.)
Ekstensyviai ganyti tik nušienautose teritorijose (ganyti tik nerišant gyvulių); ganyti gyvulius ganiavos laikotarpiu ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG / ha įsipareigotame pagal priemonės veiklą plote (nušienautos ir nenuganytos žolės likučius smulkinti ir paskleisti draudžiama, išskyrus žolės likučius ganytuose plotuose, kai žolėdžių ūkinių gyvūnų metinis vidurkis sudarė 0,5–1 SG)	Ganyti baigti iki spalio 15 d.
„Nykstančio paukščio maldinės nendrinukės buveinių saugojimas šlapynėse“	
Šienauti 50 proc. pagal šią veiklą deklaruoto ploto kiekvienais metais (per 2 metus nušienaujant visą plotą)	Nuo rugpjūčio 1 d.
Nepaskleisti nušienautos ar susmulkintos žolės, sutvarkyti nupjautą žolę (pvz., sugrėbti, surulonuoti, sudėti į krūvas ar kt. būdais)	Iki spalio 1 d. bei išvežti iki 2025 m. kovo 1 d.
Laikytis ganyimo reikalavimų (jei ganoma): laikyti gyvulius ir vidutiniškai ganiavos laikotarpiu ganyti ne mažesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha pagal priemonės veiklą deklaruoto ploto; ganyti galima visame pagal priemonės veiklą deklaruotame plote	Ganyti baigti iki spalio 15 d.
„Medingųjų augalų arba daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje“	
Pagal veiklos sritį „Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje“: pasėti medingųjų augalų mišinį ariamojoje žemėje, kurį sudaro ne mažiau kaip 3 rūšių medingieji augalai (kaip atskiri laukai arba ne siauresnės kaip 6 m pločio juostos), nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių ir organinių trąšų. Nupjauti pusę šio ploto	Nuo birželio 1 d. iki birželio 30 d.
Pagal veiklos sritį „Daugiamečių žolių juostos ar laukai ariamojoje žemėje“ (išskyrus praeitais metais GPŽ ir DGA kodais deklaruotus plotus): pirmaisiais metais ariamojoje žemėje pasėti daugiamečių žolės	Iki liepos 1 d.
Antraisiais ir paskesniais metais po daugiamečių žolių pasėjimo pradėti šienauti	Nuo liepos 15 d.
Nupjauti visą likusį plotą	Nuo rugsėjo 1 d. iki rugsėjo 30 d.
Išvežti nupjautą žolę	Iki rugsėjo 30 d.
Visą nupjautą žolę iš lauko išvežti	Iki rugsėjo 30 d.
„Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje“	
Ganyti gyvulius ne mažesniu intensyvumu kaip 0,3 SG/ha ir ne didesniu intensyvumu kaip 1 SG/ha pagal priemonės veiklą deklaruoto ploto	Nuo gegužės 1 d. iki spalio 30 d.
Pirmaisiais įsipareigojimų metais ariamąją žemę, esančią šalia paviršinio vandens telkinio apsaugos juostos, privalomos pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus apsėti daugiamečiais žolėmis	Iki liepos 1 d.
Kartą per metus nušienauti ar nuganyti iki privalomos pagal teisės aktus pakrantės apsaugos juostos (pareiškėjas gali laisvai nuspręsti, ar ganyti, ar šienauti)	Nuo liepos 1 d. iki rugsėjo 30 d.
Nušienautą ar susmulkintą žolę pašalinti	Iki rugsėjo 30 d.
Nenuganytos žolės likučius nušienauti ir išvežti (nušienautos ir nenuganytos žolės likučius smulkinti ir paskleisti draudžiama, išskyrus žolės likučius ganytuose plotuose, kai žolėdžių ūkinių gyvūnų metinis vidurkis sudarė 0,5–1 SG)	Iki spalio 30 d.
„Melioracijos griovių šlaitų priežiūra“	
Kai nušienauta žolė yra išvežama, melioracijos griovio šlaitą ir 3 metrų pločio apsauginę juostą nušienauti kartą per metus	Nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsėjo 30 d.
Kai nušienauta žolė yra susmulkinama ir paskleidžiama ant melioracijos griovio šlaito, melioracijos griovio šlaitą ir 3 metrų pločio apsauginę juostą nušienauti kartą per metus	Nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsėjo 30 d.
Nušienautą žolę susmulkinti (nesusmulkintą žolę išvežti)	Nuo rugpjūčio 1 d. iki rugsėjo 30 d.
Pašalinti krūmus ir jų ataugas, augančias melioracijos griovių šlaituose ir 3 metrų pločio apsauginėje juostoje	Iki rugsėjo 30 d.
Išvežti nušienautą (nesusmulkintą arba susmulkintą) žolę, iškirstus krūmus ir jų ataugas	Iki rugsėjo 30 d.

Pašalinti krūmus ir jų ataugas, augančias melioracijos griovių šlaituose ir 3 metrų pločio apsauginėje juostoje	Iki rugsėjo 30 d.
„Tausojanti aplinką vaisių ir daržovių auginimo sistema“	
Pareiškėjas ir (ar) paramos gavėjas valdoje turi taikyti integruotos augalų apsaugos principus, jis turi būti įregistruotas Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Integruotoje augalų apsaugos informavimo, konsultavimo ir mokymų informacinėje sistemoje (IKMIS)	Iki 2024 m. paramos paraiškos priėmimo (nepavėluotai) termino pabaigos.
Valdoje taikyti integruotos augalų apsaugos principus, naudotis IKMIS bei individualiomis specializuotų konsultantų teikiamomis konsultavimo paslaugomis	Kiekvienais kalendoriniais paramos paraiškos pateikimo metais.
Augalų apsaugos produktus, turinčius tos pačios veikliosios medžiagos, naudoti ne dažniau kaip 2 kartus per vegetacijos laikotarpį; vaisių, uogų ir daržovių apsaugai nenaudoti toksiškų ir labai toksiškų, paženklintų „T“ ir „T+“, pesticidų; laikantis kiekvienai rūšiai reikalingos fitosanitarinės pertraukos, sudaryti ir vykdyti sėjomainos planą; kiekvienais metais, vadovaujantis dirvožemio ir (arba) augalo laboratoriniais tyrimais, sudaryti ir vykdyti tręšimo planą	Kiekvienais kalendoriniais paramos paraiškos pateikimo metais.
Piktžolės naikinti tik mechaninėmis priemonėmis	Antroje augalų vegetacijos pusėje.
„Dirvožemio apsauga“	
Pareiškėjas ir (ar) paramos gavėjas valdoje turi taikyti integruotos augalų apsaugos principus, kurie turi būti įregistruoti IKMIS	Iki 2024 m. paramos paraiškos priėmimo (nepavėluotai) termino pabaigos.
Kai auginami ankštiniai augalai ir (arba) jų mišinys: užsėtas plotas kiekvienais metais turi sudaryti ne mažiau kaip 20 proc. paramos paraiškoje deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti ariamosios žemės ploto. „Rizikos“ vandens telkinių teritorijoje ankštiniais augalais ir (arba) jų mišiniu užsėtas plotas kiekvienais metais turi sudaryti ne mažiau kaip 30 proc. paramos paraiškoje deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti ariamosios žemės ploto	Pasėtus ankštinius augalus ir (arba) jų mišinį deklaruoti 2024 m.
Kai įsėjamas daugiamečių žolių įsėlis (išskyrus praeitais metais GPŽ kodu deklaruotus plotus): pasėti daugiamečių žolės (ne mažesniame kaip 20 proc. nuo paramos paraiškoje deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti ariamosios žemės ploto ir išlaikyti 2 metus tame pačiame lauke nuo pasėjimo metų. „Rizikos“ vandens telkinių teritorijoje daugiamečių žolėmis apsėtas plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 30 proc. paramos paraiškoje deklaruoto tiesioginėms išmokoms gauti ariamosios žemės ploto ir išlaikomas 2 metus tame pačiame lauke nuo įsėjimo metų.)	Iki liepos 1 d. pasėtas daugiamečių žolės deklaruoti 2024 m.
Ankštinius augalus ir (arba) jų mišinį arba jų ražienas suarti pasėjimo metais	Nuo rugpjūčio 1 d. iki spalio 1 d.
Antraisiais metais daugiamečių žolės, jų nenušienavus, suarti	Nuo rugpjūčio 1 d. iki spalio 1 d.

„Tarpinių pasėlių auginimas ariamojoje žemėje“	
Po pagrindinio derliaus nuėmimo tarpinius pasėlius rekomenduojama pasėti per savaitę	Iki rugsėjo 15 d.
Neganyti gyvulių, neruošti pašaro, nešienauti ir nesmulkinti tarpinių pasėlių pagal veiklą deklaruotuose plotuose, išskyrus tarpinių pasėlių augalų suvolavimą	2024 m. tarpinių pasėlių auginimo laikotarpis.
Nenaudoti augalų apsaugos produktų, mineralinių trąšų ir srutų pagal veiklą deklaruotuose plotuose	2024 m. tarpinių pasėlių auginimo laikotarpis
Išlaikyti tarpinius pasėlius ant dirvos paviršiaus	Iki 2025 m. kovo 1 d.
Įterpti tarpinius augalus į dirvą (netaikoma naudojančioms bearimes technologijas)	2025 m. prieš pagrindinės kultūros sėją
„Ražienų laukai per žiemą“	
Sutvarkyti įsipareigotame plote šiaudus, surišti juos į ryšulius (ritinius) ir išvežti iš lauko arba susmulkinti ir paskleisti juos dirvos paviršiuje	Nuėmus derlių
Nupjovus javus, neaparti laukų	Iki 2025 m. kovo 1 d.
Nenaudoti įsipareigotame plote augalų apsaugos produktų, organinių ir mineralinių trąšų ir srutų po derliaus nuėmimo; nekalkinti ir neskusti ražienų	Iki 2025 m. kovo 1 d.
Ražienų laukuose nešienauti ir (arba) nesmulkinti sužėlusius augalus	Iki 2025 m. kovo 1 d.
„Su Natura 2000 ir Vandens pagrindų direktyva susijusios išmokos“	
Jei pievose ganomi gyvuliai, ganyti ne intensyviau kaip 1 SG vienam hektarui	Ganiavos terminas nenustatomas
Pievas nušienauti bent 1 kartą per metus. Jeigu šienavimo ar ganyto terminai konkrečioje teritorijoje nėra reglamentuoti (specialiosiose žemės ir miško naudojimo sąlygose, saugomos teritorijos nuostatuose, apsaugos reglamentuose, saugomos teritorijos planavimo dokumentuose, apsaugos sutartyse su privačios žemės savininkais ar valstybinės žemės valdytojais)	Nuo birželio 15 d.
Pastaba. Pagal tęstinės KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklas deklaruojamuose plotuose, patenkančiuose į „Natura 2000“ teritorijas, pareiškėjas privalo laikytis tęstinės KPP 2014–2020 m. priemonės „Agrarinė aplinkosauga ir klimatas“ veiklų taisyklėse nurodytų šienavimo ir ganyto terminų	Nuo liepos 15 d.
Šienavimo metu nupjauta žolė (šienas, žalioji masė ar kt.) ganyklose arba pievose turi būti sutvarkyta (išvežta iš lauko), žolę smulkinti ir paskleisti draudžiama, išskyrus žolės likučius ganytuose plotuose, kai pareiškėjų (arba jų valdos partnerio ar valdoje registruoto šeimos nario) einamųjų metų laikotarpiu nuo sausio 1 d. iki birželio 30 d. laikytų žolėdžių ūkinių gyvūnų vidurkis sudarė ne mažiau kaip 0,5 SG hektarui.	Iki spalio 30 d.

„VIETOVĖS SU GAMTINĖMIS AR KITOMIS SPECIFINĖMIS KLIŪTIMIS“

Tinkamumo sąlygos ir reikalavimai / įsipareigojimai	Data
Pareiškėjas įsipareigoja ir privalo ūkininkauti ar užsiimti žemės ūkio veikla deklaruotame plote, už kurį pretenduoja į paramą pagal intervencinę priemonę, ne trumpiau kaip iki einamųjų metų gruodžio 31 d.	Iki 2024 m. gruodžio 31 d.
Žemės ūkio valdos išregistravimo atveju, kai valda išregistruojama iki gruodžio 31 d., laikoma, kad pareiškėjas įsipareigojimo nevykdo, todėl nebetenka teisės į jam priklausiusią paramą, o tais atvejais, kai parama ar jos dalis iki šios datos pareiškėjui jau išmokėta, jis privalo paramą grąžinti.	Nuo 2024 m. paramos paraiškos pateikimo dienos iki 2024 m. gruodžio 31 d.

Visus priemonės reikalavimus ir įsipareigojimus galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Naudinga informacija > [Atmintinės ir rekomendacijos](#).

SU „NATURA 2000“ IR VANDENS PAGRINDŲ DIREKTYVA SUSIJUSIOS IŠMOKOS

Veiklos sritis „Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje“ įkainiai:

- 61 Eur už vieną ha ariamosios žemės;
- 76 Eur už vieną ha natūralių ir pusiau natūralių pievų.

Veiklos sritis „Parama „Natura 2000“ miškuose“

Primename, kad tais atvejais, kai valda (jos dalis) nepatenka į sutartinius kodais PK, UK, NM ar DM pažymėtus plotus arba kai PPIS pateiktos iš anksto nurodytos informacijos apie pareiškėjo valdoje (jos dalyje) nustatytus miškų ūkinės veiklos apribojimus nepakanka

Paraiškai pateikti, arba valdoje įvyko tam tikrų pokyčių, susijusių su konkrečios „Natura 2000“ miško vietovės privalomaisiais apribojimais, pareiškėjas, kuris teikia Paraišką, privalo turėti Saugomos teritorijos direkcijos pagal valdos buvimo vietą ne anksčiau kaip 2024 m. išduotą pažymą apie nustatytus privalomus veiklos apribojimus. Pagal veiklos sritį „Parama „Natura 2000“ miškuose“ deklaruojant plotus už „Natura 2000“ teritorijos ribų esančioje gamtiniu požiūriu vertingoje teritorijoje, kai valda ar jos dalis patenka į EB svarbos paukščių veisimosi vietą (lizdavietę),

kurioje draudžiami pagrindiniai miško kirtimai, pareiškėjas, teikiantis paraišką, turi turėti vidinės miškotvarkos projektą, kuriame nustatyti EB svarbos paukščių veisimosi vietoje (lizdavietėje) taikomi veiklos apribojimai, arba Išvadą bei iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d. pateikti Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai. Saugomų teritorijų direkcijų pažymų išdavimo tvarka, informacija apie išvadų teikimą skelbiama VSTT tinklalapyje www.vstt.lrv.lt rubrikoje „Finansinė parama saugomose teritorijose“ „Finansinė parama „Natura 2000“ miškuose“.

Pareiškėjas paramos už tą patį plotą pagal veiklos sritį „Parama „Natura 2000“ miškuose“ negali kreiptis, jei yra gavęs kompensaciją pagal Vyriausybės patvirtintą 2004 m. gruodžio 3 d. nutarimą Nr. 1578 „Dėl Kompensacijų privataus miško savininkams už saugomose teritorijose nustatytus veiklos apribojimus apskaičiavimo ir išmokėjimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Informaciją apie priemonės reikalavimus ir įsipareigojimus galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Naudinga informacija > [Atmintinės ir rekomendacijos](#).

Patikrų grafikas

Priemonė/programa	2024 m. mėn.												2025 m.			
	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12	01	02	03	04	
Kompleksinės paramos reikalavimai																
Draudžiama mėšlą ir (ar) srutas skleisti nuo lapkričio 15 d. iki kovo 20 d. (taikoma išimtis „Nuo lapkričio 15 d. iki lapkričio 30 d. galima tręšti tik daugiamečių pievas, ganyklas, ariamąją žemę su augaline danga (apsėta, apsodintą augalais), kurių nuolydis ne didesnis kaip 5 proc., į dirvą patenkančio azoto kiekis negali viršyti 40 kg hektarui, draudžiama skystąjį mėšlą ir (ar) srutas skleisti arčiau kaip 5 m iki vandens telkinio kranto linijos. Nuo kovo 1 d. iki kovo 20 d. galima tręšti tik daugiamečių pievas, ganyklas, ariamąją žemę su augaline danga (apsėta, apsodintą augalais), kurių nuolydis ne didesnis kaip 5 proc., draudžiama skystąjį mėšlą ir (ar) srutas skleisti arčiau kaip 5 m iki vandens telkinio kranto linijos“)		iki 20 d.									16 d.			iki 20 d.		
„Žemės dirbimo valdymas siekiant sumažinti dirvožemio degradacijos riziką ir eroziją, be kita ko, atsižvelgiant į šlaito nuolydį“, pareiškėjams, deklaruojantiems plotus erozijai jautriose teritorijose (šlaitų, statesnių nei 12 proc., sluoksnis) privaloma kiekvienais metais nuo lapkričio 15 d. iki kovo 1 d. užtikrinti bent minimalų žolinių augalų auginimą (apsėti, palikti ražienų laukus per žiemą arba palikti kitas augalų liekanas). Ražienų ar augalų liekanų dirbimas nuėmus derlių ir neplanuojant minimumu laikotarpiu apsėti yra draudžiamas.		iki 1 d.									nuo 15 d.			iki 1 d.		
„Minimali dirvožemio danga siekiant išvengti, kad dirvožemis bus tuščias pažeidžiamaisiais laikotarpiais“, pareiškėjams kiekvienais metais nuo gruodžio 1 d. iki kovo 15 d. taikomi šie reikalavimai: 1. deklaruojantiems iki 50 ha paramai tinkamo ploto, ne mažesniame nei 50 proc. pareiškėjo deklaruotos ariamosios žemės plote (įskaitant ir sodų ir uogynų plotus) turi būti auginami žemės ūkio augalai arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos; 2. deklaruojantiems daugiau nei 50 ha paramai tinkamo ploto, ne mažesniame nei 65 proc. pareiškėjo deklaruotos ariamosios žemės plote (įskaitant ir sodų ir uogynų plotus) turi būti auginami žemės ūkio augalai arba paliekamos neapartos ražienos arba kitos augalų liekanos.		iki 15 d.									nuo 1 d.			iki 15 d.		
Kiti reikalavimai																
Susietoji parama už plotus																
Susietoji parama už cukrinius runkelius																
Susietoji parama už daržovių, išskyrus bulves, auginimą atvirame grunte																
Susietoji parama už uogų ir riešutų auginimą ir susietoji parama už vaisių auginimą																
Susietoji parama už daržovių auginimą uždarytame grunte, Susietosios paramos už plotus, kuriuose auginamos sėklinės bulvės ir Susietoji parama už baltyminių augalų auginimą																
Parama „Natura 2000“ žemės ūkio paskirties žemėje ir Laukinių paukščių apsauga už „Natura 2000“ teritorijos ribų																
Vietovės su gamtinėmis ar kitomis specifinėmis kliūtimis ir Tiesioginės išmokos																
Kompleksinė ekologinė sistemos „Veiklos ariamojoje žemėje“																
Augalų kaita																
Tarpiniai pasėliai														1 d.		
Sertifikuotos sėklos naudojimas																
Neariminės tausojamosios žemdirbystės technologijos														15 d.		
Kraštovaizdžio elementų priežiūra																
Trumpaamžių medingųjų augalų juostos ir Daugiamečių žolių juostos																
Ariamųjų durpžemių keitimas pievomis ir Erodotos žemės keitimas pievomis																
Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“ veikla „Ekstensyvus daugiamečių pievų tvarkymas ganant gyvulius																
Kompleksinė pievų ir šlapynių priežiūros schema“ veikla „EB svarbos natūralių pievų, šlapynių bei rūšių buveinių tvarkymas ir Ekstensyvus šlapynių tvarkymas														1 d.		
Sodų ir uogynų tvarkymas gamtai palankiu būdu																
Tausojanti vaisių, uogų ir daržovių programa (NKP)																
Ariamosios žemės keitimas pievomis, jų išlaikymas ir priežiūra																
„Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“																
Agrarinė aplinkosauga ir klimatas																
Melioracijos griovių šlaitų priežiūra, Dirvožemio apsauga ir Medingųjų augalų juostos ar laukai ariamojoje žemėje																
Ekstensyvus pievų tvarkymas ganant gyvulius, Specifinių pievų tvarkymas, Rizikos vandens telkinių būklės gerinimas ir Vandens telkinių apsauga nuo taršos ir dirvos erozijos ariamojoje žemėje																
Ražienų laukai per žiemą: nupjovus javus, neaparti laukų																
Ekstensyvus šlapynių tvarkymas (ganymas arba šienavimas) ir Nykstančios meldinių nendrinukų populiacijos buveinių saugojimas šlapynėse bei natūraliose ir pusiau natūraliose pievose														1 d.		
Parama „Natura 2000“ miškuose																
Susietoji parama už gyvulius (patikras atlieka VMVT)																
Pieninės karvės ir mėsiniai galvijai, avys, ožkos																
Gyvūnų gerovė (patikras atlieka VMVT)																

KPP 2014–2020 m. priemonės „Investicijos į miško plotų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritis „Miško veisimas“

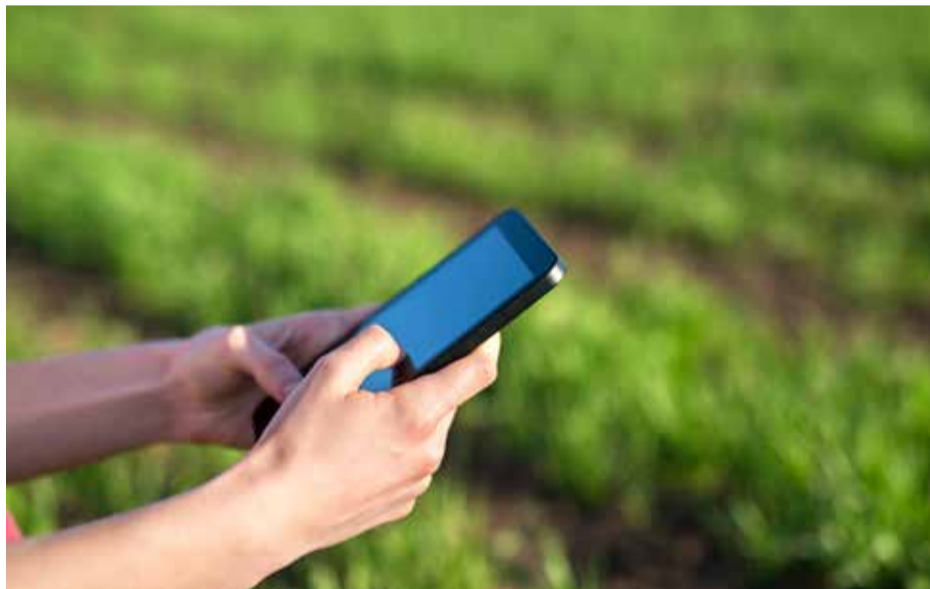
Paramos pagal šios priemonės veiklos sritį gali kreiptis juridiniai ir ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus fiziniai asmenys, kuriems žemė, planuojama apželdinti mišku, priklauso nuosavybės teise, ir savivaldybės, kurios tokią žemę valdo patikėjimo teise.

Išmokų dydžiai, priklausomai nuo medžių rūšinės sudėties, yra nuo 1 370 iki 3 796 Eur už 1 ha įveisimui ir nuo 171 iki 453 Eur už 1 ha želdinių / žėlinių apsaugai ir ugdymui, mokami kasmet 12 metų. Pasinaudojus galimybe atsodinti mišką nuosavomis lėšomis po miško želdinių ir žėlinių apskaitos penktaisiais–šeštaisiais metais arba jų kokybės vertinimo, kai medžių tankis įvertinamas blogai arba nustatoma, kad miško želdiniai ir (arba) žėliniai žuvo, įsipareigojimų laikotarpis pratęsiamas iki atsodintų želdinių ir žėlinių kokybės vertinimo, už atsodintą miško plotą toliau parama nemokama. Miškas sodinamas sertifikuotais iš urėdijų pirktais sodinukais.

Paraiškos NMA teikiamos užpildant [Žemės ūkio ministerijos informacijoje sistemoje](#) (ŽŪMIS) elektroninę dokumento formą, naudojantis ŽŪMIS portalo interneto prieiga adresu <https://zumis.lt> administravimo taisyklėse nustatyta tvarka. Kitais būdais (pvz., paštu, per kurjerį arba faksu ir t. t.) pateiktos paraiškos nepriimamos. Naudojantis ŽŪMIS portalu pateikta nuskenuota paramos paraiška nebus priimama, turi būti pildoma tik elektroninė paraiškos forma ŽŪMIS portale. Informaciją apie priemonės reikalavimus ir įsipareigojimus galite rasti NMA svetainėje pasirinkę „Parama kaimui“ > Naudinga informacija > [Atmintinės ir rekomendacijos](#).



„NMA agro“ programėlė



Apsilankymų ūkiuose skaičius mažėja ir dėl aktyvaus ūkininkų naudojimosi mobiliąja programa „NMA agro“. „NMA agro“ – tai puiki nemokama priemonė ūkininkams, norintiems pranešti apie įvykdytas veiklas, įgyvendintus investicinius projektus bei problemas, susijusias su įsipareigojimų vykdymu, taip pat tai įrankis visuomenei, kuri nori pranešti apie neprižiūrimus plotus. Programos naudotojai, kurių yra daugiau kaip 38 tūkst., gali pateikti ir reikiamą informaciją trąšų naudojimo apskaitos bei augalų apskaitos produktų (AAP) naudojimo apskaitos žurnaluose.

„NMA agro“ programa kasmet atveria vis daugiau duomenų. Į programą įkelti nauji teminiai sluoksniai, kurie aktualūs 2024 m. ir vėlesnių metų geros agrarinės ir aplinkosaugos būklės bei valdymo reikalavimų įsipareigojimų vykdymui. Be to, programoje galima peržiūrėti suartų arba nedeklaruotų daugiamečių pievų žemėlapi, pamatyti, ar laukas patenka į šlapynių, durpžemių plotus, erozijai jautrias teritorijas, nesureguliuotų vandens telkinių pakrančių juostas melioracijos griovių palaukes, paukščių bei buveinių apsaugos plotus, ar lauke yra saugomų kraštovaizdžio elementų, ar laukas priklauso neariminės žemdirbystės plotams.

„NMA agro“ programa skirta ne tik teikti informaciją apie atliktas žemės ūkio veiklas. Joje yra Europos Komisijos Copernicus programos „Sentinel“ palydoviniai augmenijos indekso (streso) duomenys, kurie atnaujinami kas 5 dienas, tad ūkininkai gali stebėti pasėlių būklę, sudaryti tikslesnius tręšimo ir laistymo planus, tiksliau prognozuoti būsimą derliaus kiekį ir kokybę.

Taip pat „NMA agro“ programoje atvaizduojami 2023 m. Europos Komisijos Copernicus programos „Sentinel“ palydoviniai visos Lietuvos vaizdai (1 metro tikslumo) bei preliminarūs laukų ribos, automatiškai sugeneruotos dirbtinio intelekto pagalba, tad pareiškėjai deklaruodami pasėlius galės patikrinti, pakoreguoti ar tiksliau įbraižyti dirbamų laukų ribas, nurodyti tikslesnę paramai gauti plotą ir išvengti klaidų dėl mažesnio ploto deklaravimo, nepastebėtų naujai atsiradusių netinkamų paramai objektų išskyrimo, kelių laukų sujungimo, kai dirbamas vientisas masyvas, ir atsiradusių naujų laukų po lauko padalijimo, kai auginamos kitos kultūros pasėlis.

Iki šiol deklaruodami pareiškėjai naudojami nuo 9 mėnesių iki 3 metų senumo aerofotografiniais žemėlapiais priklausomai nuo vietovės.

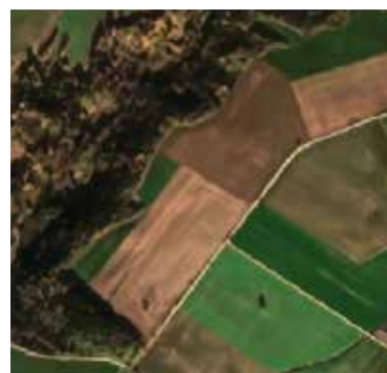
Rasti ir atsisiųsti programą galite iš „Google Play“ ir „App Store“ mobiliųjų programų parduotuvių. Aktyvavus programą, telefone turi būti įjungta vietos nustatymo funkcija (GPS) ir duomenų siuntimas mobiliuoju ry-



3 metų senumo aerofotografinis žemėlapis



Pareiškėjų 2023 m. deklaruotos ribos



2023 m. rudens 1 metro „Sentinel“ palydovinis vaizdas



Pareiškėjams 2024 m. deklaravimui paruoštos preliminarūs laukų ribos, sudarytos pagal 2023 m. rudens vaizdą

šiu (mobilusis internetas). Pasirenkama reikiama pranešimo forma, tipas, potipis ir pateikiama kita prašoma informacija. Informacija apie x ir y fotonuotraukos koordinates ir krypties reikšmė išsaugoma automatiškai tiesiogiai iš vietovės bei negali būti keičiama. Instrukciją, kaip naudotis „NMA agro“, rasite interneto svetainės www.nmaagro.lt skiltyje „Kaip naudoti?“, taip pat NMA interneto svetainėje www.nma.lt.

2024 m. nuotolinių patikrų zonos, kuriose bus tikrinami ALNSIS nestebimų programų tinkamumo sąlygos ir reikalavimai / įsipareigojimai



Teiktini dokumentai

Nurodome dažniausiai teiktinus dokumentus ir kitus atliktinus veiksmus seniūnijose ir NMA, taip pat primename, jog informuoti apie įvykdytą reikalavimą reikia per „NMA agro“ programą po to, kai ALNSIS nustato, kad reikalavimas neįvykdytas, ar kt.



Dažniausiai teiktini dokumentai ir atliktini veiksmai		
Dokumentų ir duomenų teikimas seniūnijoje	Data	Kas tikrina
Paraiškos teikimas ar paraiškos duomenų keitimas	Nuo gegužės 2 d. iki birželio 21 d.	Seniūnija
Pavėluotas paraiškos teikimas (už kiekvieną darbo dieną galutinė paramos suma mažinama 1 proc.) ar pavėluotas paraiškoje deklaruotų duomenų keitimas (už kiekvieną darbo dieną paramos suma už lauką mažinama 1 proc.)	Nuo birželio 22 d. iki liepos 1 d.	Seniūnija
Visų deklaruojamų plotų valdymo teisės patvirtinimo dokumentų pateikimas (kai praėjusiais metais neteikė paraiškos, kai deklaruoja per praėjusius 2 metus nedeklaruotus didesnius nei 1 ha plotus, nepavyksta išspręsti dvigubo deklaravimo)	Paraiškos teikimo laikotarpiu, deklaruojant seniūnijoje	Seniūnija
Informacijos pateikimas apie išsėtą sertifikuotų sėklų kiekį pagal atskirą augalų ir lauką, apie sėklos įsigijimą ir sertifikuotos sėklos įsigijimo faktui pagrįsti reikalingus dokumentus (jeigu prašoma paramos pagal ekologinę sistemą „Sertifikuotos sėklos naudojimas“)		Seniūnija
Informacijos pateikimas apie medžių ar krūmų sodinukų įsigijimo dokumentus (jeigu prašoma paramos pagal kompleksinės ekologinės sistemos veiklą „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“)		Seniūnija
Pasirengimo ūkininkauti pagrindžiančių dokumentų pateikimas (pasirinkus paramą gauti pagal naujos jaunojo ūkininko reikalavimus)		Seniūnija
Cukrinių runkelių pirkimo–pardavimo sutarties pateikimas (siekiant gauti susietą paramą už cukrinius runkelius)		Seniūnija
KŽS ribų aprašymas aprašymų modulyje, deklaravimo metu užmirkusių netinkamų paramai plotų, kurie per žemės dirbimo sezoną yra sausi ir tinkami žemės ūkio veiklai vykdyti	Iki paraiškų teikimo laikotarpio pabaigos	ŽŪDC
Valdos duomenų atnaujinimas Valdų registre	Iki rugpjūčio 1 d.	Seniūnija
Išankstinis KŽS ribų pasikeitimo (netinkamų plotų pavertimo į tinkamus) aprašymas ir (arba) žemės ūkio naudmenų sluoksnio pakeitimai (išartų daugiamečių ganyklų, deklaruotų 5 metus iš eilės ganyklų ir pievų iki 5 metų plotus, panaikintų arba naujai pasodintų daugiamečių sodinių plotų pasikeitimai), taip pat gali nurodyti kraštovaizdžio elementus, kurie nebuvo įtraukti į kraštovaizdžio elementų sluoksnį arba kuriuos reikia patikslinti ar panaikinti	Visus metus	ŽŪDC
Dokumentų teikimas NMA, deklaruojant savarankiškai arba paprašius NMA	Data	Kas tikrina
Paramos atsisakymas už visą paraišką ar jos dalį (sankcijos netaikomos, jei iki paramos atsisakymo pareiškėjas nebuvo informuotas apie NMA planuojamą patikrą vietoje, paraiškoje aptiktas klaidas arba apie prašymą pateikti deklaruojamų plotų valdymo teisę patvirtinančius dokumentus)	Nuo paraiškos pateikimo iki paramos gavimo dienos	NMA
Informacijos pateikimas perimant valdą kartu su įsipareigojimais	Nuo paraiškos pateikimo iki paramos gavimo dienos / per 20 darbo dienų nuo NMA rašto gavimo	NMA
Paraiškos 1 lape pateiktų duomenų (adreso, telefono, banko sąskaitos) tikslinimas	Nuo paraiškos pateikimo iki paramos gavimo dienos / per 20 darbo dienų nuo NMA rašto gavimo	NMA
Informacijos pateikimas apie laiku neįvykdytus įsipareigojimus dėl aplinkybių, nepriklausančių nuo pareiškėjo valios (<i>force majeure</i>)	Per 15 darbo dienų nuo sužinojimo	NMA
ALNSIS nustačius, kad žemės ūkio veiklos vykdymo kriterijus nėra įvykdytas iki reikalavimo įvykdymo termino pabaigos, pareiškėjas gali pateikti įrodymą apie įvykdytą reikalavimą per „NMA agro“ programą. Nuotraukos gali būti teikiamos tik per „NMA agro“ programą, o neturint galimybės pateikti įrodymo per „NMA agro“, apie tai gali informuoti NMA raštu ar el. paštu alsnis@nma.lt	Per 10 darbo dienų	NMA
Pareiškėjas, kuris yra juridinis asmuo ir teikia paraišką jaunojo ūkininko išmokai gauti, turi būti įregistravęs fizinius asmenis, dalyvaujančius juridinio asmens veikloje, Juridinių asmenų registre bei Juridinių asmenų dalyvių informacinėje sistemoje	Iki rugpjūčio 1 d.	NMA
Pasirengimo ūkininkauti pagrindžiančių dokumentų pateikimas (pasirinkęs paramą gauti pagal naujus jaunojo ūkininko reikalavimus)		NMA
Cukrinių runkelių pirkimo–pardavimo sutarties pateikimas (siekiant gauti susietą paramą už cukrinius runkelius)	Iki rugpjūčio 1 d., pavėluotai dokumentai priimami iki einamųjų metų rugpjūčio 15 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma mažinama 1 proc.	NMA
Medžių ar krūmų įsigijimo faktui pagrįsti reikalingų dokumentų pateikimas (jeigu prašoma paramos pagal kompleksinės ekologinės sistemos veiklą „Kraštovaizdžio elementų priežiūra“)		NMA
Sertifikuotos sėklos įsigijimo faktui pagrįsti reikalingų dokumentų pateikimas (jeigu prašoma paramos pagal ekologinę sistemą „Sertifikuotos sėklos naudojimas“)		NMA
Pareiškėjas, kuris praėjusiais metais nedeklaravo ir šiemet teikia paraišką savarankiškai, turi pateikti visų deklaruojamų plotų valdymo teisės patvirtinimo dokumentus	Iki rugsėjo 1 d., pavėluotai dokumentai priimami iki einamųjų metų rugsėjo 15 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma mažinama 1 proc.	NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką paramai už selekcijai ir moksliniams tyrimams skirtus laukus (mažesnius nei 0,1 ha) gauti, turi pateikti selekcinės sėklos atestatą, išduotą mokslo įstaigų		NMA
Pasibaigus pavėluotai teikiamų paraiškų priėmimui, tais atvejais, kai vėlavimas nepriklauso nuo pareiškėjo valios (<i>force majeure</i>), paraiškos pateiktos PPIS gali būti priimanamos NMA, pateikiant <i>force majeure</i> faktą įrodančius dokumentus	Iki spalio 1 d.	NMA

Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir yra įtariamas, kad keitė deklaruotą plotą, kurio nedeklaravo praėjusiais metais, siekdamas didesnės paramos (gauti jaunojo ūkininko, perskirstomąją išmoką), pateikia praėjusiais metais nedeklaruotų plotų žemės valdymo teisės (nuosavybės, nuomos ar panaudos pagrindais) patvirtinimo dokumentus	Iki spalio 1 d., pavėluotai dokumentai priimami iki einamųjų metų spalio 15 d., už kiekvieną pavėluotą darbo dieną paramos suma mažinama 1 proc.	NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir siekia gauti paramą už auginamų daržovių plotą šiltnamiuose, turi pateikti paskutinius einamaisiais metais išrašytus produkcijos realizavimo dokumentus ar jų kopijas bei su buhalterine apskaita susijusius dokumentus ar jų kopijas	Iki gruodžio 1 d.	NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir siekia gauti paramą už auginamų daržovių plotą šiltnamiuose, turi pateikti sėjos ir daigų sodinimo aktą	Per 5 darbo dienas nuo sėjos ar daigų sodinimo pabaigos	NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir siekia gauti paramą už auginamų daržovių plotą šiltnamiuose, turi pateikti informaciją apie realizuotą produkciją	Iki kiekvieno gamybinės veiklos laikotarpio kalendorinio mėnesio 10 dienos	NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir įtariamas (pagal iš anksto nustatytus kriterijus), kad, siekdamas didesnės paramos (gauti išmoką už mažiau palankias ūkininkauti vietas, bent vienos kompleksinės ekologinės sistemos veiklos), galimai tyčia ar dirbtinai padalino valdą (sumažindamas jos plotą) į kelias valdas (padidindamas kitų esamų valdų plotus iki papildomomis išmokomis finansuojamos ribos arba sukurdamas naujas valdas) ar išvengti GAAB reikalavimų. Pareiškėjas pateikia NMA ploto sumažėjimą / padidėjimą pagrindžiančius dokumentus (pardavimo, nuomos sutartis ir pan.)	Per 20 darbo dienų nuo NMA rašto gavimo	NMA
Du ir daugiau pareiškėjų, kurie teikia paraiškas ir deklaruoja tą patį plotą, didesnį nei 1 ha, turi pateikti persidengiančio ploto dokumentus		NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir dėl kurio gautas skundas, turi pateikti prašomų deklaruojamų plotų dokumentus		NMA
Pareiškėjas, kuris teikia paraišką ir kuris identifiкуotas kaip rizikingas, turi pateikti visų deklaruojamų plotų dokumentus		NMA
Pretenduojantys į kompensacinę išmoką už javus ir daugiamečių žolės sėklai pareiškėjai, pasirašę augalų dauginamosios medžiagos auginimo ir supirkimo sutartis su dauginamosios medžiagos tiekėjais ir ne patys rinkai tiekiantys dauginamąją medžiagą, iki kitų metų birželio 1 d. turi pateikti sudarytą augalinės dauginamosios medžiagos auginimo ir supirkimo sutartį bei sertifikuotą sėklos sertifikatą (pagal „Vietovės su gamtinėmis ir kitomis specifinėmis kliūtimis“ (daugiamečių žolės sėklai), 2023–2027 m. intervencinę priemonę „Ekologinis ūkininkavimas. Ekologinio ūkininkavimo tęstiniai įsipareigojimai“)	Iki 2025 m. birželio 1 d.	NMA
Ekologiškai ūkininkaujantys ir deklaruojantys vaistažoles, aromatinius ir prieskoninius augalus (daugiau negu 5 ha) pareiškėjai turi pateikti pažymą apie žemės ūkio veiklos subjekto pajamas per praėjusius kalendorinius metus	Iki 2025 m. vasario 28 d.	NMA

Kokie veiksmai padeda sumažinti sankcijas

Siekdami sėkmingai išspręsti naujo finansinio 2023–2027 m. laikotarpio iššūkius, išanalizavome naujus teisės aktų projektus, teikėme pasiūlymus jų leidėjams, dėl jų aiškumo bei sankcijų proporcingumo, ruošėme ir tobulinome informacines sistemas ir kitus technologinius įrankius. Vienas iš sprendimų, padėjusių sumažinti taikomų sankcijų skaičių, įsigyti Europos Komisijos Copernicus programos „Sentinel“ palydoviniai visos Lietuvos vaizdai (1 metro tikslumo), kurie padeda išvengti vienos didžiausių deklaravimo problemų, t. y. neteisingo laukų įbraižymo. Taip pat įsipareigojimų stebėjimas naudojantis ALNSIS ir pareiškėjų informavimas apie dar neįvykdytas veiklas leidžia ūkininkams atlikti reikiamus veiksmus iki įsipareigojimo termino pabaigos. Tikimasi, kad dėl pakeistų teisės aktų ir pakoreguotų sankcijų dydžių bei dėl NMA technologinių sprendimų sankcijos 2024 m. mažės.

Pareiškėjai bei paramos gavėjai nuolat bus informuojami apie artėjančius įsipareigojimų įvykdymo terminus, planuojamus patikrų ciklus, kontrolės mechanizmus, pakeistas priemonių įgyvendinimo taisykles ir kitas svarbias naujoves. NMA viešina nuotolinių patikrų žemėlapius, tad ūkininkai, identifikavę savo valdomus žemės plotus, gali laiku ištaisyti pažeidimus.

Jau ne pirmus metus NMA atlieka išankstinį paraiškų tikrinimą ir apie nustatytus neatitikimus informuoja atitinkamų savivaldybių žemės ūkio padalinius, kad pareiškėjai galėtų ištaisyti klaidas dar deklaravimo metu.

Kasmet vykdoma aktyvi sankcijų ir skolų išvengimo kampanija:

- leidžiamas NMA laikraštis su rekomendacijomis, kaip išvengti sankcijų, pateikiami įvairūs dažniausių klaidų pavyzdžiai;
- per nuotolinį pavasarinio deklaravimo aktualijų pristatymą pareiškėjams teikiama informacija apie dažniausiai pasitaikančias klaidas ir patarimai, kaip jų išvengti, o pristatymo medžiaga viešinama www.nma.lt, NMA „Youtube“ platformoje bei išplatinama savivaldybėms ir seniūnijoms;
- savivaldybėms ir seniūnijoms deklaravimo metu nuolat siunčiami sąrašai su nustatytais klaidomis pateiktose paraiškose, kad iki deklaravimo pabaigos būtų spėta pakoreguoti paraiškos duomenis;
- svetainėje www.nma.lt nuolat skelbiami straipsniai, siekiant padėti ūkininkams išvengti klaidų;
- artėjant reikalavimo įgyvendinimo terminui pareiškėjai, kurie dar neįgyvendino reikalavimų, yra apie tai informuojami, pvz., apie reikalavimą nušienauti pievas ir pan.



Pažeidimas	Sankcija 2023–2027 m. programiniu laikotarpiu (naujos)	
	Nemokėjimas už pažeidimo plotą	Papildoma sankcija
Deklaravimas neturint valdymo teisės	+	+ 0,5 x pažeidimas plotas
Žemės ūkio veiklos kriterijų nevykdymas (nešienavimas, pūdymo neįdirbimas, sodų ir uogynų tarpueilių sutvarkymas, negyvų vaismedžių ir (arba) vaiskrūmių arba jų liekanų pašalinimas)	+	–
Prašoma išmokų už akivaizdžiai apleistas, nedirbamas ir neprižiūrimas naudmenas, kurios turi būti deklaruojamos NEP kodu	+	+ 0,5 x pažeidimas plotas
Kai siekiama gauti susietą paramą, tačiau nustatoma, kad plote auginami kiti nei deklaruoti augalai, kurie nepriskiriami susietosios paramos schemai, pagal kurią pareiškėjas pretenduoja gauti išmoką	+	+ 0,5 x pažeidimas plotas
Už paramai netinkamą plotą, nustatytą einamųjų metų patikros vietoje metu, arba atnaujintus KŽS_DR5LT, t. y. gavus naujausią aerofotografinę medžiagą	+	–

NMA tobulina ir kuria naujus įrankius, kad galėtų kuo patogiau, lengviau ir greičiau suteikti aktualiausią informaciją. Klientai viską apie paramą žemės ūkiui ir kaimo plėtrai gali rasti NMA svetainėje: apie ALNSIS – [ALNSIS svetainėje](#), taip pat bendrauti su robotais konsultantais ir neatsitraukdami nuo ūkio darbų klausytis NMA radijo.

Konsultacijos su NMA internetu

Konsultuotis su NMA specialistais galima ir per „Teams“ platformą, kuri suteikia galimybę neatvykstant į agentūrą pasikonsultuoti telefonu ar kitu įrenginiu dėl dokumentų derinimo ir jų pateikimo NMA ar kitų klausimų. Svarbu iš anksto užsiregistruoti į konsultaciją, kad NMA specialistai galėtų pasiruošti ir padėti išsiaiškinti klientams rūpimus klausimus. Iš anksto užsiregistruoti konsultacijai per „Teams“ galima skambinant telefonu +370 (5) 252 6999 arba trumpuoju numeriu 1841.



Su „PASITIKĖJIMO LINIJA“ – dar daugiau skaidrumo



„Pasitikėjimo linija“, NMA veikianti nuo 2005 metų, suteikia galimybę visiems gyventojams informuoti NMA apie piktnaudžiavimo paramos lėšomis atvejus ir NMA darbuotojų galimai neskaidrias veiklas. Visa tai padeda užtikrinti skaidrų paramos Lietuvos žemės ūkiui, kaimo plėtrai ir žuvininkystei

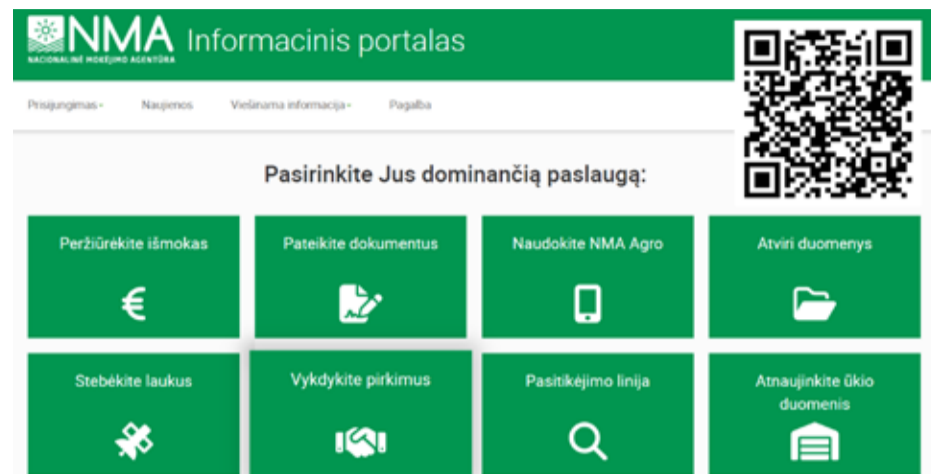
administravimo procesą. Informaciją galima teikti anonimiškai visą parą telefonu +370 (5) 260 7901, per nemokamą mobiliąją programą „NMA agro“ arba el. paštu: pasitikejimo.linija@nma.lt.

NMA radijas – patogus būdas išgirsti aktualiausią informaciją



Kviečiame klausytis NMA radijo, kuriame neatsitraukiant nuo ūkio darbų galite išgirsti naujausią informaciją apie išmokas už deklaruotus plotus bei gyvulius, svarbiausius reikalavimus paramai gauti, pagrindinius išpareigojimus bei kitą Jums aktualią informaciją. Visus NMA radijo įrašus galite rasti „Youtube“ paskyroje „NMAvideo“.

NMA informaciniame portale – visos NMA paslaugos vienoje vietoje



Ūkininkai, norintys sužinoti informaciją apie savo pateiktas paraiškas ir jų vertinimą, gautus ir išsiųstus pranešimus, ALNSIS rezultatus, atliktas patikras ir išmokėtą paramos sumą, gali naudotis NMA informaciniu portalu adresu <https://portal.nma.lt>.

Informaciniu portalu naudojasi didžioji dauguma pareiškėjų ir paramos gavėjų, teikiančių paraiškas pagal investicines ir plotines priemones. Be to, jame galima pasikeisti savo kontaktinius duomenis bei sąskaitą banke.

Galimybė konsultuotis visą parą su NMA robotais

NMA kolegos robotai Žemyna ir Vėjas Nemigos visą parą teikia konsultacijas apie NMA administruojamą paramą, dažniausiai daromas klaidas, paaiškina, kaip elektroniniu parašu patvirtinti ir pateikti reikiamus dokumentus, taip pat atsakys į aktualius dažniausiai užduodamus klausimus. Pasikonsultuoti su robotais galima NMA svetainės skiltyje „Parama kaimui“ pasirinkę „Dažniausiai užduodami klausimai“. Robotų konsultantų balsą galite išgirsti ir darbo dienomis paskambinę į NMA bendruoju numeriu.



NMA kontaktai

- Adresas: Blindžių g. 17, Vilnius;
- Trumpasis numeris 1841;
- Telefonas +370 (5) 252 6999.

Klausimus galite pateikti ir užpildę formą, esančią NMA svetainės „Asmenų aptarnavimas“ skiltyje „Užduokite klausimą el. būdu“. Visą informaciją, kaip susisiekti su NMA, gauti reikiamas konsultacijas, taip pat rasite pasinaudoję QR kodu.



Visa informacija apie ALNSIS svetainėje www.alnsis.lt

NMA klientai visą informaciją apie ALNSIS gali rasti svetainėje www.alnsis.lt, kurioje lengvai, greitai ir patogiai galima sužinoti aktualiausią ir nuolatos atnaujinamą informaciją apie ALNSIS.

Kviečiame
sekti
naujienas



NMA internetinėje svetainėje



NMA „Facebook“ paskyroje



NMA „Youtube“ paskyroje

„NMA agro“ programa
stebėkite savo žemę
iš kosmoso!

